

FESTES DE SANT JOAN

EN HONOR AL STM. CRIST DE LA VIDA
MASSANASSA JUNE 2023

L'ALQ
UERIA
SORIA

Sumario

Massanassa Festes de Sant Joan 2023

Salutació de l'Alcalde.....	5
Salutació del Rector.....	7

PROGRAMA

Programa de les Festes de Sant Joan, Juny 2023.....	8
XXVI Festival Internacional Música i Festa Sant Joan 2023.....	11
Programa mes de l'Esport 2023.....	13

ENTITATS

La Biblioteca, diversa i perenne.....	14
Fondo Documental de Fotografia Antigua de Massanassa de la Biblioteca Pública Municipal de Massanassa.....	17
Ampa IES Massanassa.....	20
IES Massanassa. Activitats Extraescolars. Departament de Biologia i Geologia.....	22
IES Massanassa. Activitats Extraescolars. Dia Internacional de les Dones STEM.....	24
IES Massanassa. Intercanvis Europeus curs 2022-23.....	25
IES Massanassa. Recital de poesia a l'IES Massanassa a càrrec de Vicent Camps.....	26
IES Massanassa. L'oratge a Massanassa.....	28
Cap a un "Nou" Lluís Vives.....	30
Colegio San José y San Andrés. Projecte Llegim i Escrivim.....	32
Colegio San José y San Andrés. Visitando e investigando los oficios artesanos de la ciudad de Valencia.....	34
Colegio San José y San Andrés. "2ª Edición de Sang"ta Lluisa.....	36
Colegio San José y San Andrés. Ciber protegete: conoce el INCIBE.....	37
Colegio San José y San Andrés. II edició Fira de la Salut.....	38
Colegio San José y San Andrés. Croma como recurso educativo en el aula de inglés.....	39
Colegio San José y San Andrés. MASSANASSA PROJECT.....	40
Colegio San José y San Andrés. Oncity Project.....	42
Colegio San José y San Andrés. "The book of the week".....	44
Colegio San José y San Andrés. "Centro Residuo 0".....	45
Las familias de Massanassa en los Centros Escolares Menuts.....	46
Escola d'Adults de Massanassa.....	48
Centre d'Estudis Musicals.....	50
40é Aniversari CIMM.....	53
Orfeó Polifònic de Massanassa.....	57
Solidaritat Valenciana.....	58
Confraria Santíssim Crist de la Vida.....	61
Confraria de les Filles de Maria i Santa Teresa de Jesús.....	62
Els Costalers del Crist de la Vida.....	63
Quan la fragilitat es "quebra".....	64
Junta Local Fallera.....	65
Falla El Divendres.....	66
Falla Jaume I.....	68
Falla l'Alqueria.....	70
Falla Poble Massanassa.....	72
Intercomparsa de Moros i Cristians de Massanassa.....	74
I Gincana Fotogràfica con teléfono móvil.....	74
Filà Mora Manzil Nasr.....	75
Fila Cristiana El Cid.....	76
Filà Cristiana "Les Forquetes".....	78
Filà Mora Ibn Al Abbar.....	80
La Penya "El Carro" de Massanassa.....	81
La personalidad de un pueblo y sus sonidos.....	82
Colla Despertades.....	84
Gimnasia Tercera Edad.....	84
Associació Local de Jubilats i Pensionistes U.D.P. «La Plaça».....	86
Penya Barcelonista Massanassa.....	88
Club Deportivo Cazadores de Massanassa.....	90
Colla de Córrer El Parotet.....	92
Club de Petanca Massanassa.....	94
Amas de Casa y Consumidores Tyrius.....	94
Grup d'Esplai Veterans Massanassa.....	95
Club Bàsquet Massanassa.....	96
Club Futbol Sala Atlètic Massanassa.....	98
Massanassa Club de Futbol.....	104
Colla Ciclista El Cremaet.....	105

HISTÒRIA LOCAL

D. Emilio Laiz Campos, escultor vinculado a la localidad de Massanassa.....	107
L'Arxiu Municipal de Massanassa.....	110
La fusteria de Vicent Casañ Laplaza (Chirlot) i fills.....	113
L'Altar major de l'Església de Massanassa.....	116
Història del Sant del carrer Sant Antoni.....	118

LITERARIS

Guanyadors Concurs Ploma i paper 2023.....	119
Todavía... Huelo los lilos.....	115
A vueltas con el pobre pollino.....	126
El proceso del arroz.....	129
Recordando a las monjas del colegio.....	130
Torn de paraula.....	132
Massanassa.....	133
¡Mediación familiar, sí!.....	134
La Gimnasia.....	136
Profesor Francisco Martín Lagos.....	137
El niño nuevo.....	138

- **Edita:** Ajuntament de Massanassa
- **Alcalde President:**
Francisco A. Comes Monmeneu
- **Supervisió:** Comissió Informativa
Municipal de Cultura
- **Direcció Tècnica:**
Francesc Rodrigo Comes
- **Portada:** Marta Gómez Sánchez
- **D.L.:** V-2423-2008

Descarrega la revista
al teu Smartphone

Editorial MIC
Tel. 961 347 474
www.editorialmic.com

Saluda de l'Alcalde

Apreciades i apreciats veïnes i veïns.

Quan tingau en les vostres mans esta revista Festiva i Literaria La Terreta ja s'hauran celebrat les eleccions municipals i autonòmiques i ja coneixerem a les persones que conformaran l'equip que el poble ha elegit per a governar l'administració municipal.

Un govern municipal que estic segur enfrontarà eixe treball, amb renovada il·lusió i compromís en el futur del poble, com ho han fet els regidors de la corporació que ara finalitza el seu mandat.

Amb el vostre vot heu decidit quin és el camí que seguirà el nostre poble en els pròxims quatre anys i serà així per la voluntat popular, que els ciutadans senyalen com a membres lliures d'una societat democràtica.

Passades eixes eleccions ens toca obrir la Festa de Sant Joan en honor al Santíssim Crist de la Vida que és la fita central del cicle festiu del poble. Una festa, més que centenaria, que dona pas al temps de l'estiu, un temps on els llauradors recolliran el fruit del seu treball quan els camps de la nostra Marjal entreguen les espigues daurades de l'arròs. Una Marjal de Massanassa que hem senyalitzat recentment per fer-la més accessible a tots els veïns, perquè la coneguen i l'estimen, inserta com està, en eixa meravella que és el Parc Natural de l'Albufera.

L'estiu també és el temps de les vacances, eixe mereixcut descans dels nostres quefers laborals o escolars i que tots ja estem tocant amb les mans.

I la millor pregonera d'esta Festa és la Revista Festiva i Literaria La Terreta que, al llarg dels seus 106 anys de vida, ens informa del programa que hem

preparat amb il·lusió comptant amb la col·laboració desinteressada de les entitats culturals i festives del poble.

El programa és variat i divers, amb novetats i actes tradicionals que estic segur seran del gust de tots, grans i menuts, ja que tots es voran reflectits en ells.

Sols em resta convidar-vos a participar en la festa, a que ompliu les places amb la vostra presència, a que formem un poble alegre i acollidor que sap mantindre les seues tradicions i obrir-se a noves sensibilitats.

Obrim el nostre poble a qui ens visite, omplim els carrers d'alegria i disfrutem de la festa en un ambient de pau i germanor.

Que tingau unes bones festes

Francisco A. Comes Monmeneu
Alcalde de Massanassa

Saluda del Rector

A tot el poble fidel, tot batejat, siga o no practicant, de Massanassa.

En dirigisc amb unes paraules per convidar-vos i animar-vos a que visqueu la fe rebuda des del bateig, en la participació dominical i assídua de la celebració de l'Eucaristia, ja que és la que enforteix la fe personal i fa créixer la vida de la comunitat parroquial, sabent valorar les nostres arrels religioses. No oblideu mai que el diumenge estem cridats a manifestar la nostra fe participant de l'Eucaristia, procurant que la nostra vida es desenvolupe entorn a l'aliment espiritual amb l'escolta de la Paraula de Déu i amb la Comunió del cos de Jesucrist.

Massanassa encara té el privilegi de tindre el rector en exclusivitat per a la Parroquia de Sant Pere, amb l'oferta generosa de quatre misses en el cap de setmana, dos el dissabte i altres dos el diumenge, tant al temple parroquial de Sant Pere como a l'església de Sant Antoni. No deixem l'essencial pensant

que és suficient, participant en altres celebracions, quant assistim amb motiu d'unes noces, un bateig, un funeral o les Primeres Comunions o Confirmacions. Això és puntual, però no deu mancar l'important. Quan la fe no s'alimenta, ni se celebra, ni tant sols es viu adequadament, aquesta llanguideix, es torna anèmica fins a desaparèixer, que ve a ser com una mort espiritual.

Tenint en compte que Massanassa s'enorgulleix de tindre una Fe ben arrelada amb la devoció al Santíssim Crist de la Vida, devem mantindre-la viva, baix la protecció del nostre Crist, que es caracteritza per sanar-nos dels mals que assolen la nostra vida; mals corporals, deguts a epidèmies passades en el temps i com la que hem viscut últimament i mals espirituals, que sense descuidar els del cos, són més importats fins al punt d'assegurar-nos la vida futura en l'eternitat.

Arribem doncs, un any més a celebrar les nostres Festes Patronals que cul-

minen el dia de Sant Joan, amb motiu del Crist de la Vida i que prèviament es preparen amb la tradicional Novena al Crist de Massanassa, i que van del dimecres dia 7 de juny, al dijous dia 15 de juny a les 22 hores. Tant la Novena, como les Festes Patronals i el 24 de juny són la culminació del que anem fent durant el dia, les setmanes, els mesos, els anys i la nostra vida. Enfortim la nostra fe, manifestem les nostres arrels religioses i celebrem amb goig, esperança i alegria.

Vos anime a que no descuidem l'essencial de la Fe i que gaudim d'oferir-ho, celebrar-ho i viure-ho amb la celebració solemne al Santíssim Crist de la Vida i la processó, on cantarem tant l'Himne com el Gojos. Visca Massanassa!!!

¡VIXCA el SANTÍSSIM CRIST de la VIDA! ■

Miguel Alejandro
Rector de Massanassa

Programa de les *Festes de Sant Joan*, juny 2023

DIJOUS 8 DE JUNY

22:00 H Plaça de les Escoles Velles, **INAUGURACIÓ DE LES CARPES FESTIVES**

DIVENDRES 9 DE JUNY

20:00 H A la Sala d'Exposicions "Gabriel Cualladó" de l'Auditori Municipal inauguració de **L'EXPOSICIÓ CAMPANES DE MASSANASSA**, oberta fins el dia 18 de juny.

23:00 H A la Plaça de les Escoles Velles, **PRESENTACIÓ DE LES FESTES DE SANT JOAN 2023** i a continuació **GRAN ESPECTACLE AMB EL MUSICAL "TRIBUTO A ALEJANDRO SANZ: LO QUE FUI ES LO QUE SOY"**, al finalitzar **DISCO-MÒBIL**

DISSABTE 10 DE JUNY

19:00 H A l'Auditori Municipal "Salvador Seguí" **L'ESCOLA MUNICIPAL DE TEATRE DE MASSANASSA** representarà l'obra **Homicidi a domicili an imperfect murder**

19:30 H Eixint de la plaça de les Escoles Velles, **ENTRADA "FALSA" DE MOROS I CRISTIANS**, acompanyats per la **Xaranga l'Atropello**

00:00 H A la Plaça de les Escoles Velles, **GRAN REVETLA** amb **"l'orquesta TOKIO"**

DIUMENGE 11 DE JUNY

10:00 H Al Poliesportiu Municipal, **VIII ENCONTRE DE CERÀMICA A MASSANASSA**, amb tallers per a tots els públics.

11:00 H Al Poliesportiu Municipal, **JOCS I ANIMACIONS INFANTILS** per a tots els xiquets i xiquetes.

12:00 h. Al Poliesportiu Municipal, **MASTERCLASS DE BALL PER A MAJORS**, (no cal inscripció prèvia).

13:00 H Al Poliesportiu Municipal, **FESTIVAL DE PAELLES**. (l'Ajuntament oferirà tot "l'arreglo" per a la paella: arròs, verdura, sal, oli, carn, llenya, etc. **És imprescindible inscriure's** en la Biblioteca Pública Municipal fins el dia 8 de juny pel matí. Donatiu d'1.-€ per persona a benefici de la **Campanya MASSANASSA SOLIDÀRIA**).

16:00 H Al Poliesportiu Municipal, **FESTIVAL HOLI: INDIA ES VIST DE COLORS**, amb exhibició de **balls de Bollywood**, per l'**Associació de Danses Ètniques Peus Nus** (cal inscriure's a la Biblioteca Pública Municipal o en el Casal Jove)

18:00 H Al Poliesportiu Municipal **VESPRADA ANIMADA AMB DJ'S LOCALS**.

DILLUNS 12 DE JUNY

18:00 H A la Plaça del País Valencià, **Punt Violeta de sensibilització front a les violències masclistes**.

18:30 H A la Plaça del País Valencià, **ORXATA I FARTONS**, col.labora la Falla Jaume I.

19:00 H A la Plaça del País Valencià, **ESPECTACLE D'ANIMACIÓ INFANTIL**, la companyia **La Banda del Drac**, presenta: **A L'ABORDATGE** per a tots els xiquets i xiquetes.

22:30 H A la plaça de les Escoles Velles, **CINE D'ESTIU**

DIMARTS 13 DE JUNY

18:30 H A la Plaça de les Escoles Velles, **ORXATA I FARTONS**, col.labora la Falla Poble Massanassa.

19:00 H A la Plaça de les Escoles Velles, **ESPECTACLE D'ANIMACIÓ INFANTIL**, la companyia **La Banda del Drac**, presenta: **TRASGOS** per a tots els xiquets i xiquetes.

22:00 H A la Plaça de les Escoles Velles, **Comiat de les Falleres Majors 2023 i Proclamació de les Falleres Majors 2024**

22:15 H A la plaça de les Escoles Velles, **SOPAR POPULAR**

22:30 H A la Plaça de les Escoles Velles, **GRAN REVETLA** amb la **"Orquesta PIEDRAS AZULES"**

DIMECRES 14 DE JUNY

18:00 H Al Parc Camp de Túria, **Punt Violeta de sensibilització front a les violències masclistes**.

18:30 H Al Parc Camp de Túria, **ORXATA I FARTONS**, col.labora la Falla El Divendres.

19:00 H Al Parc Camp de Túria, **ESPECTACLE D'ANIMACIÓ INFANTIL**, la companyia **La Banda del Drac**, presenta: **MONSTRES** per a tots els xiquets i xiquetes.

22:30 H A la plaça de les Escoles Velles, Exhibició de **BALLS VALENCIANS** a càrrec del **GRUP DE DANCES GENT GRAN**

23:00 H A la plaça de les Escoles Velles, **Espectacle Musical MASSANASSA BALLA**, organitzat per l'academia de ball **GIROS**

24:00 H A la plaça de les Escoles Velles, **DISCOMÒBIL**

DIJOUS 15 DE JUNY

18:30 H Al carrer Pare Ignasi Casañ (junt al Casal de la falla l'Alqueria), **ORXATA I FARTONS**, col.labora la Falla l'Alqueria.

19:00 H Al carrer del Pare Ignasi Casañ, **ESPECTACLE D'ANIMACIÓ INFANTIL**, la companyia **La Banda del Drac**, presenta: **LA FESTA DEL REI** per a tots els xiquets i xiquetes.

22:00 H A la plaça de les Escoles Velles, **SOPAR POPULAR**

23:00 H A la Plaça de les Escoles Velles, Gran Espectacle Musical **"REGRESA A LOS OCHENTA: EL MUSICAL"**.

DIVENDRES 16 DE JUNY

22:00 H A la plaça de les Escoles Velles, **SOPAR POPULAR**

23:00 H A la plaça de les Escoles Velles, **GRAN REVETLA** amb l'actuació de **"l'Orquesta NEXUS"**.

DISSABTE 17 DE JUNY

10:00 H Eixint del Parc Camp de Túria, **EXCURSIÓ PEDAGÒGICA I PASSEIG EN BARCA PER L'ALBUFERA**. Inscripcions en la Biblioteca Pública.

20:00 H A la Plaça de l'Església, inici amb dos eixides de trò, de la **GRAN ENTRADA MORA I CRISTIANA**. El tabalet i la dolçaina obriran el desfile.

BÀNDOL MORO

- ▶ Cartell bàndol Moro
- ▶ Ballet Leopardo
- ▶ Estendart de la Filà Mora "Ibn Al Abbar" de Massanassa
- ▶ Boato moro
- ▶ Esquadra de Mores de la Filà Mora "Ibn Al Abbar" de Massanassa
- ▶ Esquadra de Moros de la Filà Mora "Ibn Al Abbar" de Massanassa
- ▶ Banda de Centre Instructiu i Musical de Massanassa
- ▶ Espectacle Humbaba
- ▶ Estendart de la Filà Mora "Manzil Nasr" de Massanassa
- ▶ Boato Moro
- ▶ Esquadres d'homens i dones de la Filà Mora "Manzil Nasr" de Massanassa
- ▶ Banda de Música Agrupació Musical l'Atropello

BÀNDOL CRISTIÀ

- ▶ Tabalet i dolçaina
- ▶ Ballet Cortesanas

- ▶ Cartell bàndol cristià
- ▶ Espectacle Torres de Asedio
- ▶ Estendart Filà Cristiana "El Cid" de Massanassa
- ▶ Boato Cristià
- ▶ Esquadra d'homens i dones de la Filà Cristiana "El Cid" de Massanassa
- ▶ Banda de Música Santa Cecília de Castellar

CAPITANIA BANDO CRISTIÀ

- ▶ Cartell de Capitania de la Filà "Les Forquetes" de Massanassa
- ▶ Estendard de la Filà Cristiana "Les Forquetes" de Massanassa
- ▶ Estendard Capitania
- ▶ Boato
- ▶ Espectacle Arrasadors
- ▶ Plataforma cristiana
- ▶ Frisó Batidor
- ▶ Esquadra de cristianes de la Fila Cristiana "Les Forquetes" de Massanassa
- ▶ Associació Musical Sito & Band de Torrent
- ▶ Esquadra de cristianes de la Fila Cristiana "Les Forquetes" de Massanassa
- ▶ Ballet Fuego
- ▶ Carrossa del Capità acompanyat per la seua abanderada.
- ▶ Esquadra de cristians de la Fila Cristiana "Les Forquetes" de Massanassa
- ▶ Associació Musical Sito & Band de Torrent

Itinerari

Eixida des del carrer del Calvari seguirà el següent itinerari: Plaça de l'Església, Antic Regne de València, Francisco Nàcher Pons, Comtes de Trigona, Pi i Margall, Constantí Llobart, Orba i finalitzarà en el carrer de Francesc de Vinatea

23:30 H A la Plaça de les Escoles Velles, **GRAN REVETLA** amb **"l'Orquesta MONTECARLO"**, al finalitzar **DISCOMÒBIL**

DIUMENGE 18 DE JUNY

12:00 H A l'Auditori Municipal **TEATRE MUSICAL INFANTIL FAMILIAR: "LA SIRENITA"** per la companyia **SAGA TEATRE**. Les invitacions es poden retirar en la Biblioteca Pública Municipal. Donatiu d'1 € a benefici de Massanassa Solidària.

22:00 H A la plaça de les Escoles Velles **CONCERT DE SANT JOAN** amb la **BANDA DE MÚSICA DEL CENTRE INSTRUCTIU I MUSICAL DE MASSANASSA**

DILLUNS 19 DE JUNY

18:30 H A la Plaça del Mercat, **ORXATA I FARTONS**, col.labora l'Associació de Comerciants

19:00 H A la Plaça del Mercat, **ESPECTACLE D'ANIMACIÓ INFANTIL**, la companyia **La Banda del Drac**, presenta: **PIXELS OFFLINE** per a tots els xiquets i xiquetes.

22:30 H A la plaça de les Escoles Velles, **CINE D'ESTIU**

DIMARTS 20 DE JUNY

22:00 H A la plaça de les Escoles Velles, **SOPAR POPULAR** (en homenatge als Jubilats i Pensionistes de Massanassa).

22:30 H A la plaça de les Escoles Velles, **Espectacle musical: LIBÉRATE, EL MUSICAL - TRIBUTO A RAFAEL CONDE EL TITI**.

00:30 H A la plaça de les Escoles Velles, **DISCOMÒBIL**

DIMECRES 21 DE JUNY

19:30 H a la Biblioteca Pública Municipal, **BENVINGUTS A LA LECTURA**

21:30 H A la Plaça de les Escoles Velles, **PLAY BACKS DE LES FALLES**

24:00 H A la plaça de les Escoles Velles, **DISCOMÒBIL**

DIJOUS 22 DE JUNY

11:30 H A la Plaça de les Escoles Velles, **Gymkhana infantil «PASSOS PER LA IGUALTAT»** (amb minidisco i obsequi als participants)

19:00 H Eixint del Carrer de la Font Cabilda, **GRAN CAVALCADA DE SANT JOAN**, encapçalada pels **GEGANTS I CABUTS** i el **CARRO DE LA MURTA**, amb la participació de les animacions de carrer de **PEQUE RADIO** i l'espectacle d'animació **LA SELVA**. En ella participaran totes les entitats socials i festives de la població. L'itinerari serà l'habitual.

22:00 H A la plaça de les Escoles Velles, **SOPAR POPULAR**

23:00 H A la plaça de les Escoles Velles, magnífic espectacle amb el mentalista **TONI PONS** y l'humorista **MIKI DKAI**.

00:30 H A la plaça de les Escoles Velles, **DISCOMÒBIL**

DIVENDRES 23 DE JUNY

20:00 H Eixint del Parc Camp de Túria, Tradicional **OFRENA DE FLORS**, que seguirà l'itinerari habitual. Al finalitzar l'acte, es prega a les entitats col.laboradores i públic en general que no abandonen la plaça perquè la **Colla de Campaners** de la localitat tocarà el popular "**Repic de la Vespra**", en col.laboració amb la **Colla Despertades de Massanassa**.

23:00 H A la Plaça País Valencià, **GRAN REVETLA** amb l'actuació de **DJ'S LOCALS**

24:00 H A la plaça del País Valencià **CREMÀ DE LA FOGUERA DE SANT JOAN** i focs artificials.

00:30 H A la plaça del País Valencià **GRAN GRAELLADA DE LLONGANISSES I BOTIFARRES** per a tots els veïns, col.labora la Falla Jaume I.

DISSABTE 24 DE JUNY

08:00 H **DESPERTADA** per la **Colla Despertades de Massanassa**, acompanyats per **A Quatre Quaranta**

12:00 H A la Parroquia de Sant Pere, **SOLEMNE MISSA** oferida al **SANTÍSSIM CRIST DE LA VIDA**. La celebració estarà acompanyada per l'**ORFEÓ POLIFÒNIC DE MASSANASSA**

14:15 H Eixint de la Plaça de l'Església fins l'Avinguda de Josep Alba Alba, **TRACA CORREGUDA** (recuperació de la tradició a iniciativa de la Colla Despertades)

14:30 H A l'avinguda de Josep Alba Alba **GRAN MASCLETADA** a càrrec de la pirotècnia **Europlà**

20:00 H Tradicional **ENRAMADA DE LA MURTA**, pels carrers de l'itinerari habitual de la processó, a càrrec de la **Penya El Carro**.

21:00 H En la plaça de l'Església, concentració de les Confraries i Entitats per organitzar la processó.

A continuació inici de la tradicional **PROCESSÓ** al Santíssim Crist de la Vida, amb la participació de totes les confraries acompanyades de les seues andes corresponents. A l'entrada del Santíssim Crist de la Vida en l'Església es dispararan focs d'artifici a càrrec de la pirotècnia **Europlà**.

XXVI Festival Internacional Música i Festa Sant Joan 2023

Ajuntament de Massanassa. Regidoria de Cultura

DEL 25 AL 30 DE JUNY

Director Artístic: Vicent Campos

DIUMENGE 25

12:00 H Auditori Municipal "Salvador Seguí"

BENVINGUTS A LA MÚSICA.

BASTIAN Y BASTIANA, de Wolfgang Amadeus Mozart.

Producció de Ópera Nova.

Amb l'objectiu d'introduir els xiquets al món de l'òpera, d'una manera àgil, senzilla i que també fora atractiva pels seus pares. D'esta manera es combina la música, amb la dansa, el teatre, els contes i la creació audiovisual.

19:30 H Església Parroquial de Sant Pere

DIA DELS CORS

▶ **Coral "Vicent Ribes" de Turís i Coral "Cantabile" de Cheste.**

Directora: Marta Mármol García

▶ **Coral Polifònica "Santa Ana" d'Albal.**

Director: Miguel Pons García

▶ **Orfeó Polifònic de Massanassa.**

Director: Miguel Juan García

DILLUNS 26

23:00 H Jardins de la Societat La Terreta

OPUS DI JAZZ

Juana Guillem & Jazz Trio (piano, contrabaix i percussió).

Mike Mower - OPUS DI JAZZ Shuffle

Claude Bolling - "Suite N.1"

· Baroque and blue Sentimentale Javanaise

· Fugace Irlandaise Versatile Veloce

Mike Mower - "Sonata Latino"

· Salsa Montunate Rumbango

· Bossa Merengova

DIMARTS 27

19:30 H Auditori Municipal "Salvador Seguí"

AUDICIÓ PÚBLICA DELS ALUMNES D'EXCEL·LÈNCIA I

ESFORÇ MUSICAL 2023

Aitana Alcoy Alaminos

Aitana Casado Adalid

Aitana Hamann Rosaleny

Aitana Jiménez Sánchez

Alejandro Navarro Navarro

Alia Montrós Carlos

Christian Uixeda Bresó

Isabel Gómez Panadero

Laia Martínez Sanchis

Lucia González Cruz

Lucia Sahuquillo Vázquez

Manel Lacreu Moreno

Marc Jiménez Sánchez

Mario Del Olmo Sánchez

Mariola Alba Baixauli

Mateo Muñoz Brines

Miquel Asins Muñoz

Nicolás Alfonso Clavijo

Nicolás Marín López

Pablo Alaminos Rueda

Rocio Candel Escusol

Verónica Picó Dolz

23:00 H Jardins de la Societat La Terreta

PIANO I CANT

Maria Zapata, Soprano

Rubén Sánchez – Vieco, piano

· **Mozart** - Le Nozze di Figaro, Recit e Aria "E Susanna non vien...
Dove sono i beimomenti"

· **Bellini** - Norma, Aria "Casta Diva"

· **Dvorak** - Russalka, Canción de la Luna

· **P. Viardot** - Serenade pour Piano in Fam

· **Verdi** - Don Carlo, Aria "Tu che le vanità"

· **Verdi** - La Forza del Destino, Aria "Pace mio Dio"

· **F. Barbieri** - Jugar con Fuego Romanza de La Duquesa

· **M. Marqués** - El Anillo de Hierro, Romanza "Lágrimas más"-

J. Giménez, La Tempranica Romanza "Sierras de Granada" - J.

Larregla, Viva Navarra, Jota para piano.

· **J. Guerrero** - La Fama del Tartanero, Pasacalle "La Copla que

de mi pecho al brotar"

· **G. Roig** - Cecilia Valdés "Salida de Cecilia"

DIMECRES 28

22:30 H Auditori Municipal "Salvador Seguí"

TRASH, The Percussion Comedy Show

Una producció de Yllana & Töthem

DIJOUS 29

23:00 H Jardins de la Societat La Terreta

LES 4 ESTACIONS

Covent Garden Soloists (Quintet de corda)

▶ **Anastasia Pylatyuk**, violí

▶ **Ana Stepanenko**, violí

▶ **Andriy Vitovy**, viola

▶ **Vladislav Truhan**, cello

▶ **Mihai Ichim**, contrabaix

Vasko Vassilev, Violí Solista

Vicent Campos, Trompeta Solista

Primera Part

Concert en Re Major - Giuseppe Torelli (1658-1709)

Allegro

Adagio

Allegro

Vicent Campos, trompeta

Les 4 estacions - Antonio Vivaldi (1678-1741)

Concert n.º 3 en fa major, Op. 8, RV 293, «L'autunno» (*La tardor*)

I. *Allegro* (en fa major)

II. *Adagio molto* (en re menor)

III. *Allegro* (en fa major)

Concert n.º 4 en fa menor, Op. 8, RV 297, «L'hivern» (*L'hivern*)

I. *Allegro non molto* (en fa menor)

II. *Largo* (en mi bemol major)

III. *Allegro* (en fa menor)

Concert n.º 1 en mi major, Op. 8, RV 269, «La primavera» (*La primavera*)

I. *Allegro* (en mi major)

II. *Largo e pianissimo sempre* (en do sostingut menor)

III. *Allegro pastorale* (en mi major)

Concert n.º 2 en sol menor, Op. 8, RV 315, «L'estate» (*L'estiu*)

I. *Allegro non molto* (en sol menor)

II. *Adagio e piano - Presto e forte* (en sol menor)

III. *Presto* (en sol menor)

Segona Part

Les 4 Estacions Portenyas - Astor Piazzolla (1921-1992)

Tardor Portenya

Hivern Porteny

Primavera Portenya

Estiu Porteny

DIVENDRES 30

23:00 H Jardins de la Societat La Terreta

RECITAL CHOPIN

Ludmil Angelov (pianista)

· Preludio en Do sostenido menor, Op. 45

· Sonata en Si bemol menor, Op. 35

Grave. Doppio movimento.

Scherzo

Marche funèbre

Finale: Presto

· Cuatro Mazurkas, Op. 24:

Nº1 en Sol menor

Nº2 en Do major

Nº3 en La bemol major

Nº4 en Si bemol menor

· Vals en Do sostenido menor, Op. 64, nº 2

· Polonesa en La bemol major, Op. 53

Programa *Mes de l'Esport* 2023

Activitats Infantils de l'Escola Esportiva Municipal

GIMNÀSTICA RÍTMICA

2 juny

19:00 H Exhibició de Gimnàstica Rítmica, al Pavelló Esportiu.

MULTIESPORT I PSICOMOTRICITAT INFANTIL

8 juny

17:30 H Multijocs Esportius, en el Poliesportiu Municipal

ESCOLA DE BÀSQUET VA CON BASKET

5 i 6 juny

III CONCURS DE TIRS A CISTELLA, en horari d'entrenaments.

10 juny

9:00 H XIV TORNEIG DE BÀSQUET, categories, pre-benjamins, benjamins, alevins e infantils.

ESCOLA DE VOLEIBOL

7 juny

17:00 H Torneig Voleibol, a la Pista Polivalent del poliesportiu.

PATINATGE INFANTIL

9 juny

17:30 H Exhibició Patinatge Infantil, a la pista polivalent del Poliesportiu.

TELES AERIES

8 juny

17:00 H Exhibició infantil de teles aèries, al Pavelló Esportiu.

BALL INFANTIL

9 juny

18:30 H Exhibició de Balls Infantils, al Pavelló Esportiu.

JUDO VA CON JUDO

8 juny

19:00 H Exhibició de Judo, al Pavelló Esportiu Municipal.

ESCOLA DE TENNIS

14 juny, Jocs de tennis i partides nivell d'iniciació. **17:30 H** a **19:30 H**, en les pistes del poliesportiu municipal.

15 de juny, Jocs de tennis i partides nivell avançat de 17:30 a 19:30 en les pistes del poliesportiu.

ESCOLA DE PADEL INFANTIL

Del 5 al 16 de juny

17:30 H a **19:30 H**. I TORNEIG DE PADEL INFANTIL, per a les xiquets/es que han gaudit de l'activitat durant la temporada.

ESCOLA DE PADEL ADULTS

Del 5 al 16 de juny

17:30 H a **19:30 H** I TORNEIG DE PADEL ADULTS, per als esportistes que han gaudit de l'activitat durant la temporada.

IOGA INFANTIL

16 de juny.

17:30 H Ioga en família. En el pavelló municipal.

Activitats Esportives Clubs Locals

CLUB ESCACS MASSANASSA

Torneig social

27,3,10, 17 i 24 de juny

11:30 H a **14:00 H** En sala multiusos Gregori Manyans

CLUB COLOMBICULTURA LA PROTECTORA

27 de maig

18:30 H a la Terreta. Es celebrarà concurs local de coloms esportius.

MASSANASSA CLUB FUTBOL VA CON FUTBOL

27 maig.

18:00 H Amateur masculí, partit amistós en el poliesportiu Massanassa, estadi Vicent Moreno.

28 maig

18:00 H amateur femení, partit amistós en el poliesportiu Massanassa, estadi Vicent Moreno.

CLUB BÀSQUET MASSANASSA

10 juny

16:30 H X TORNEIG DE BÀSQUET CLUB BASQUET MASSANASSA de la categoria senior.

COLLA DE CORRER EL PAROTET

3 juny

11:00 H Volta a Peu Infantil, a l'avinguda Josep Alba i Alba.

19:00 H Gran Fons Massanassa, a l'avinguda Josep Alba i Alba.

CDB MASSANASSA

3 i 4 juny (TIFUT).

Torneig Internacional Alevins, al Poliesportiu Municipal.

GRUP FUTBOL VETERANS MASSANASSA

17 juny

9:00 H II Trofeu Miguel Angel Santos Serrano.

CLUB FUTBOL SALA ATLÈTIC MASSANASSA

Del 12 al 15 juny

De **16:30 H** A **21:00 H** TORNEIG FUTBOL SALA. En la pista polivalent del poliesportiu Municipal.

PETANCA

13-14 i 15 de juny

10:00 H a **13:00 H** Torneig Festes Sant Joan, en el Poliesportiu Municipal.

PENYA EL CARRO MASSANASSA

9 de juny

8:00 H a **17:00 H** En el camp de tir i arrossegament del poliesportiu municipal.

CLUB CAÇADORS MASSANASSA

9 de juny

Concurs: TIR A BLANCS. Camp de tir de Xest.

CLUB TENNIS MASSANASSA VA CON TENIS

Vesprades de juny

Torneig Tennis Infantil i Absolut.

La Biblioteca, diversa i perenne

Si imaginem un lloc on caben totes les paraules, totes les idees, tots els pensaments. Si imaginem un lloc on el temps no passa i al mateix temps passa constantment. Si imaginem, en fi, un lloc on caben tots els humans, tota la humanitat, no sols la passada, no sols la present, sino també la futura, eixe lloc es diu Biblioteca.

Borges l'assemblava a l'univers, al paradís: *"Lento en mi sombra, la penumbra hueca / exploro, con el báculo indeciso, / yo, que me figuraba el paraíso / bajo la especie de una biblioteca". Per a d'ell la biblioteca és memòria, realitat expandida, imaginació esculpida en el signe escrit.*

Al llarg del temps, de la història, al llarg del món i de les societats i civilitzacions, les biblioteques han servit per a mil i una funcions, atresoren els coneixements de la humanitat, els passen de generació en generació. Posen els llibres, ordenants en els seus prestatges, a l'abast de qualsevol, guardant-los i esperant que una mà amiga els agafe, els obliga i al

llegir-los encontre eixe món, eixe camí que el portarà a fruit amb la seua lectura o al coneixement més profund.

També acullen a les persones que malhauradament no tenen cap altre lloc on passar el dia quan l'oratge del carrer es torna inclement. O són el lloc on socialitzar entre les persones, on debate i aprendre en un clima obert i en llibertat. En ella caben totes les opinions en un intercanvi d'idees sincer i respectuós. Són el centre cultural per excel·lència del poble o la ciutat perquè està oberta a totes les persones sense distinció de cap classe, grans i menuts, alts i baixets, majors i jòvens poden encontrar el que busquen entre els seus llibres que són de totes les formes, tamanys i colors. Podem estar segurs que al obrir-los estarem obrint una finestra, o un espill, per on podrem passar a un nou món, pot ser inclús en el nostre interior, que ens canviarà i ens farà créixer i ser més sabis i millors.

Ray Bradbury, un gran amant i defensor de les biblioteques ens diu:

"Crec en les biblioteques, perquè la majoria dels estudiants no tenen diners. Quan em vaig graduar de l'escola secundària, va ser durant la depressió i no teníem diners. No vaig poder anar a la universitat, així que vaig anar a la biblioteca tres dies a la setmana durant deu anys". "Sense biblioteques, què ens quedaria?; no tindriem passat ni futur."

Efectivament, les biblioteques guarden el passat, però tot el passat, el que ens agrada i també el que no, perquè ja que les persones que ens precediren eren diverses, el seu present, que és el nostre passat també és divers i devem conservar-lo per aprendre dels encerts i els errors, per avançar i millorar com éssers humans. En totes les èpoques s'han donat pulsions cancel·ladores per borrar el que no agrada, el que enfronta la nostra veritat. No és una pràctica moderna, s'ha utilitzat en totes les civilitzacions. En l'antiga Roma tenien la "damnatio memoriae" consistent en, com indica el seu propi nom, condemnar el record d'un enemic de l'Estat després de la seua mort.

Quan el Senat romà decretava oficialment la damnatio memoriae, es procedia a eliminar tot allò que recordara el condemnat: imatges, monuments, inscripcions, i fins i tot s'arribava a la prohibició d'usar el seu nom.

Dona igual, abans de Roma, en l'antic Egipte, Akenató i la seua dona Nefertiti o el seu fill Tutankamó ja patiren el càstig de l'esborrat de la memòria, es picaren les pedres, les parets, les columnes on estaven els seus noms. I què? Hui en dia si pensem en una imatge que englobe la història d'Egipte, ens ve al cap immediatament, l'esculptura del bust de Nefertiti en el Nou Museu de Berlí. Tant d'afany que posaren per borrar-la i hui, en justa revenja, és la imatge del país del Nil.

I eixe passat que guarden les biblioteques, ens ensenya el present. Allí els llibres ens porten de la mà pels camins dels coneixement, de la cultura, del saber. Tornem a Borges que ens va ensenyar que la biblioteca, més que un lloc amb fins utilitaris o un armari d'objectes, és abans que tot un lloc amb un valor existencial, una profunda experiència espiritual, un lloc amb una atmòsfera propícia per a la felicitat.

Paco Rodrigo
Bibliotecari de Massanassa

ESTADÍSTICA BIBLIOTECA ANY 2022 PER A LA TERRETA		INCREMENT RESPECTE A 2021
LLIBRES	32003	1300 Llibres més
AUDIOVISUALS	3560	Igual no hi ha increment
ALTRES	1301	9 documents més
TOTAL DOCUMENTS A DISPOSICIÓ DEL PÚBLIC	36856	1309 documents més
PUBLICACIONS PERIÓDIQUES	30	1 publicació més
USUARIS AMB CARNET DE LA BIBLIOTECA	3850	302 usuaris més
CIUTADANS QUE HAN VISITAT LA BIBLIOTECA	67800	4000 ciutadans més
PRÈSTECES DE DOCUMENTS ALS USUARIS	7393	2897 préstecs més

ALTRES ACTIVITATS DUTES A TERME I ORGANITZADES PER LA BIBLIOTECA PÚBLICA MUNICIPAL DE MASSANASSA SÓN

FORMACIÓ D'USUARIS	20	5 accions més
VISITES ESCOLARS	10	10 visites més
TALLERS D'ANIMACIÓ LECTORA	45	39 accions més
CONFERÈNCIES I PRESENTACIÓ DE LLIBRES	6	1 acció més
CURSOS	3	1 curs més
EXPOSICIONS	11	6 exposicions més
REPRESENTACIONS TEATRALS	13	5 representacions més
CONCURSOS	5	1 concurs més
BIBLIOPISCINA	1	Igual, no hi ha increment
HORES APERTURA SEMANALS AL PÚBLIC	35	Igual, no hi ha increment

Fondo Documental de Fotografía Antigua de Massanassa de la Biblioteca Pública Municipal de Massanassa

En primer lugar, agradecer la ayuda que estamos recibiendo de los ciudadanos/as de Massanassa, bien por su aportación de fotografías o por la información de las mismas, con nombres, lugares de las mismas, años, etc.

Seguimos salvaguardando la memoria de Massanassa gracias a sus aportaciones, esto implica, su difusión para que la gente, los vecinos y vecinas de massanassa, conozcan sus raíces y costumbres, que disfruten de los buenos momentos y en cualquier momento tengan acceso a ellas. Pero hay que tener algo en cuenta que es, que si no fuera por las aportaciones de todos no sería posible.

Entitats

Ya hace 10 años que estamos recogiendo fotografías que han permitido hacer con la de octubre de este año 10 exposiciones, con la novedad que, desde el año pasado, en el pie de las fotografías se pone información de las mismas, en la "sala Gabriel Cualladó" del Auditorio Municipal "Salvador Seguí" de la Localidad.

www.flickr.com/photos/massanassa

Recordar que en la pagina de la Biblioteca Publica de Massanassa pueden acceder a las que ya han sido expuestas, estando organizadas por Álbumes, Actividades Culturales, Fiestas, deportes, escuela, bodas, bautizos y comuniones, Orquesta Cántala... (estas si se desea se pueden compartir).

Nuestra Intención es la de seguir recogiendo fotografías que se nos traigan (Herminio Giménez) o recojamos bien pasando o llamando a la biblioteca para que sean recogidas

(por Jesús Esteban Zaragoza) en horario público (teléfono de contacto 96 125 19 61 y 673 71 00 28).

Como proyecto a corto plazo es hacer más de una exposición al año como en la actualidad que hemos hecho en pascua la de "Fotografía Antigua Pascua" en el Salón del Hogar del Jubilado en pascua y en octubre, Fotografía antigua de la población, Massanassa en fotos en la Sala Gabriel Callado del Auditorio Municipal Salvador Seguí de la población, que os invitamos a visitar.

Os garantizo que el equipo formado por Paco Rodrigo, , Rafael Agustín, Jesús Esteban, Lorena Domingo y Herminio Giménez seguiremos trabajando mientras podamos en este proyecto, que nos ilusiona y nos da tantas satisfacciones, gracias por hacer que sea una realidad. ■

Herminio Giménez Martínez

IES Massanassa

Ampa IES Massanassa

Este año especialmente queremos agradecer a todas las familias socias su colaboración con el AMPA IES Massanassa y aprovechamos este magnifico espacio que nos ofrece La Terreta.

Cuando "La Terreta" llegue a vuestras manos la junta directiva que firma este artículo estará a punto de "jubilarse" y dar paso a un nuevo equipo, gente nueva con ideas nuevas, el futuro...

Aprovechamos este espacio para recordaros la importancia del AMPA en un centro educativo. Desde nuestra larga experiencia como miembros de la junta directiva del AMPA (antes en el Ausias March- Lluís Vives y ahora IES Massanassa) hemos visto que, conforme van creciendo nuestros hijos, la necesidad

de estar pendiente de ellos o involucrados en sus asuntos va desapareciendo y nos vamos desvinculando de sus entornos. Ellos quieren y deber ser más independientes pero eso no quita para que los padres, como adultos responsables de su educación, sigamos estando presentes de una forma u otra.

En el IES MASSANASSA el AMPA está en contacto continuo con el equipo directivo y profesorado y a disposición del mismo colaborando en todo lo necesario para una mejora de las condiciones del entorno educativo de nuestros hijos. Al mismo tiempo ofrecemos ideas de mejora que repercutan en nuestros adolescentes y, por supuesto, estamos atentos a las necesidades de los mismos para poder atenderlas lo mejor posible entre todos, siempre,

por supuesto, en colaboración con el equipo directivo.

De todos es conocido que el AMPA IES Massanassa gestiona y organiza los ya clásicos:

- ▶ Agendas escolares.
- ▶ Campaña del Kilo solidario, que este año se ha destinado a la ONG INVISIBLES, que trabaja ayudando a la gente que vive en la calle.
- ▶ Chocolate navideño.
- ▶ Almuerzo día del Sport.
- ▶ Regalos y fiesta graduaciones 4º eso y 2º bachiller. Compra de becas, decoración escenario Auditorio.
- ▶ Concurso dibujo agenda
- ▶ Concurso literario
- ▶ Almuerzo Erasmus.
- ▶ Participación y colaboración en la Feria Educativa Municipal.

Además los últimos años se han hecho inversiones que repercuten en los alumnos como:

- ▶ Compra de libros para la biblioteca.
- ▶ Renovación de proyectores, y/o material.
- ▶ Compra de bancos y mesas de madera para el patio
- ▶ Monólogos y charlas sobre prevención del bullying y la violencia de género.
- ▶ Taller defensa personal en el día del deporte...

A parte de todas estas cosas más habituales, el AMPA también realiza gestiones, digamos "invisibles", que siempre son en beneficio de nuestros hijos.

Recordaros que hace unos años, cuando los actuales alumnos del IES aún estudiaban infantil o primaria, el Ayuntamiento de Massanassa no ofertaba Escuela de Pascua. Esta se puso en marcha por el AMPA del Ausias March-Lluis Vives y dado su éxito y aumento de demanda, finalmente fue asumida por el ayuntamiento.

Hace 4 años, en el IES MASSANASSA empezamos a ofertar las actividades extraescolares de Telas Aéreas y Voleibol que han sido un éxito de aceptación. En principio nacieron como actividades dirigidas exclusivamente para socios AMPA pero poco a poco se han ido abriendo a la participación de todos. Tanto es así que el AMPA, una vez más, gracias a sus gestiones con el Ayuntamiento de Massanassa, ha conseguido que este curso dichas actividades hayan sido asumidas por el servicio de deportes del ayuntamiento e incluidas en su oferta para el curso 22/23 con lo que ello ha supuesto de beneficio económico a las familias usuarias de estas actividades que han pasado de pagar una cuota mensual a una anual, considerablemente más económica.

Con ello queremos concienciaros de la importancia de una asociación como el AMPA cuyo trabajo puede trascender del ámbito del centro educativo y contribuir a hacer "comunidad", siempre, por supuesto, trabajando por y para sus asociados y teniendo presente, en todo momento, lo mejor para nuestros hijos e hijas.

Por último, dar las gracias al equipo Directivo del IES Massanassa que también se despide en este cierre de curso. Gracias por todo el trabajo bien hecho, así cómo por el apoyo que habéis mostrado siempre con el AMPA haciéndonos sentir como una parte más de la comunidad educativa que entre todos formamos, y poniendo, siempre, todas las facilidades para todo. Ha sido un gustazo coincidir y trabajar con vosotros.

Desde aquí se despide esta junta directiva que ya se jubila y esperamos que la nueva junta tenga todo vuestro apoyo y colaboración para poder trabajar cada vez más y mejor por nuestros hijos que, nada más y nada menos, son el futuro. La comunidad educativa es cosa de todos!!! ■

Gracias y felices fiestas.
La Junta Directiva

IES Massanassa

Activitats Extraescolars. Departament de Biologia i Geologia

*1r ESO: Visita al Museu
d'Història Natural de la Universitat
de València.*

Els alumnes han observat exemplars dissecats de moltes espècies animals, exemplars que es salvaren de l'incendi de l'antic Museu d'Història Natural de La Universitat, en 1932.

El museu també compta amb una àmplia col·lecció de fòssils, roques i minerals.

També han realitzat un taller: "Vine a veure el món d'allò invisible". Han pogut observar quins éssers vius microscòpics s'amaguen en l'arena de la platja, una activitat molt interessant.

*4t ESO: Visita al Museu de Ciències
Naturals de València.*

Visitant el museu han fet un recorregut per la Història de la Terra i l'evolució dels éssers vius, des de les primeres cèl·lules fins l'actualitat, mitjançant al observació de l'àmplia col·lecció de fòssils de la que disposa el Museu.

Han realitzat un taller molt interessant: durant una estona s'han convertit en detectius per tal de descobrir un assassí mitjançant els estudis de l'ADN.

3r ESO: Taller de Paleontologia a L'institut

En 3ESO, van realitzar un taller de paleontologia, en el qual mitjançant un dossier explicatiu i una exposició d'un xicotet museu de fòssils reals i de dinosaures de goma a escala, s'estudien les eres terrestres.

Els alumnes van dur a terme diferents activitats en les quals contrasten les espècies petrificades i les actuals perquè comproven com és el procés de fossilització.

També van estudiar, l'evolució de les diferents espècies, sobretot animals en cada era terrestre.

2n Batxillerat: Programa "La Biologia a les teves mans"

Els alumnes han realitzat practiques als Laboratoris de la Facultat de Biologia: estudi del fòssils de la Comunitat Valenciana i Estudi del cervell d'un mamífer. Els alumnes han gaudit molt d'aquestes activitats.

Són activitats dirigides als estudiants de Batxillerat per despertar les vocacions científiques. ■

IES Massanassa

Dia Internacional de les Dones STEM

El passat 9 de febrer celebrarem, amb una taula redona de dones científiques joves de Massanassa, el dia internacional de les dones STEM marcat al calendari l'11 de febrer. En aquesta jornada l'IES Massanassa va col·laborar amb l'Ajuntament de Massanassa aportant el nom de quatre dones joves de Massanassa que s'han graduat en diferents estudis científics: biologia, medicina, arquitectura i tecnologia, àrees que fins fa poc estaven reservades als hòmens però en les quals la presència femenina és cada vegada més abundant i, fins i tot, predominant, com ja ho és en la majoria d'estudis superiors d'humanitats, ciències socials o artístics.

L'objectiu de la taula redona era instar altres joves i xiquetes massanasseres a triar estudis científics inspirant-se en referents propers que, com elles, han estudiat als centres educatius de la localitat. A l'acte vàrem aprendre de l'experiència personal de cadascuna de les participants, les fites que han assolit i els obstacles que han trobat al seu camí. Les dones proposades foren:

Sonia Herraiz, que va estudiar Biologia a la Universitat de València, i que treballa com a investigadora Miguel Servet en la Fundació IVI-Institut d'Investigació Sanitària la Fe. Sonia dirigeix un grup d'investigació i col·labora amb la Unitat de Reproducció de l'Hospital la Fe. Per arribar ací s'ha format també als USA i al Regne Unit. Sonia ens va comentar com encara, en molts centres d'investigació, es veu incompatible la maternitat amb

la investigació de primer nivell, perquè es demana als investigadors i investigadores que tinguin el cap al 100% per la feina. També ens va dir que els grans càrrecs i conferenciants de la investigació estan copats encara per figures masculines.

Mireia Ariño, que va estudiar als centres públics del poble: a l'Ausiàs March, al CEIP Lluís Vives i que va ser alumna de l'IES Massanassa, va cursar el grau de Medicina a la Universitat de València. Mireia també va continuar formant-se a Costa Rica i Londres i actualment és pediatra general en atenció primària i, per altra banda, és investigadora clínica en la unitat d'oncologia infantil de l'Hospital La Fe en el projecte de seguiment a llarg termini dels pacients supervivents de càncer a l'etapa infantil. Mireia ens comentà com, tot i estar constituïdes les professions sanitàries i assistencials majoritàriament per dones, en certs nivells, càrrecs o algunes especialitats com ara traumatologia o cirurgia encara estan copades pels hòmens.

Nadia Cerrillo també va estudiar a l'IES Massanassa i va entrar al grau d'Enginyeria en Tecnologies Industrials a la UPV. Anys després va decidir paraitzar la carrera i començar a estudiar el Grau Superior en Mecatrònica industrial a l'escola de Ford. Actualment treballa com a tècnica superior de producció i manteniment en la mecanització dels cigonyals dels motors a Ford Espanya, a més, segueix estudiant, a poc a poc, la carrera pendent. Una mostra de resiliència, de reaccionar positivament

malgrat les dificultats i reinventar el seu camí de manera creativa.

Així mateix comptarem amb la presència de Jangveer Kaur, que va aterrar a l'IES Massanassa procedent de l'Índia, va esforçar-se per aprendre castellà i valencià, traure's primer el graduat i després el batxillerat científic. Exemple de superació personal i que allò que compta és l'esforç i la perseverança. Ara és arquitecta per la Universitat Politècnica de València. A més a més, està realitzant el doctorat sobre l'arquitectura social d'Espanya i col·labora en projectes internacionals. Jangveer va mostrar molta saviesa en les seues paraules i ens va fer veure que tot i ser majoria les dones que estudien arquitectura, són poques les dones arquitectes conegudes, ja que els hòmens estan al capdavant de la majoria d'*ateliers* d'arquitectura. A més a més, les arquitectes es troben amb l'obstacle que el món de l'obra i de la construcció és un món molt masculinitzat, fal·locèntric, amb estereotips molt masculistes i amb un permmissiu menyspreu cap a les dones.

Tot i la molta assistència a l'acte, la majoria del públic eren dones grans conscienciades o professorat de l'institut de Massanassa. Vàrem trobar a faltar en l'acte la presència d'aquelles a qui volíem animar per a fer estudis de ciències. Poques xiquetes i joves de Massanassa acudiren a l'acte, per tant haurem de trobar altres vies per arribar a elles i així trencar els estereotips de gènere en l'educació que ens deixen tants segles de fal·locràcia. ■

IES Massanassa

Intercanvis Europeus curs 2022-23

Aquest curs per fi hem pogut portar a terme el nostre projecte Erasmus+, anomenat **"HELP: Health, Education, good Life and Progress among adolescents in Europe."**

Al curs 21/22 encetàrem aquest projecte amb els nostres socis de Suècia, Itàlia, Polònia i Regne Unit.

- ▶ **St Eskils Gymnasium** Eskilstuna (Suècia), coordinador del projecte
- ▶ **Poole Grammar School**, Poole (Regne Unit)
- ▶ **IISS Gorjux-Tridente-Vivante** Bari (Itàlia)
- ▶ **Zespół Szkół Ogólnokształcących** Szydłowiec (Polònia)
- ▶ **IES Massanassa**, Massanassa (Espanya)

Degut a les restriccions Covid-19 només hem pogut realitzar intercanvis virtuals i, per fi, al present curs, han tornat els intercanvis de veritat, on l'alumnat va a classe i viu a casa de la família dels corresponsals, tota una experiència europea tant ací com allà:

- ▶ **Setembre 22:** Mobilitat amb intercanvi de 8 estudiants participants del projecte i 2 professores a Eskilstuna (Suècia)
- ▶ **Novembre 22:** Massanassa acull 2 professors i 8 alumnes de cada centre soci durant una setmana, una quarantena d'estudiants, professorat i famílies compartint experiències.
- ▶ **Gener 23:** Mobilitat amb intercanvi de 6 alumnes i 2 professores a Szydłowiec (Polònia)
- ▶ **Març 23:** Mobilitat amb intercanvi 8 estudiants participants del projecte i 2 professores a Poole (Regne Unit)
- ▶ **Maig 23:** Mobilitat amb intercanvi de tots els participants del projecte a Bari (Itàlia).

I també tenim bones notícies per a l'IES MASSANASSA:

Ja som centre Acreditat Erasmus + per als cursos 2021/2027!!

L'acreditació Erasmus és una forma nova d'accedir al finançament d'activitats de mobilitat del programa Erasmus+, de manera fàcil i flexible per al període. Això ja ens ha permès de fer un intercanvi amb alumnat del nostre centre i el de Rive-de-Gier (França) en

març i maig del 2023. A més, estem organitzant altres mobilitats per al professorat, ja siga per a fer cursos o per a observar i compartir bones pràctiques en altres centres europeus. Continuem fent camí! ■

IES Massanassa

Recital de poesia a l'IES Massanassa a càrrec de Vicent Camps

El Departament de Valencià de l'IES Massanassa organitzà un recital poètic a càrrec de Vicent Camps al voltant del *Llibre de meravelles* de Vicent Andrés Estellés, ja que es tracta d'una de les obres que formen part del temari de segon de Batxillerat. Es considerarà que fora l'alumnat qui redactara una ressenya de l'acte i s'ha seleccionat l'article d'Ana Valiente González (que apareix en primer lloc), juntament amb fragments dels altres articles presentats.

"El passat 10 de març, Vicent Camps visità l'alumnat de segon de Batxillerat de l'IES Massanassa per tal de recitar alguns dels poemes del llibre de Vicent Andrés Estellés que estudiem a classe: Llibre de meravelles.

Nascut l'any 1958 a Xirivella, l'escriptor, rapsode i actor valencià Vicent Camps Paricio porta tota una vida dedicant-se a compartir i difondre l'art de la poesia, sempre des d'una perspectiva propera i lúdica. De fet, no sols ens invità a escoltar de forma activa l'obra d'Estellés sinó que també ens explicà anècdotes i curiositats sobre la seua inusual però fascinant professió.

El recital durà una hora, durant la qual Vicent ens feu partícips dels fets quotidians que el gran poeta burjassoter descrivia als seus versos. Junts, compenguérem la repressió de la postguerra mitjançant "L'estampeta"; sentírem intensament gràcies a "Els amants" i

"No escric èglogues"; passejàrem plàcidament pels carrers de València a través de "Cant de Vicent" i "Ací"... En definitiva, gaudírem de la poesia estellesiana i, poema a poema, ens formàrem un retrat de la realitat valenciana prèvia i posterior a la Guerra Civil.

A més a més, Vicent Camps recità els poemes "Un entre tants", "Ací" i "Demà serà una cançó" amb la nostra companya Marta Rodrigo, mentre els estudiants de l'assignatura d'Imatge i So gravaven amb cura l'acte per a elaborar més tard un reportatge del recital. Tot això ens ajudà a connectar encara més amb les composicions que atentament escoltàvem.

En definitiva, els alumnes que assistírem al recital voldríem agrair a Vicent el temps que ens dedicà per a oferir-nos l'oportunitat d'aprendre literatura d'una manera diferent i de passar-ho bé en el procés."

Ana Valiente González

"Aquest tipus d'activitats culturals al centre s'haurien de repetir sovint al llarg de la trajectòria escolar ja que a més de passar una bona estona i conèixer la poesia de la nostra terra aprenem molt."

Beatriz López Luján

"La visita de Vicent Camps (...) ha estat un èxit rotund. L'estudiantat i el professorat han gaudit d'una experiència cultural única i enriquidora, que ha permès apropar la poesia de Vicent Andrés Estellés al jovent i fomentar el seu amor per la literatura."

Amanda Vidal del Saz

"A més de ser una experiència interessant, també ens ha ajudat molt a comprendre la poesia d'Estellés, de la qual ens examinarem en la propera prova de l'EBAU."

Blanca Verdeguer Tomás

"L'objectiu de Vicent Camps amb aquests recitals és transmetre la bellesa de la poesia als més joves."

Quico Rodríguez Furió

"Gran part de l'alumnat ja coneixia Vicent, perquè fa dos cursos Camps recità poemes d'autors i autores en valencià a l'IES Massanassa. Com que l'activitat va agradar molt, el professorat decidí tornar a comptar amb ell per fer possible aquest acte."

Miquel Asins Muñoz

"La visita de Vicent Camps no ha sigut només per a recitar-nos uns poemes, sinó per donar-nos una visió més àmplia de la poesia, fer-nos-la viure en primera persona i, fins i tot, fer-nos-la sentir."

Pablo Muñoz Medina

"El recital va ser molt àgil i entretingut. (...) Quan estava fent fotos de Vicent, tenia la sensació d'estar retratant una persona molt important per a la difusió de la poesia valenciana."

Juanjo Fresneda Pons

"El recital dels poemes d'Estellés em va agradar molt perquè Vicent Camps va interpretar els poemes transmetent allò que sentia l'autor quan els va escriure i tractà de fer sentir emocions als receptors."

Marcos Luque Cabello

"El recital ha sigut màgic i hipnotitzant. A més, l'alumnat d'Imatge i So (...) ha convertit aquest acte en una experiència per al record."

Elena Mejino Julián

"És clar que el treball que realitza Vicent Camps és molt necessari hui en dia perquè la joventut s'acoste a la poesia en aquest món protagonitzat per les noves tecnologies."

Adrián Jumilla Escobar ■

IES Massanassa

L'oratge a Massanassa

Ja fa 12 anys que es va instal·lar l'estació meteorològica de l'institut. Després de tres anys sense publicar dades anuals i ara que s'han solucionat els problemes de funcionament reprenem aquesta tasca amb la novetat de què des de juny de 2022 l'IES Massanassa ha signat un conveni de col·laboració amb la Associació Valenciana de Meteorologia (AVAMET), aquest conveni ens permet disposar d'un manteniment regular del funcionament de l'estació al mateix temps que avala les dades dels principals elements climàtics que enregistra. Qualsevol persona interessada pot consultar-les a la pàgina següent:

www.meteomassanassa.com

En ella podeu accedir a una gran quantitat d'informació relacionada amb l'oratge:

- ▶ Informació actualitzada en temps real de l'oratge a Massanassa.
- ▶ Dades històriques de l'oratge a la nostra localitat.
- ▶ Enllaços amb les principals pàgines d'informació de l'oratge:
  - Aemet. Agència espanyola de meteorologia.
  - Meteosat.
- ▶ Informatius dels mitjans de comunicació.
- ▶ Documentació sobre els principals conceptes relacionats amb el clima.

Com ha estat l'any meteorològic a Massanassa?

Segurament l'aspecte més destacable, pel que fa al registre de l'oratge a Massanassa entre els anys 2012 i 2017, ha estat l'escassetat de les

pluges. Al nostre poble, segons les característiques climàtiques de la zona, estem dins el domini del clima mediterrani. Hauria de tenir una pluviositat anual entre els 400 i els 500 mm anuals. Les dades recollides a l'estació de l'IES ens indiquen que 2012, 2013, 2014, 2015 i 2017 han estat anys extraordinàriament secs i més propis d'un clima semiàrid que no del clima mediterrani.

2016 començà igual que els anys anteriors, amb un dèficit hídric important. A finals d'octubre només s'havien registrat 169 mm, una xifra que feia presagiar un altre any extremadament sec.

Però al novembre i al desembre canviaren les tornes i la pluja s'instal·la al nostre país. Novembre va registrar 165 mm i desembre 167mm, el que va deixar la precipitació anual en poc més de 500 mm, una quantitat pròpia de la zona climàtica on es troba Massanassa.

En 2017, però, tornà la sequera. Si bé el mes de gener, amb més de 90 mm de precipitacions feia preveure un any humit, el miratge durà ben poc. Plugues escasses al llarg de pràcticament tots els mesos de l'any i una precipitació final anual de 259,5 mm, la qual cosa ens torna a situar en valors semblants als dels anys 2013 i 2014. En resum, 2017 fou un altre any extremadament sec a Massanassa.

2018 va estar un any excepcional hidrològicament parlant. De fet, va estar l'any amb més pluja registrada des que començà a funcionar la nostra estació

l'any 2011. Més de 600 litres per metre quadrat, més del doble de la pluja registrada l'any anterior.

Cal dir que les pluges van estat concentrades en la tardor, en els mesos de setembre, octubre i novembre, amb algun episodi de pluja intensa, com el que va passar el 18 d'octubre en que van caure quasi 114 litres al llarg del dia.

2019 va estar un any extremadament sec, sols vam tindre una precipitació total de 266,6 mm. A partir de l'any 2020 la precipitació total anual ha estat considerable, aquesta és la raó per la qual la llarg de l'any 2023 es parla de sequera extrema en la major part d'Espanya, però no és tant greu al País Valencià. ■

Registre climàtic a Massanassa

2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
252,7 mm	356,0 mm	501,5 mm	259,5 mm	627,5 mm	266,6 mm	541,2 mm	455,2 mm	576,4 mm

Precipitació total anual

Dies de pluja a l'any

Precipitació	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Més de 1 l/m2	28 dies	33 dies	25 dies	23 dies	40 dies	24 dies	33 dies	45 dies	37 dies
Més de 20 l/m2	6 dies	11 dies	14 dies	8 dies	19 dies	4 dies	5 dies	5 dies	9 dies

Dies més plujosos (en mm)

2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
03/07 : 38,6	02/11 : 38,8	27/11 : 102,0	19/01 : 47,2	18/10 : 113,8	04/12 : 25,6	05/11 : 128,6	16/9 : 45,4	20/04 : 51,6
30/11 : 35,2	21/03 : 27,6	18/12 : 54,4	13/03 : 24,2	03/06 : 35,0	07/09 : 23,8	21/01 : 79,4	09/05 : 22,6	07/03 : 37,2

Mes més sec (en mm)

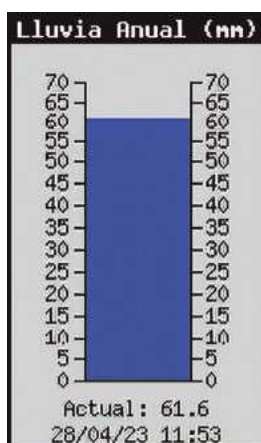
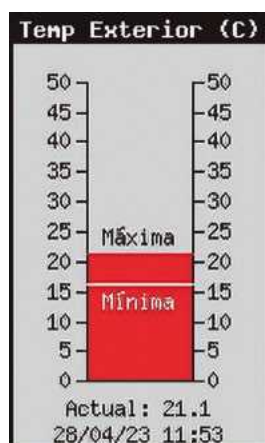
2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Agost : 0	Desembre : 0	Gener i juliol : 0,8	Juliol : 0,8	Juliol : 1,4	Febrer : 0	Agost : 0	Desembre : 2,4	Juliol : 1,0

Temperatura mínima anual

2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
31/12 : 2,3°	08/02 : 1,4°	16/11 : 3,7°	18/01 : 0,7°	8/02 : 2,2°	11/01 : 1,6°	13/02 : 2,6°	06/01 : 1,1°	18/01 : 2,2

Temperatura màxima anual

2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
26/08 : 41,7°	14/05 : 42,6°	04/09 : 36,4°	14/09 : 37,2°	16/7 : 37,1°	09/08 : 41,7°	16/08 : 36,4°	12/07 : 39,6°	13/08 : 38,7°

Cap a un “Nou” Lluís Vives

"Si eduquem als infants de hui com educàvem ahir, els hi estem furtant el demà" J. Dewey. Amb aquesta cita queda clar la importància que té la millora continua en general, i més concretament en els centres educatius. Per això, com a professionals de l'educació hem d'organitzar i articular un seguit de mesures que ens permetan donar a l'alumnat tot allò que necessita.

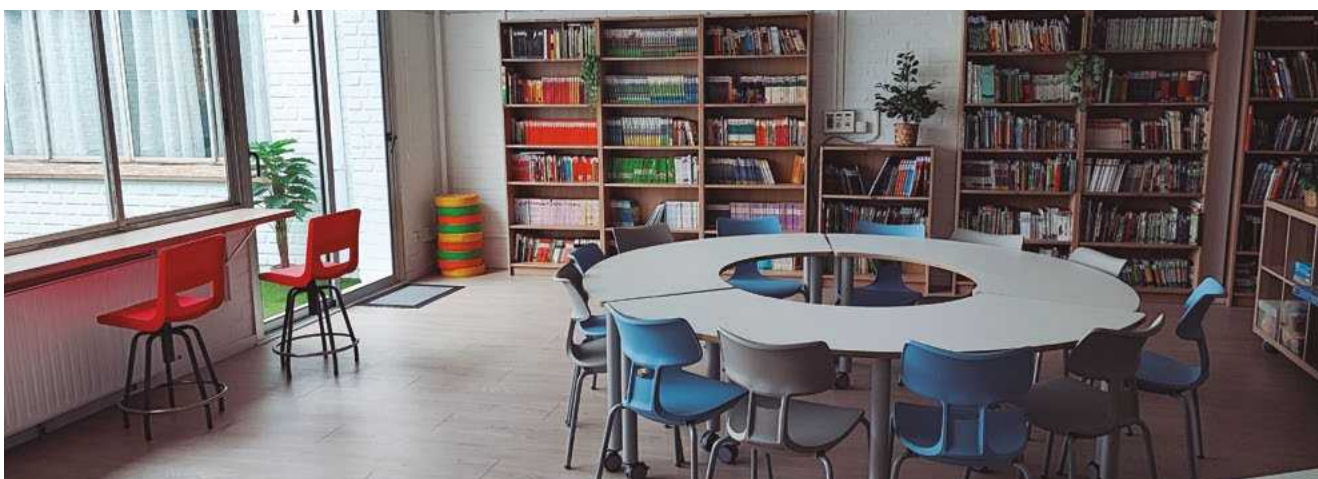
El projecte de canvi metodològic i estructural que volem implementar, suposa una nova manera de veure l'educació i de dur-la a terme per part de tota la comunitat educativa. Su-

posa que entre tots i totes eduquem alumnes competents, motivats i que s'emocionen amb cada experiència que els plantegem. Al remat, persones crítiques i reflexives amb una bona capacitat d'aprenentatge que, a més, siga sostenible en el temps perquè els ajude a créixer i a afrontar cada repte que els depara la vida.

Des del CEP Lluís Vives s'apsosta decididament per una transformació global on els espais juguen una part importantíssima i renovar-los és una part essencial. Apostar per una transformació dels espais educatius implica un enfocament per a crear un ambient

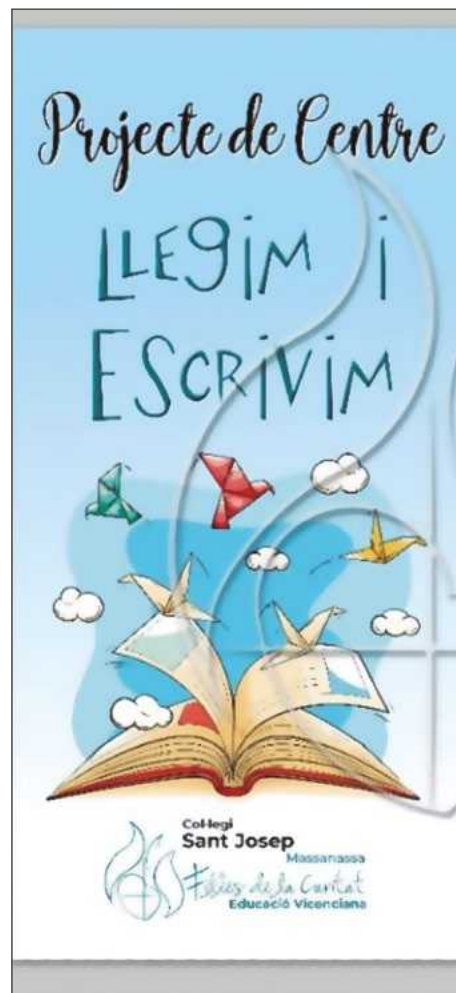
més interactiu i dinàmic per als infants, que els permeta explorar i experimentar amb el seu entorn d'una manera més activa i participativa. També fomenta la creativitat, la innovació i el pensament crític en permetre'ls desenvolupar projectes i treballs en espais flexibles i adaptats a les seves necessitats i interessos.

I així, hem fet enguany amb el pati i la biblioteca del centre, convertint-los en espais generadors d'aprenentatge, engrescadors i plens d'oportunitats cap a una educació vivencial i significativa. ■

Colegio San José y San Andrés

Projecte Llegim i Escrivim

Estem molt orgullosos/es de compartir amb vosaltres que aquest curs, hem realitzat al col·legi Sant Josep de Massanassa el projecte Llegim i Escrivim, del 24 d'abril al 2 de maig, que esperem siga el primer de molts. Un projecte de motivació a la lectura i escriptura amb els objectius de fomentar l'hàbit lector, la comprensió lectora i consolidar la capacitat de composició textual, en qualsevol suport, analògic o digital.

Al llarg de la setmana els alumnes han fet activitats d'oratòria, tallers de lectura i escriptura, contacontes en les tres llengües, booktrailers, obres de teatre,... i moltes activitats més, algunes d'elles obertes a les famílies. El projecte incloïa la XII^a edició del nos-

tre, ja clàssic, concurs literari Ploma i Paper de narrativa en valencià i la 1ª Fira del Llibre i el Còmic organitzada per l'AMPA del col·legi.

El nostre concurs Ploma i Paper compta amb tres categories. A la Categoria A participen alumnes de 5^é, 6^é de primària i 1^r d'ESO. El seu guanyador va ser Jaume Alba Baixauli de 1^r d'ESO amb l'obra El mussol blanc. A la Categoria B, on ho fan els alumnes de 2n, 3r i 4t d'ESO la guardonada va ser María de la Concepción Picó de 3r d'ESO que va escriure el relat La Flama. A l'última categoria, la reservada als exalumnes, va guanyar Susana Cercós Cubillos amb Tornar a Començar. El dia 28 d'abril celebrarem al pati del nostre col·lege l'acte d'entrega de premis

de les tres categories tant als alumnes guanyadors com als finalistes. Aquest va comptar amb la presència de l'alcalde, la concejala d'educació i la de cultura.

La Fira del Llibre i el Còmic organitzada per l'AMPA del col·legi, es celebrà el 2 de maig i fou un èxit, hi havien llibres i còmic per a totes les edats i tant alumnes com famílies varen comprar. Creguem que el projecte ha tingut molt bona acollida, tant per part de l'alumnat com de les seues famílies i la seua participació ho demostra. Esperem que açò haja sigut el principi només i anar realitzant-lo i ampliant-lo any rere any. ■

Colegio San José y San Andrés

Visitando e investigando los oficios artesanos de la ciudad de Valencia

Los alumnos y alumnas del aula de Pedagogía Terapéutica de Secundaria y los de la optativa de Laboratorio de Artes Escénicas de 1º de ESO, hemos hecho un recorrido por la Ciudad de Valencia, visitando algunos centros que trabajan las artes escénicas como la Societat Coral el Micalet (<https://www.elmicalet.cat/>) o la Academia OFF (<https://offvalencia.com/>), la tienda Futurama, especializada en cómics y algunos talleres que mantienen profesiones artesanales en peligro de desaparecer. Alguno de estos talleres se mantiene por relevo generacional y porque hay clientela que demanda su trabajo. Pero, poco a poco, la destreza manual se está perdiendo y la transmisión de su saber también. En Massanassa tenemos el ejemplo del oficio desaparecido de Sarrier.

En la visita a los talleres, nos ha llamado la atención sus herramientas, moldes de piezas, proyectos a medio hacer

o a punto de entregar, sus materiales, barnices, metales recién pulidos....

Nos hemos dado cuenta que muchas calles o barrios del centro de Valencia, tienen nombre y guardan relación con el oficio o gremio de esos artesanos y artesanas: Caldereros, Cadirers, Carniceros, Cordellats, Corredores, Cerrajeros, Cedaders, Cabillers, Velluters, Campaners,...Torneros, Restauradores, Tapiceros, Anticuarios, Pintores, Imagineros, Orfebres, Taxidermistas, Luthiers, Encuadernadores, Sederos, Cinceladores,.. Necesitaríamos más de un día para completar nuestra investigación vocacional y de orientación profesional.

El primer taller que visitamos fue el de Santamaría Orfebres, en la calle Maldonado (<https://www.santamariaorfebres.com/>). Pudimos ver in situ como trabajaban una cinceladora y un cincelador. Estaban, en ese momento,

grabando y personalizando con el cincel peinetas de fallera.

A continuación, visitamos la biblioteca de la Societat Coral el Micalet. Pudimos ver libros centenarios que después comprobamos que su encuadernación pudo ser realizada, por ejemplo, en la visita que hicimos a Encuadernaciones Llorens (1882), en frente del Palau de la Generalitat. De camino visitamos Piró Orfebres (Taller de platería, desde 1925) y la tienda de indumentaria valenciana Pinazo y Burlay.

Nos ha quedado pendiente, para la siguiente visita, el taller Martínez (Especializado en reparación de instrumentos de viento), los talleres Montoya y Roda, ambos dedicados a la elaboración artesanal de peinetas valencianas, el taller del escultor imaginero religioso, Pedro Arrúe, el taller de restauración de muebles de

Antonio Puerto, el taller del luthier David Merchán (<https://davidmerchan.com/>), el taller de restauración de marcos y molduras Sambonet (1897), la tapicería Gil Gil o la cerrajería artística García.

A los que nos han abierto sus puertas para compartir o difundir su oficio les agradecemos su generosidad y a todos les deseamos que sean creativos hasta el infinito, como decía San Vicente de Paúl, para seguir al pie del taller. ■

Inma Peiró

Profesora PT ESO. Colegio San José

Ángel Sánchez

Profesor LAE ESO. Colegio San José

Colegio San José y San Andrés

“2ª Edición de Sang”ta Lluisa, un ApS solidario para celebrar la fiesta de la fundadora del Colegio San José y San Andrés

Desde el colegio San José y San Andrés de Massanassa hemos podido celebrar la segunda edición de este ApS solidario y, aprovechando la festividad de Santa Lluisa de Marillac lo hemos podido llevar a cabo. Para nosotros es un ejemplo y referente de los colegios Vicencianos, como el nuestro. Sus valores de entrega, servicio, alegría, donación a los más necesitados... son algunos ejemplos de las virtudes que nos mueven y motivan para seguir estando al servicio de los más necesitados.

Hemos ampliado a más clases la participación en el proyecto y con los alumnos de 1º y 3º de la ESO hemos desarrollado este aprendizaje por servicio en colaboración con el Centro de Transfusiones de la Comunitat Valenciana. Además, en el vídeo publicitario participó todo el centro, desde infantil hasta el personal PAS.

Desde las asignaturas de Biología y Geología, Plástica, Música, Educación Física, Castellano y Matemáticas se ha

podido diseñar una campaña de difusión y sensibilización con cartelería, logotipo, carta, videoclip, photocall, recuerdo para los donantes y un estudio estadístico de los asistentes.

Conceptos como las funciones y componentes de la sangre, los grupos que hay, el Rh, la importancia de la donación de sangre, cómo se realiza, a qué

se destina y quienes son los receptores de las donaciones... necesarios para una comprensión más profunda de cómo funciona el cuerpo humano y a cuánta gente le puede ayudar recibir una transfusión. Con ello, ponemos en práctica una de las frases clave que marcan nuestro carácter propio: “Saber más para servir mejor”.

Este año conseguimos que vinieran al centro 60 personas voluntarias, 55 donaciones y con ello 165 vidas que pueden seguir latiendo. Sin duda ha calado el mensaje y la importancia y necesidad de ser donante de sangre, porque con cada donación se salvan 3 vidas.

Gracias al altruismo de los donantes, la alta participación, al alumnado y a todos los implicados, volcados con la solidaridad, importancia y necesidad de este tipo de eventos. ■

Carlos Marroquín,
Jefe del Departamento de Ciencias
Colegio San José y San Andrés
Massanassa (Valencia)

Colegio San José y San Andrés

Ciber protegete: conoce el INCIBE

Los alumnos y alumnas de Secundaria del Colegio San José de Massanassa, desde la asignatura de inglés, han participado en el concurso “¿Qué es para ti el 017?”, convocado por el INCIBE (Instituto Nacional de Ciberseguridad), con motivo de la celebración del Día del internet seguro. En primer lugar, participando, han conocido las funciones de asesoramiento y ayuda que ofrece el INCIBE con medidas de prevención, concienciación, detección y respuesta ante incidentes en seguridad informática.

En segundo lugar, el alumnado, con la creación de sus reels en inglés, publicados en las redes sociales, han dado a conocer al resto de la comunidad educativa qué es, cómo y en qué incidencias podemos acudir al servicio público del INCIBE. Los alumnos y alumnas han escogido el formato para preparar sus vídeos o mediante una coreografía, una canción, una representación teatral, una animación digital o una entrevista, pero siempre en inglés y tratando de informar sobre el uso del 017 y dar a conocer las posibles amenazas que recibimos a través de nuestros dispositivos y cuyos nombres suelen estar siempre en inglés. Para entenderlos mejor y hacer entender su significado a los demás, hemos trabajado en el aula de inglés los términos y sus acrónimos de origen inglés: Malware, Carding, Sexting, Phishing, Smishing, Grooming, Cyberbullying, Hacking, DDos, SQL injection, Ransomware, Spoofing, Man-in-the-Middle, DNS, Drive-by, Stalking, Botnets, Spamming, Doxing, Phreaking,.

Crear una actividad de servicio a la comunidad educativa vicenciana, hacer

un uso seguro y positivo de las tecnologías digitales, promocionar las competencias en materia digital y ayudar a ser respetuosos, críticos y creativos, han sido algunos de los objetivos de la actividad, en línea con los principios y directrices digitales europeas.

Recordar a todo el mundo que lea esta reseña que el INCIBE pone a disposición de los usuarios de Internet y de la tecnología, ayuda para resol-

ver los problemas de ciberseguridad que pueden surgirnos en nuestro día a día.

Existen diferentes canales de contacto: el número corto 017, los canales de chat de WhatsApp (900 116 117) y Telegram (@INCIBE017), y el formulario web. ■

Ángel Sánchez Martín
Profesor de Inglés ESO

Colegio San José y San Andrés

II edició Fira de la Salut “Em Cuide, Em cuides, Em cuiden”

Segons l'OMS, la salut és un estat de complet benestar físic, mental i social, i no solament l'absència d'afeccions o malalties.

La cura de la salut és primordial per a mantenir una vida de qualitat i en els col·legis ha de ser una prioritat educar en aquest aspecte als xiquets i xiquetes, ja que és el primer pas per a convertir-los en adults més sans i conscients de la importància de practicar uns hàbits saludables.

Per aquest motiu, en el col·legi San José y San Andrés, el passat 6 de març, vam organitzar la II edició de la Fira de la Salut “Em Cuide, Em cuides, Em cuiden”.

Va ser un dia ple d'activitats interactives, xerrades informatives i exhibicions inspiradores, en el qual estudiants, docents i famílies ens unim per a apren-

dre sobre la importància de mantenir una vida saludable.

Van ser presents diferents entitats sanitàries i professionals de la salut, així com les forces i cossos de seguretat que diàriament ens cuiden a nivell personal i col·lectiu.

Volem agrair la presència altruista de la Policia local de Massanassa, la Guàrdia Civil d'Alfara, la Creu Roja, el Centre de Salut de Massanassa, la clínica Bou de Massanassa, la clínica Jaume I de Catarroja, l'empresa Health Solution, l'odontòloga Mª José Nácher, la nutricionista Carmen Fontalba i la terapeuta Mariluz Gutiérrez.

Durant la jornada vam poder comptar també amb la presència dels alumnes de l'escola infantil Menuts de Massanassa, als quals agraiem molt la seua presència. La salut és un bé molt preuat pel que la seua cura l'hem d'inculcar des d'edats molt primerenques.

La fira va resultar ser tot un èxit, per la qual cosa desitgem que la seua impressió siga duradora i la seua implantació una realitat al nostre centre. ■

Maribel Gutiérrez
Directora

Colegio San José y San Andrés

Croma como recurso educativo en el aula de inglés

Desde el área de inglés de infantil y primaria del colegio San José y San Andrés se promueven metodologías activas donde los alumnos participan de forma lúdica y activa en las dinámicas de la clase.

competencia social y cívica, sentido de la iniciativa y espíritu emprendedor, conciencia y expresiones culturales. ■

Ruth Lila, Amparo Hernández
Profesoras de inglés del colegio San José y San Andrés.

Como todos los años se está preparando desde la asignatura de inglés un villancico, pero a diferencia de otros años los alumnos y las alumnas de infantil y primaria van a felicitar la navidad mediante un videoclip que habrán realizado utilizando el croma.

Con su uso el alumnado trabajará prácticamente todas las competencias: la competencia lingüística, competencia digital, aprender a aprender,

*Colegio San José
y San Andrés*

MASSA PROJECT

Los alumnos y alumnas de 1.º de ESO del Colegio San José de Masanassa nos hemos enterado de que la NASA (National Aeronautics and Space Administration), la ESA (Agencia Espacial Europea) y los magnates Elon Musk, Richard Brandson y Jeff Bezos están buscando en Masanassa jóvenes astronautas para su próxima misión espacial. Durante este curso, hemos preparado las entrevistas personales de selección, y hemos elaborado y presentado nuestro currículum. Todo en inglés, imprescindible en todo el project.

¡Hemos investigado mucho!: quienes son los principales protagonistas de la carrera espacial y los recientes viajeros espaciales; cómo se vive en el espacio y, en particular, en la Estación Espacial Europea; qué joven valenciano, con tan solo 17 años, ha sido seleccionado para ser astronauta; qué mujeres han liderado la evolución de la presencia humana en el espacio, y también nos hemos interesado por cómo viven y cuáles son las rutinas diarias de las y los astronautas de la Estación Espacial Europea. Además, hemos diseñado y presentado en clase qué modelo de negocio sería más factible en el espacio, y con qué compañero o compañera de la clase haríamos *coworking*.

¡Y también llevamos el *project* fuera del aula! El profesor de Biología y Geología nos llevó a pasar dos días al Observatorio Estelar de Titaguas (Valencia); con la asistencia de una guía inglesa, visitamos la exposición de Caixaforum sobre el primer viaje a la luna, e incluso un padre de la clase, Roberto Monfort, colaboró con la formación del Jardín de la Astronomía del Museo de las Ciencias de Valencia.

Porque merecemos las plazas de astronautas, ¡hemos aprendido muchísimo! ¿Sabes qué autor español fue el diseñador del primer traje espacial o cómo funciona un cohete? Por cierto, ha venido una experta y nos ha ayudado a construir nuestros cohetes, ¡y los hemos propulsado cerca del colegio!

En el proceso del *project*, cuando hemos adquirido la competencia oral en inglés para expresar toda la información leída, seleccionada y ordenada, y ayudándonos además con las imágenes de todos los objetos y personas que nos han acompañado en todo este trabajo, hemos realizado nuestra propia exposición en inglés para mostrar todo lo que hemos aprendido. Por supuesto, los primeros invitados han sido los padres y las madres de la clase, ¡y han disfrutado un montón!

Nos ha ayudado mucho que en este curso cada alumno tiene un Chromebook como herramienta digital de

su diseño de asentamiento lunar escogido por la ESA? Quién sabe... Eso sí, no puede faltarle el inglés en su kit de herramientas.

¿Quieres formar parte de nuestra tripulación espacial? Presenta tu currículum al proceso de selección. Una vez admitida tu solicitud, te orientaremos para montar tu negocio en el espacio, te formaremos para que puedas desenvolverte con éxito en las rutinas diarias de tu nueva vida sideral, e investigaremos sobre *qué* y *quienes* están acelerando la carrera por vivir, trabajar y humanizar más allá de la estratosfera. Imprescindible el inglés.

Agradecemos al profesor Juan Triviño su apoyo de una hora semanal al proyecto y al profesor Isidre Pascual por su colaboración en la redacción de este artículo. ■

Ángel Sánchez Martín.
Profesor Inglés ESO
 Colegio San José. Massanassa

trabajo en el aula. En lugar de seguir el libro de texto en nuestras clases, hemos elaborado un libro digital con las noticias, conceptos, biografías y lecturas recopilados. La lengua inglesa ha sido una herramienta básica para leer y tratar la información del arco STEM (Ciencia, Tecnología, Ingeniería y Matemáticas).

Nos hemos atrevido a presentarnos al desafío Moon Camp Challenge que es un proyecto educativo de la Agencia Espacial Europea. Ha sido muy inspirador y hemos presentado al concurso los diseños de nuestros asentamientos lunares utilizando la herramienta de modelado en 3D Tinkercad.

¿Quién será la primera persona de este proyecto —*massanassera* o *massanasser*— en cruzar la estratosfera?, ¿quizá dirija su vocación hacia la ingeniería espacial o monte un negocio relacionado con el turismo espacial?, ¿o será

Colegio San José y San Andrés

Oncity Project

Los alumnos y alumnas de 1.º, 2º Y 3º de ESO del Colegio San José de Massanassa han participado, un año más, en el Concurso Escolar del Grupo Social ONCE. Este año la propuesta era "ONCITY. El videojuego que nos hace iguales". Como en ediciones anteriores, y desde la materia de inglés, el concurso nos ha invitado a trabajar por la igualdad y mediante una herramienta de aprendizaje innovadora y divertida. Es una manera de incorporar la gamificación a la asignatura, el uso de las nuevas tecnologías y aumentar la motivación del alumnado por presentar un producto final en inglés ante un jurado que lo valorará. Un jurado muy especial porque es ciego y debe escuchar en inglés, durante un minuto y medio, la descripción de la creación realizada en equipos de trabajo.

Ha sido una experiencia educativa que potencia la curiosidad, el aprendizaje y la empatía con las distintas capacidades que conviven en la sociedad. El alumnado adquiere conocimientos sobre accesibilidad visual, física o motriz. Todo el videojuego está escrito y locutado en lenguaje fácil para favorecer la participación de personas con discapacidad intelectual. (www.concursoescolaronce.es)

Los alumnos y alumnas han tenido que realizar una lona virtual a modo de valla publicitaria que han colgado en el ayuntamiento de Oncity. Sus mensajes han puesto en valor la importancia de lograr un pueblo accesible y una sociedad inclusiva, uno de los objetivos alineados con los Centro Educativos Vicencianos. Los carteles con mensajes en inglés, los hemos expuesto en el colegio y enviado al concurso para su valoración.

El objetivo de participar en estos concursos escolares es que el alumnado adquiera habilidades, desarrolle valores y aprenda, de forma divertida, sobre diferentes temáticas. ■

Ángel Sánchez Martín.

Profesor Inglés ESO

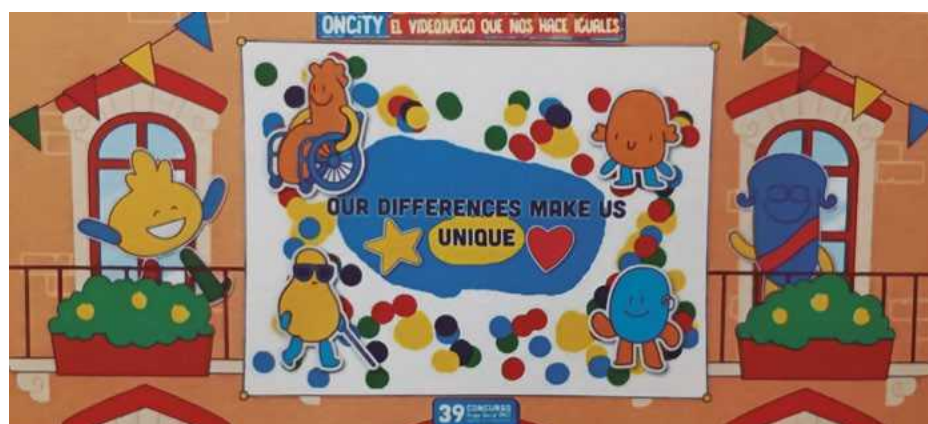
Colegio San José. Massanassa

▲ Claudia Monfort 1º ESO.jpeg

▲ María Ferrer 2º ESO.jpeg

▲ Emma Villaneva 2º ESO.jpeg

▲ Mireia Vidal 3º ESO.jpeg

Colegio San José y San Andrés

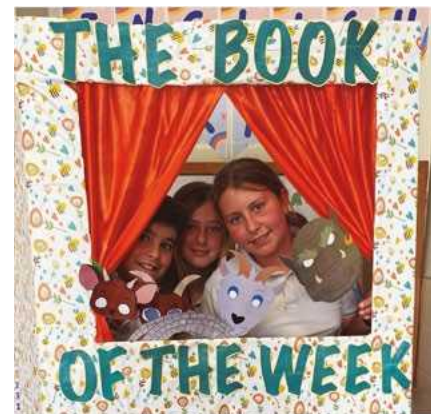
“The book of the week”, an english projecte at “San José y San Andrés School”

Crear hàbits lectors en les etapes d'educació infantil i primària és molt important per al desenvolupament de l'aprenentatge, per aquest motiu des de l'assignatura d'anglès d'infantil i primària del col·legi “San José y San Andrés” s'ha iniciat un projecte que porta per títol “The Book of the Week”. Aquest projecte va dirigit als alumnes de 6é de primària i de 5 anys. En 5 anys els alumnes i les alumnes estan iniciant-se en la lectoescriptura i mostren molt interès en la lectura, també és molt important que escolten la narració de contes i se'ls faça preguntes sobre els contes que acaben d'escoltar, exercitant així la seua memòria. També que segueixen el fil conductor d'una història i que treballen la comprensió oral. Al ser un projecte en anglès treballarem amb ells algunes de les destreses més importants de la llengua anglesa tant “reading”, “listening” and “speaking” com la correcta pronunciació de les paraules anglosaxones. Els alumnes de 6é de primària hauran de preparar-se un conte per parelles, cada parella serà l'encarregada de contar el conte als xiquets i xiquetes de 5 anys eixa setmana, treballant així el “Reading” i també la pronunciació correcta a l'hora de llegir. Tindran una responsabilitat i hauran d'organitzar el seu temps i també exercitar la seua creativitat a l'hora de contar el conte, entonació i dramatització d'aquest per a captar l'atenció del seu públic. Finalitzat el curs i amb açò la realit-

zació del projecte podem dir que ha estat tot un exit. Tant els alumnes com les mestres estem ben orgullosos, contentes i satisfetes del treball realitzat. Per la motivació, la implicació i l'esforç en un treball molt ben fet per

part de totes i tots els alumnes. CONGRATS EVERYONE!!!! GREAT JOB!!! ■

Ruth Lila, Amparo Hernández
profesoras de inglés del Colegio San José y San Andrés.

Colegio San José y San Andrés

“Centro Residuo 0”, trabajando por los objetivos 2030 y ayudando a la casa común en el Colegio San José y San Andrés

Basura, contaminación, cambio climático, pobreza, injusticias, incendios, pérdida de biodiversidad, guerras... Cuántas cosas negativas salen últimamente en las noticias, sobre todo si se trata de la naturaleza o de la paz entre países hermanos.

Desde el colegio San José y San Andrés desde inicio de curso consideramos de vital importancia, que los valores de paz, igualdad, circularidad, reducción, reutilización y reciclado de residuos fuera algo que estuviera en el “ADN” de los alumnos y familias del centro.

Para ello, se propuso a inicio de curso que hubiera un plan de residuos en el centro y no las papeleras tradicionales donde “todo cabe”. Nos pareció muy importante que no se abordara desde el problema desde último paso, que es un error muy común, sino que lo atajásemos desde el origen.

Es por esto, que desde el colegio se potencia generar residuo 0. Sí, es cierto que también tenemos contenedores de reciclaje en las aulas, y que diferentes clases en varias asignaturas abordan el tema, charlas y coloquios, investiga-

ción, encuestas, talleres con materiales reciclados, visitas a Centros de Tratamiento de Residuos... pero lo vital es que se reduzca la cantidad de residuos que generamos en nuestro día a día.

Centro Residuo 0 propone que los alumnos traigan al aula sus almuerzos en envases reutilizables, como tupper, fiambreras, bolsas de bocadillo de tela o simplemente fruta lavada con su piel (el mejor envase) y el agua en cantimploras de vidrio o de metal. Además, estamos participando en concursos que fomentan la concienciación ecológica y que ayudan a separar los residuos como “Berto Zampapilas”.

Con esta iniciativa estamos consiguiendo unos patios más limpios, una concienciación ecológica más integral, ahorro de dinero a largo plazo porque los envases no se tiran constantemente y se lavan todos los días, y unos alumnos que serán ciudadanos comprometidos con los desafíos del mundo y de la sociedad de su tiempo. ■

Carlos Marroquín,
Jefe del Departamento de Ciencias
Colegio San José y San Andrés
Massanassa (Valencia)

Las familias de Massanassa en los Centros Escolares Menuts

Adaptación en familia

Comenzamos el curso escolar en los C.E.I. Menuts 1 y 2 de Massanassa con un periodo de adaptación en la escuela familia y alumnado. En nuestro proyecto la familia es parte fundamental y activa, por ello **nuestra escuela es "abierta"** en la que las familias participan activamente en muchas actividades.

Inauguración Zona de Reciclaje

Menuts forma parte de la **Red de Ecoescuelas ACADE**.

El Programa Ecoescuelas es una iniciativa que implica a toda la comunidad educativa (alumnado, familias, profesorado, dirección y servicios del centro) con el objetivo de mejorar la gestión ambiental de los centros y su entorno.

Educación Medioambiental La educación ambiental para niños y niñas debe comenzar en la escuela. El destino del planeta está en sus manos y es importante que desde pequeños adquieran hábitos de respeto y amor por el medio ambiente, aprendan a racionalizar los recursos y a aportar su granito de arena en la lucha contra el cambio climático.

Excursión al teatro

Los Centros Escolares Menuts apuestan por excursiones al teatro ya que son una ventana creativa que incentiva el crecimiento y la cultura en todos sus asistentes, sobre todo en los infantiles. Cuando se sube el telón, el arte se encarga de transmitir emociones, valores y sentimientos. Por ello, el Ayuntamiento de Massanassa nos invita a disfrutar de diferentes obras de teatro en el Auditorio Salvador Seguí.

Deporte Solidario

Toda la Comunidad Educativa de los Centros Escolares Menuts participan en eventos solidarios como la **CARRERA SOLIDARIA FALLA EL DIVENDRES MASSANASSA, LA CARRERA POR LA IGUALDAD, CARRERA CONTRA CÁNCER** donde fomentamos hábitos saludables junto con un compromiso social.

Huerto Escolar

El huerto es un lugar para jugar y explorar: los niños y niñas se benefician al sentir los sonidos, las fragancias, las

texturas, colores y sabores del huerto. Pueden hacer de este lugar un mundo nuevo donde despiertan la curiosidad y el deseo por aprender.

Un lugar donde los más peques conocerán alimentos tan fundamentales en nuestra dieta como las frutas y las verduras, descubrirá con sus propias manos su origen, su desarrollo y cómo llegan del campo a nuestras despensas. Tras la recogida de nuestra cosecha hacemos talleres de alimentación saludable con esas hortalizas.

Escuela de Familias

Organizamos escuela de familias, un espacio de conocimiento e intercambio, de aportaciones y de desarrollo para resolver dudas y compartir inquietudes. La última fue el taller de higiene y Salud bucodental impartido por la doctora Maria Carmona Odontopediatra y Profesora del Departamento Odontología en la Universidad Católica de Valencia. Fue una mañana de sábado lúdica y educativa tanto para los niños y niñas como para las familias.

Menuts y Decathlon

El pasado 25 de febrero los Centros Escolares Menuts realizaron una exhibición en Decathlon de una clase de estimulación temprana para que en casa las familias puedan realizarla junto a sus hijos e hijas.

Es un gran honor para nosotros recibir este galardón tan especial.

¡Deseamos agradecer a todos los que creyeron en nuestro proyecto y nos acompañaron en este inolvidable viaje durante 24 años!

(Ignacio Vallejo-Nágera CEO de Micolé nos ha hecho entrega del galardón como una de las **"MEJORES ESCUELAS INFANTILES"**

Premio Mejores Escuelas Infantiles

Los Centros Escolares Menuts 1 y 2 de Massanassa estamos de enhorabuena.

Una vez más se ha reconocido nuestra labor en el campo educativo y queremos comunicarlo a todas las familias.

Familias solidarias

Gracias a todas las familias de nuestros centros escolares Menuts que colaboran con las iniciativas que se llevan a cabo, la **Fundación Glorr** van destinadas a disminuir la pobreza y desigualdad infantil en nuestro país. Se realiza la recogida de ropa usada, calzado de niños/as y adultos y cualquier producto textil. Campaña del Kilo tiene por objeto la realización de la acción caritativa y social, así como promover, coordinar bienes en todas sus formas y ayudar a la promoción humana y al desarrollo integral de todas las personas.

El 15 de febrero todo nuestro alumnado celebra el Día Internacional contra el Cáncer Infantil. Con el objetivo de crear conciencia y sensibilizar a las personas sobre una enfermedad que lamentablemente afecta a muchos niños y jóvenes.

Feria Educativa

Menuts participa cada año en la Feria Educativa de Massanassa una mañana llena de actividades para los más pequeños con talleres de manualidades, de animación educativa y lectora, de deporte y música. Donde se reúnen a los diferentes centros educativos, asociaciones y clubs. ■

Escola d'Adults de Massanassa: X Concurs de Literatura en format breu

1r Premi: Lydia Monfort Cifre

Com un arbre

Ramificada a l'interior, com un arbre, es va sentir Kúnia al pensar que totes aquelles creences esdevenien en un moment de maduresa que mai abans li havia proporcionat el seu cos. Fonts externes, pensaments i ideologies feien canviar cada dia la seua manera de pensar, les seues reflexions i, fins i tot, la seua ànima.

Cap persona havia tingut mai una influència tan gran en la seua vida. Ningú s'havia preocupat per ella fins aquell moment. Sovint es quedava asseguda sota l'ombra d'aquell pi roig, per altra banda tan comú en la seua comarca. Blanca, impassible, és allí on observava tots els dies la naturalesa al seu voltant. Tranquil·la, diplomàtica, però també de vegades a tocar de la desconfiança i l'ansietat, eren qualitats que la definien de cap a peus.

Kúnia somiava a tenir una vida com la de les altres persones del seu entorn, era el seu somni des de menuda. Cada dia que agafava el transport públic per

continuar amb les seues investigacions, observava les persones i imaginava tenir una història que contar a la resta. Sempre li havia agradat tindre una xarrada d'amics o una conversa d'adults, parlar de les notícies diàries de la política i de les mesures de protecció de l'actualitat, que estaven per terra. Però en el seu cap solament podia existir un monosíl·lab que es feia repetitiu segon rere segon de la seua vida: **NO!**

Aferrada a la seua manera de viure, a la seua estratosfera, a la forma en què havia viscut des que tenia consciència de vida, des que va rebre la primera pallissa a sa casa. Kúnia havia de respectar la seua cultura, les seues raons de pensament, havia d'honorar la seua família per damunt de totes les coses que hi havia al món.

NO! era **NO!**, i cap opinió podia fer canviar tot allò que pensava. No tenia llibertat per poder expressar les seues idees, de fer-les vives, ni tan sols de

poder sentir-les. Estava programada per un món sense respecte, on els homes estaven en un orde superior, i cap persona podia canviar-ho. Ni la ràbia ni el dolor es podien manifestar públicament. La saviesa no pertanyia a les dones, ni tampoc als més menuts. Tot estava prohibit. Kúnia vivia en un món llegat per la nit dels temps.

Va sonar l'alarma del telèfon. Les cinc i quart del matí, hora de començar una nova jornada, una alba plena d'aventures al tren, on tot el món feia els possibles per endinsar-se al si d'aquella claveguera. La gent tafanejava des del reflex del vidre de les portes que s'obrien i es tancaven insistentment. Després endevinava el xiuxiueig sobre la seua aparença, sobre el 'tipus de persona' que era, com si de veres fora un ésser estrany.

Quan arribava cada vesprada al parc, Kúnia alçava el cap, mirava el cel i, alhora, jo pensava en totes les coses que l'haurien sotmès en el seu dia

des que era menuda. També reflexionava jo sobre totes aquelles paraules que li haurien dit o, simplement, les mirades que li haurien adreçat cada vegada que entrava a casa o n'eixia, i que suposadament ella hauria assumit amb el cap cot, com una xica coherent i responsable que estimava i rebutjava alhora aquella cultura que posava portes al seus anhels.

Dia rere dia, a mitjan vesprada, Kúnia s'asseia davall del seu pi a rumiar les seues idees a l'aire lliure, sense que cap persona l'escoltara ni pogués intervenir en la seua conversa, com si parlara solament amb les micropartícules de la natura, de l'aire i de la terra. No tots els dies podia gaudir d'eixos moments de pau en aquell parc ple

de vida, una vida que no podia tenir en cap altre paratge del món. Allí era l'únic lloc on se sentia dona, persona, ésser viu; en fi, algú que existia i que era lliure.

Jo coneixia tots els seus pensaments, tot el que reflexionava i tot allò que criticava d'una societat plena de tecticles i de violència, i que ni a ella ni a tantes altres persones deixava viure en paus. Em sentia inútil, no podia fer res per ajudar-la, simplement l'acollia sota les meues branques i percebia tot allò que ella intentava expressar sense que s'assabentara. Com a ésser viu que soc entenia el que ella sentia, l'escoltava plorar, i, sobretot, notava profundament com s'escarrava per dins cada vegada que es despullava i

lluïa la seua llarga cabellera negra, la pell de perla blanca i les cicatrius que encara s'insinuaven en la seua galta.

Els dies de tardor els pètals blancs dels meus companys motejaven el seu cabell, però ella continuava ajaguda a la meua ombra contagiada de temprança i fermesa. Era la pau que Kúnia sempre havia desitjat. L'aroma familiar d'aquell vent suau que remenava les meues fulles i renovava el seu alé.

Eixe era jo, l'ésser viu amb el qual se sentia a gust, i que estava d'acord amb tot el que ella deia, i que mai refusava les seues idees. El seu pilar natural, i ella era com l'arbre fresc que m'acompanyava en la meua soledat allà en aquell parc.

2n Premi: Mª Rosa Toledano Gómez

El Gran Catsby

"No puede ser ¡Estoy atrapado!!!"

Me escondí aquí porque tenía mucho miedo, y ahora no puedo salir. Hace muchísimo calor, así que lo que toca es gritar, a ver si alguien me ayuda. Estoy lo que se dice muerto de miedo.

¡Ves!, alguien me ha escuchado, noto unas manos que se acercan. Intento resistirme, para que se sobreentienda que tengo mi orgullo. Les cuesta llegar hasta donde me encuentro, pero hay quien trae de serie el empeño, y, por fin, estoy liberado.

¡Caramba!, me han envuelto en una toalla, señal de que me llevan a un lugar seguro, y, hasta donde la intui-

ción me llega, me van a dar un baño, porque estoy tremendamente sucio. Está claro que, o no saben nada, o saben muy bien lo que se hacen. Parecen buena gente, creo que he tenido suerte. Por experiencia, ahora ya sé que, a pesar de que se esté calentito, el motor de un coche no es el mejor lugar.

Ahora resulta que tengo una compañera, pero parece no entender, cosas de la edad, que lo que más deseo es jugar, cosas de la edad; así que mi 'compí' no me aguanta mucho y, a veces, me muerde. De hecho, me ha mordido y ahora tengo una herida que no se me cura, y es que a la rueda de juegos siguen los mordiscos.

Para que me recupere de la herida me han llevado a otra casa. Empiezo a entender que hay más de una rescatadora, de hecho, esta otra humana vive con seis felinos más. Tenemos dos grandes terrazas con árboles y plantas.

La verdad, han pasado tres buenos años; pero, siempre hay un pero. Pero, como soy muy blanco y mi mayor afi-

ción es estar tumbado al sol, me ha sobrevenido una alergia muy potente, y sufro de heridas en la cara, orejas y cuello. Mi amiga humana me las cura, pero, ¡caramba con los peros!, pero no se me curan, porque me gusta demasiado el sol, y no puedo renunciar a tomarlo.

El caso es que me he ganado el volver a mi otro hogar, si no moriré; de hecho, ¡caramba con los hechos!, estoy herido y muy débil. En este otro hogar me siguen proporcionando muchos cuidados, y, hasta la noto muy feliz, a mi rescatadora, porque, poco a poco, me voy recuperando, hasta me ha vuelto a crecer mi bonito pelaje.

Quede claro que me he convertido en el amo de la casa, y mi amiga humana es mi esclava, ¡ja, ja, ja! Mientras, yo sigo con mi plan gatuno de dominar el mundo. Y ya ven, pienso y escribo; bueno, tengo a alguien que lo hace por mí.

Y como no podía ser menos, estos hechos están basados en una historia real. ■

Centre d'Estudis Musicals Escola de Música

“L'ensenyament musical no reglat, permet oferir gran varietat d'àmbits de formació musical adaptats a les edats i necessitats de l'alumnat amb el que treballen; les respectives regulacions legislatives han permès que el model de Centres d'Estudis Musicals no reglats que constitueixen les Escoles de Música, es converteixin en una necessitat per a la vida social, cultural i educativa dels pobles. Els àmbits que compren queden dintre dels límits que marca l'ensenyança pràctica de la música entre 0 i els 100 anys:

► **MÚSICA I MOVIMENT I/O JARDÍ MUSICAL**, per l'alumnat menor de 8 anys. Es tracta d'una iniciació a la música a través del moviment que els permetrà descobrir l'expressió i la motricitat des d'una perspectiva musical.”

► **FORMACIÓ VOCAL I INSTRUMENTAL**, tant d'instruments clàssics, com de propostes instrumentals modernes i també populars i folklòriques.

► **LLENGUATGE MUSICAL COMPLEMENTARI**, dirigit a una formació integral de l'alumnat, que els permeta abordar qualsevol proposta musical des de l'audició, el moviment, la veu i els instruments.

► **CONJUNT INSTRUMENTAL**, ja siga en forma de conjunt instrumental indeterminat, de banda o de qual-sevol altra proposta: orquestra, "brass band", conjunts instrumentals folklòrics...

► **CONJUNT VOCAL**, activitat complementària a la formació vocal pròpia del llenguatge musical i amb la que es preparen per a la intervenció coral.

► **FORMACIÓ MUSICAL PER ADULTS**, tant de de la perspectiva formativa del llenguatge musical, com en l'aprenentatge d'un instrument i les activitats de conjunt vocal i instrumental.

► **ALTRES ESPECIALITATS**, cada vegada són més les escoles de música que incorporen la possibilitat de formació en especialitats com dansa, teatre, educació plàstica i visual...¹

40é Aniversari CIMM

Xicoteta història dels 40 anys de la refundació del Centre Instructiu Musical de Massanassa i de la seua banda (CIMM) ANYS 1981/2021

És al 1981 quan s'inicien converses entre alguns músics aficionats, ara com ara Herminio Giménez, ments pensants que aportaren la idea de la refundació de la Banda i qui va redactar el document explicatiu sobre la mateixa.

▲ *Rafael Bou, Herminio Gimenez*

I també és d'agrair a la veïna Conxa Pons "La Manao", secretària del jutjat de l'Ajuntament en aquells temps (que escrigué a mà totes les citacions i va buscar les adreces de les persones a citar), Així mateix, Juan Gallud, agutzil de la població, fou qui va fer el repartiment a tots els interessats per reprendre l'activitat musical.

El 7 d'octubre de 1981 i a la Societat Cultural La Terreta, es va acordar fer

▲ *Concha Pons Alcoy.*

renàixer la Banda del poble i es va decidir formar un Centre Musical, que portaria la mateixa denominació de l'antic, Centre Instructiu i Musical de Massanassa.

L'assistència a la primera reunió fou ben nombrosa, 45 persones, moltes d'elles figures importantíssimes en el món de la música, i es va acordar que els assistents serien nomenats socis fundadors per a la perpetuïtat i que tots ells i elles donaven el seu consentiment i acceptaven totes les normes que foren establertes.

Així també, en esta reunió es va decidir nomenar una Junta Directiva Provisional amb l'objectiu de formalitzar tots els tràmits que eren necessaris per inscriure l'entitat.

El nomenament fou el següent:

- ▶ President: Manolo Català Ferrer
- ▶ Vicepresident: Vicente Pons Perpiñà
- ▶ Secretari: Rafael Bou Garcia
- ▶ Vice-secretari: Herminio Giménez Martínez
- ▶ Dipositari: Vicent Català Moreno
- ▶ Vocals: Juan Gallud Vázquez.- Vicent Sorribes Marín,
- ▶ Rafael Baixauli Martínez.- José Vives Ferrandis

El dia 22 d'octubre, finalment, es va constituir formalment el CIMM amb la presentació dels estatuts i el naixement de la Junta Directiva Oficial; es va decidir mantenir els mateixos integrants i es van afegir dos vocals més: Eliseo Pelegrí Bargues i Conxa Pons Alcoy.

▲ *Imagen cedida por tio peno pare.*

D'altra donació que va rebre la banda va ser la de José Raga Crehuà (*El Tío Peno, pare*), un gran escultor del poble, qui va escolpir la imatge de la Santa Cecília i la va donar a la banda. Després de molts anys i havent patit una

Entitats

guerra d'entremig, la imatge de Santa Cecília va haver de ser restaurada als anys 2000 per un altre escultor i també veí de Massanassa, Javier Raga Ridaura, perquè a la imatge escultòrica li faltava una mà i la ploma per poder compondre.

▲ *Javier Raga Ridaura.*

Així mateix s'assignà la figura d'arxiver i es nomenà com a encarregat a Antonio José Morellà Galàn.

▲ *Antonio Jose Morella.*

Els posteriors arxivers que han passat per la història de la banda han sigut: Pascual Gurrea, qui posteriorment

▲ *Arxivers Pascual Gurrea, Enrique Ballester, Miguel Catala, Ramon Alaminos i Onofre vento.*

▲ *Abanderados: Vicent, Pascual Guirrea, Alberto Garcia J.Vte Català, Emiliano Hernández i Francisco Rodríguez.*

també serà abanderat, Enrique Ballester, Miguel Català, Ramón Alaminos i Onofre Vento.

i com no, no podem deixar de costat la figura de l'abanderat; ells són: Vicente, Pascual Gurrea, José Vicente Català, Alberto García, Emiliano Hernández i Francisco Rodríguez.

Amb l'objectiu que tot aquest entramat pogués iniciar el seu camí, la Junta Directiva va proposar a tots els socis l'oportunitat de col·laborar, amb una aportació inicial en forma de bonos retornables, de 500 pessetes, per tal que la Societat Musical poguera disposar de liquidesa i així fer front a l'adquisició d'instruments i materials necessaris per poder assajar. Així mateix, també es va fixar als socis la quantitat de 50 pessetes com a quota mensual.

Des de la Direcció Provincial de Cultura, de la qual el Sr. Salvador Seguí n'era el Delegat, es va atorgar a la Banda del Centre Instructiu i Musical de Massanassa la primera subvenció que va ascendir a 50.000 pessetes, i també l'Ajuntament de Massanassa va aportar 450.000 pessetes per a acomodar i disposar de material a la banda.

El 3 de juny de 1982 s'efectuà la Presentació Oficial de la Banda, sota la direc-

▲ *Salvador Segui.*

ció del mestre Carmelo Sala, i el President de la qual era D. Manolo Català.

▲ *Manolo Catala, i Carmelo Sala.*

Aquest dia de la Presentació Oficial estava previst celebrar un concert al pati de La Terreta, però una fortíssima tronada va fer que aquell acte s'hagués de traslladar al Saló Forsaï.

▲ *Presentación en el Salon Forsaï de la nueva banda.*

A partir d'aquests moments va començar a caminar la nova banda,

hereua d'aquella primera i de la qual formaven part alguns dels músics que van fer possible la seua refundació.

▲ *Músicos de la refundacion en la celebraci3n de la Ofrenda de San Juan.*

Aquesta traject3ria fou continuada pel mestre Miguel Morellà, que se'n féu càrrec de la direcci3n de la banda, des del 1992 fins el 1998.

Al 1998 rep el testimoni el mestre José Giner.

▲ *Directores de la Banda: Carmelo Sala, Miguel Morella, P Jose Giner, Pedro Gimenez y Jose Miguel Pérez.*

En 2008 es el mestre Pedro Giménez, qui se'n fa càrrec de la Direcci3n de la Banda fins març de 2016, quan s'elegeix al mestre José Miguel Pérez com al nou director, treballant colze a colze amb la seua benvolguda Junta Directiva.

Per la Presidència han passat pel càrrec: Rogelio Mas, els anys 1984 i 85; Francisco Olmos, des del 1985 al 88; Miguel Català, des del 1988 al 90; Vicent Alapont, des del 1990 al 92; José

▲ *Presidentes del CIMM: Manolo Català, Rogelio Mas, Paco Olmos, Miguel Català, Vte Alapont, Jose Leon, Mercedes Navarro, Francisco Soria y Jesús Mateo.*

▲ *Comisi3n Femenina.*

Le3n, des del 1992 al 98; Mercedes Navarro, des del 1998 a l'any 2000; Francisco Soria, des del 2002 al 2007 i Jesús Mateo, des del 2008 i fins a l'actualitat.

El 20 d'octubre de 1985 es va formar una Comisi3n Femenina que també era l'encarregada d'aconseguir diners d'allà on fos possible i aportar tot all3 necessari per a acomodar els músics i la banda, presidida per Isabel Martí.

Al 1985 s'encomana fer una nova bandera, l'encarregada de bordar-la de la qual va ser Teresa Lliri, i la padrina de la bandera fou Josefa Raga.

▲ *Bordado Teresa Lliri y Paco Olmos Padrina Josefa Raga.*

Al llarg del temps han representat a aquesta societat les següents Muses: María Victoria León, María Fernández, María Antonia Martínez, Susana Portalés, Mónica Peláez, Raquel Teba, Lucía Alaminos, Sonia Robledo, Elisabet Cancio, Ángela Soria, Ana Soria, Ana

Palomeque, Ana Belén Fuentes, María Morellà i Bárbara Folgado.

▲ *María Victoria Leon, María Fernández, María A, Martínez, Susana Portales, Monica Peláez, Raquel Teba, Lucia Alaminos y Sonia Robledo.*

▲ *Elisabet Cancio, Angela Soria, Ana Soria, Ana Palomeque, Ana Belen Fuentes, Maria Morella y Barbara Folgado*

Paral·lelament a la banda, també va començar a funcionar l'Acadèmia de solfeig. En un primer moment, aquestes classes eren impartides al col·legi Lluís Vives, especialment a la bibliote-

▲ *Carmelo Sala, Juan Gallud i Hermínio Gimenez.*

▲ *Coro creado por Carmelo Sala y el actual de la Escola de Musica.*

ca, a la qual assistien al voltant d'una vintena d'educands.

A hores d'ara, l'anomenat Centre d'Estudis Musicals segueix creixent fins el centenar d'alumnes. Arran de l'Acadèmia també es constitueix un Cor Infantil, creat per Carmelo Sala l'any 1988 i que hui en dia regentat pel mateix professorat de llenguatge musical.

A primeries de la dècada dels anys 90 es va fundar la Banda Jove; fou iniciativa de la Junta Directiva del moment, amb l'objectiu d'obrir una porta a l'alumnat en el món de la interpretació i donar vida musical als educands, participant en diversos Festivals de Bandes Joves, intercanvis, i trobades comarcals i establint lligams culturals entre l'Escola de Música i la ciutadania.

Aquesta Banda Jove s'inicià sota la direcció del mestre Enrique Ballester Garcia, professor de l'Escola de Música, soci fundador del CIMM, ajustador i figura senyera en l'ambient musical del poble de Massanassa.

▲ *Enrique Ballester i Jose León.*

Actualment, la Banda Jove la componen una plantilla formada per 50 educands, alumnes de 3r i 4t de Grau Elemental i músics del CIMM menors de 20 anys.

D'altres ajustadors que han passat pel Centre Instructiu i Musical de Massanassa han sigut: Vicente Javier Vilalta, Miguel Ángel Sevilla i Carlos Díaz.

▲ *Otros Ajustadores Vilalta, Sevilla i C.Diaz.*

Ens haureu de perdonar però hem d'anar acabant. Tenim molt clar i n'estem ben segurs que ens hem deixat milers i milers de persones que han participat en la història de la societat, però hem hagut d'alleugerar perquè si no, no acabaríem mai de nomenar-los a totes i tots.

▲ *Banda del CIM Massanassa en el Auditori Municipal.*

Trobeu-vos reconeguts en esta vetlada, qui esteu presents i qui ja no ens poden acompanyar, lamentablement. Sempre estarem agraïts pel vostre esforç i ajuda per tal que esta entitat lluiïra com s'ho mereix. El futur del CENTRE INSTRUCTIU I MUSICAL DE MASSANASSA està en les vostres

mans, segueix i seguirà creixent a passos de gegant.

▲ *Banda del CIMM en Valencia.*

Jesús Mateo (PRESIDENT) i del seu director, En José Miguel Pérez, agraïnt l'esforç realitzat per tota la societat.

▲ *Banda del CIMM en Valencia.*

▲ *José Miguel Pérez i Jesús Mateo.*

Text: José Miguel Pérez Alemany / Imatges: Juanjo Alaminos Ariza, Herminio Gimenez Martínez. ■

Orfeó Polifònic de Massanassa

Benvinguts conveïns:

Quan s'acosten les festes de Sant Joan i el Crist de la Vida, desitgem posar-nos en contacte amb vosaltres i explicar-vos el que hem fet i allò que tenim planificat per a enguany; a més de les nostres inquietuts i fer una xicoteta meditació i exhortació sobre el món coral.

Segurament alguna vegada t'has fet esta pregunta: I jo puc cantar en un cor? És molt corrent que els propis cantors parlen del que fan en el seu cor, estimulant a amics o familiars a participar, ja que "si és una activitat bona per a mi, com no el serà per a altres persones?"

Per desgràcia ens solem trobar amb més respostes negatives que positives: "és que no tinc bona veu", "no servisc per a cantar", "em fa vergonya cantar en públic"...

Estes contestacions són fruit de la ignorància del que realment succeeix i es viu dins d'un cor, com el nostre Orfeó. Així que si t'estàs plantejant unir-te a un i provar l'experiència del cant en grup potser este escrit t'anima a descobrir un món nou i realment profitós i grat.

I tornant a la pregunta del principi, la resposta és "quasi sí". El cant, com

qualsevol altra disciplina, és una cosa que requereix entrenament preparació i assaig. Pretens córrer una maratón sense entrenar primer durant diversos mesos? En la música, com en tantes altres coses de la vida, no hi ha dreceres. És un camí llarg però tremendament satisfactori que requereix esforç, tenacitat, obstinació i ganes d'aprendre.

Alegòricament, un cor és una arma poderosa, veus a trenta o quaranta persones gaudint i generant bellesa conjuntament, això té un potencial públic enorme.

Un cor ha de transformar-se en una xicoteta comunitat, un lloc on tots persegueixen el mateix objectiu, que és fer la música el més bonica possible. Esta meta, i el plaer de treballar per a aconseguir-lo en els assajos, usant a més l'instrument més sentimental, que és la teua pròpia veu, és com fer un xicotet llogaret.

En un cor ningú destaca, un grup de veus creen una veu única i treballen per a un resultat comú, que ningú destaque. Cal intentar que ningú es quede despenjat per baix, però també que no apunte massa el cap, perquè el so ha de ser el del grup; el resultat de l'acció conjunta, si no, no té sentit. Suposa buscar junts la bellesa.

La manca de coneixements musicals, no és un problema; és més important per a incorporar-te a un cor, sentir la música, experimentar-la, apreciar-la, viure-la.

En este any que ha passat hem fet moltes actuacions, cantant a: Palmera, Alcàcer, València, Xàtiva... a més de les actuacions en la nostra localitat: Concert agraïment persones voluntaries durant la Pandèmia, Concert de Primavera, Festival Coral a Massanassa i el Concert de Nadal junt a la Banda del CIM. També hem cantat en les misses, Novena del Crist, Sant Joan, Santa Cecília i Verge del Pilar, Patrona de la Guàrdia Civil. Recentment hem cantat a l'Auditori Salvador Seguí en un Concert al costat de the Villanova Voices i Villanova Singers de la Universitat de Villanova (Pennsilvània-USA).

Des de estes línies, desitge donar les gràcies a totes les persones que estan al nostre costat, que ens encoratgen i estimulen perquè continuem per este camí i especialment al nostre Ajuntament, valedor del nostre Orfeó.

Una abraçada i felices festa patronals ■

Pascual Pastor Codoñer
President de l'Orfeó Polifònic
de Massanassa

Solidaritat Valenciana

Un año más y por invitación del M.I. Ayuntamiento de Massanassa, queremos hacerlos partícipes de las actividades llevadas a cabo por nuestra ONGD en la Amazonía Peruana; no sin antes agradecer a la alcaldía y toda su corporación municipal esta oportunidad que nos ofrece.

Comenzamos el año 2022, como siempre con el compromiso de continuar trabajando en la amazonia peruana y colaborando cuando las carencias son importantes por las consecuencias que la pandemia dejó en los pueblos de la selva donde actuamos, en los que la pobreza y necesidades son cada vez más visibles y acrecentadas.

Hemos continuado con el **Proyecto de atención integral a la mujer** en Requena-Perú y sus pueblos/asentamientos, y también continuamos colaborando con el **comedor Infantil** del pueblo Jenaro Herrera. Este año queremos hacer especial mención al trabajo realizado con los **Promotores de salud** quienes durante los años 2020 y 2021 y en plena pandemia se volcaron a trabajar con gran dedicación en sus pueblos atendiendo como podían a las familias, arriesgando su salud y algunos incluso su vida.

El Departamento de Loreto - Perú, donde se ubica la provincia de Requena donde estamos trabajando es selva amazónica, es una de las regiones más grandes de Perú y al mismo tiempo, la menos desarrollada en temas como infraestructuras, educación y salud, entre otros servicios básicos. Está desconectada del resto del país tanto en

transportes y comunicaciones dada su condición de selva; no existen carreteras y la única vía de comunicación es la fluvial. Requena - Perú y su provincia con 49.477Km2 de selva y unos 58.500 habitantes tiene al mismo tiempo importantes problemas entre los que cabe mencionar **la pobreza, desnutrición, infraestructuras sanitarias insuficientes, y un índice alto de analfabetismo**. También acrecentados por el poco control con la tala ilegal de árboles y la presión que se ejerce sobre los bosques, ríos y recursos naturales sin la adecuada protección del medio ambiente y del hábitat de las comuni-

dades indígenas. Es importante remarcar que Caritas Requena con la ayuda de Solidaritat Valenciana somos de las pocas ONG que venimos actuando en la provincia y asumiendo muchos retos y dificultades, pero sobre todo poniendo en cada actividad **compromiso, responsabilidad y dedicación** buscando siempre mejorar las condiciones de vida de los poblados y sus moradores. Los Pueblos Jóvenes son barrios donde viven muchas familias en situación de extrema pobreza, acentuada al máximo por el tiempo de pandemia. La mayoría son gentes que han llegado de las zonas rurales del in-

terior de la selva buscant seguretat, treball i col·legis per als seus fills i al poc temps se'ls troben amb altres problemes afegits. En aquests llocs falten aigua, llum i sanejament; agreujat en temporades amb les pluges que són molt freqüents.

Es produeixen inundacions en les carreres i barrizales posteriors que les fan intransitable. Les famílies no tenen recursos i viuen en cases de fusta construïdes per ells mateixos. Podem afirmar que les famílies en aquest temps viuen sobre l'aigua, acondicionant un altillo per evitar al màxim la humedat que les afecta, tota la població es fa vulnerable a contraure malalties infeccioses de vies respiratòries, digestives i pell. No disposen dels serveis mínims sanitaris ni de col·legis.

En el mes de març del 2022 realitzant les activitats del projecte, i degut a la gran creixença del riu i posteriors inundacions, es valoraren les necessitats del moment i es decidí per part de l'organització realitzar una actuació d'emergència per poder atendre als pobles més afectats, aportant aliments i l'atenció sanitària que precisaven.

Hay que resaltar que, ante la ausencia total de carreteras, los desplazamientos a los pueblos con toda la carga

de alimentos y material sanitario se realizan con lanchas por el río. Desde marzo a mayo las inundaciones afectaron muy fuertemente en la región, este año incluso fue más grave que el año 2021, las familias vivían sobre las aguas, acondicionándose un altillo para poder subsistir, limitados completamente a pasear por el pueblo, vulnerables a contraer enfermedades infecciosas de vías respiratorias, digestivas y piel. Se produjo gran pérdida de sembrados y la escasez de alimentos se hace notar en la desnutrición de los niños, faltan frutas y verduras, las aves de corral son realojadas por cierto tiempo en

corrales que los construyen en forma de balsas y estos por poco tiempo, ya que pasadas un par de semanas ya no sirven y los animales son consumidos presurosamente por las familias, quedándose posteriormente sin provisiones para el consumo de las siguientes semanas. Durante un tiempo carecen de pescado para alimentarse, puesto que a raíz de la inundación los peces se alejan de 3 / 4 meses ya que su hábitat ha sido destruido por los arrastres de la corriente y buscan los llamados tahuampas (son zonas de muchos arbustos con abundantes ramas y raíces, frutos de estos que les sirve de alimento a los peces). Posterior a la

inundación, los pueblos sufren una dura y laboriosa reconstrucción que consiste en eliminar el lodo que queda en las calles, los plásticos y demás basura que deja la retirada del agua. Por esta situación que se repite cada año, la Pastoral Social Caritas Requena fue quien aportó la ayuda para los alimentos. Contando siempre con el apoyo de Solidaritat Valenciana que aportó los medicamentos y material sanitario para hacer frente a esta necesidad. Se decidió paliar un poco el sufrimiento de estas familias, iniciando una campaña de ATENCION DE EMERGENCIA donando por unidad familiar un paquete de alimentos básicos.

Las campañas médicas rurales en las poblaciones más afectadas se realiza-

ron coincidiendo con las donaciones de alimentos; se pudo realizar atenciones sanitarias en muchos caseríos donde hubo condiciones ambientales para poder visitar a la población que lo necesitaba y poder atender urgencias. La medicación y el material sanitario necesario para la población durante estas campañas fue auspiciada por SOLIDARITAT VALENCIANA. A la vez que la atención a otra necesidad creada por alerta sanitaria en el último trimestre del año por epidemia de dengue. Se atendió a un gran número de personas y a toda la población se les facilitaron gratuitamente todos los medicamentos y pruebas analíticas.

Aunque somos un pequeño corpúsculo tanto por el número de socios como por las limitaciones de presupuesto, no es óbice para nosotros ya que con la dedicación y responsabilidad tanto de las instituciones, así como de los cooperantes venimos paliando las necesidades de los nativos durante más de 20 años.

El pasado año y por el Ilustre Colegio Oficial de Médicos de Valencia se hizo entrega a Solidaritat Valenciana del Premio al mejor Proyecto de Cooperación Internacional al Desarrollo presentado.

Gracias por vuestra atención. ■

Enrique José Jorge Seguí
Vicepresidente Solidaritat Valenciana

Confraria Santíssim Crist de la Vida

Massanassers i massanasseres:

Els que heu viscut en esta localitat i seguïu en ella.

Els que, nascuts ací ara residiu en altres pobles.

Els que, provinent d'altres rincons d'Espanya i inclús de l'extranger, i per atzar o per fortuna heu vingut a parar a este benvolgut poble de Massanassa.

Tots junts formem part d'este poble i per tant de les seues costums, festes i tradicions.

Tres col·lectius que hem de mantindre com a pilars fonamentals si volem que perdure l'essència d'esta nostra casa, que és Massanassa.

Un dels pilars principals el tenim a la nostra església de Sant Pere, més concretament en la seua capella, amb el Santíssim Crist de la Vida, a qui tant deguem i tanta devoció professem.

És per tot açò, que esta Cofradia vos convida a compartir tots junts la novena que es celebrarà en el seu honor, del dia 7 al 15 de juny, amb els actes que l'envolten.

També volem animar als veïns a que engalanen els seus balcons i carrers, a que ens aporten noves idees i a que es facen socis per a mantindre aquesta tradició tan arrelada al nostre poble.

I com no, sempre donar-vos les gràcies per estar ahí, per donar-nos ànims i suport, per acompanyar-nos

en les mises mensuals que hem fet durant l'any, en definitiva, per la vostra col·laboració.

Esperem el pròxim any poder fer altres actes durant l'any, que ens servixquen per a recordar-nos que

el Santíssim Crist de la Vida viu entre nosaltres durant tot l'any, no soles durant el mes de Juny.

Vixca el Crist de la Vida! ■

Ben de cor,
La Confraria

Confraria de les Filles de Maria i Santa Teresa de Jesús

El 2023 marcarà una fita trista per a la nostra Confraria, perquè lamentablement deixarà de funcionar com el que, al llarg de més de 100 anys, ha representat per a la nostra localitat i parròquia.

Més de cent anys, sí, potser les vostres iaies, ties, filles, i més encara, les vostres besàvies, han participat de les activitats i el sentir religiós que tanta estima se li té a esta Confraria. I també ha representat, en molts casos, l'inici d'amistats que es refermen al llarg de les nostres vides.

Potser haver passat per uns moments delicats quant a la salut en estos darrers anys i els compromisos que com a entitat ens obliga l'administració, ha

fet que confluísca en la decisió final de deixar d'estar en actiu com a Confraria.

Ens hem trobat entrebancs difícils de superar, d'uns temps gens propicis per mantenir esta tradició tan arrelada al nostre poble. Ara bé, això no vol dir que es deixaran de celebrar, com sempre, les festivitats de Santa Teresa de Jesús i de la Immaculada. Ben al contrari, hem pres el compromís de continuar amb la celebració amb tota la il·lusió del món.

Hem tingut, també, la sort de poder obsequiar amb una esplèndida imatge en fusta per a l'església de Sant Antoni de Pàdua, una escultura realitzada per un insigne escultor, D. Emilio Laiz Campos, el qual va assignar-li el nom de

Santa Teresa, Fundadora y Andariega, que juntament amb la imatge existent a l'església de Sant Pere de Santa Teresa, Doctora de l'Església, ens fa sentir que la seua sapiència i el coratge davant circumstàncies adverses sempre serà el model a seguir.

I com no, com a filles de Maria Immaculada, sempre trobarem un bressol on sentir-nos acollides per la mare que sempre serà per a totes nosaltres.

Un record molt especial a les dones que han format part de la Confraria, moltíssimes encara presents, i també, moltes d'elles ja en la memòria. Per totes elles, per l'esforç per mantenir l'esperit teresià per sempre i per a sempre, i per ser model a seguir per totes nosaltres, vos donem de tot cor, les gràcies.

Visca la Confraria de les Filles de Maria i Santa Teresa de Jesús! ■

Els Costalers del Crist de la Vida

Un any més el nostre poble es prepara per a celebrar la seua Festa Major amb la il·lusió que sempre ens ha caracteritzat. El motiu principal d'aquest esdeveniment és recordar aquells moments tan dramàtics que varen viure els nostres avantpassats, quan el 1865 el còlera morbo arrasà tot Regne de València. Diu la història que el nostre poble, desesperat per tanta mort, buscà refugi en la imatge del Crist i el varen traure en processó. Aleshores minvaren les febres malignes i el poble, agraït, l'anomenà CRIST DE LA VIDA, Senyor i Patró de Massanassa. Nosaltres com a hereus d'aquella història, continuem celebrant amb devoció aquella processó pels carrers del nostre poble. I la junta de costalers vos convida a sumar-vos i donar testimoni del que representa el Crist per als massanasser i massanasseres en aquest acte.

Aprofitant l'ocasió de poder escriure en les pàgines de la Terreta, i a títol personal, voldria fer història del que ha estat al llarg de temps el recorregut de la nostra processó i al mateix temps, una proposta.

Anys enrere, quasi tots els sants i santes tenien la seua festa particular, amb missa concelebrada i processó pròpia. Si recordem, teníem: Santa Teresa, la Inmaculada, Sant Rita, la Verge d'Agost, Sant Roc i Sant Pere, què per ser cap d'altar tenia cavalcada. També als anys cinquanta, la Camara Agrària feia missa i desfilada de San Isidro labrador. I més endavant, entrats en els setanta, les exalumnes de les monges venen celebrant la festa a la Milagrosa, així com el CIM li ret els honors a Santa Cecília.

En els seixanta, el Concili Vaticà Segon anà limitant aquest tipus de manifestacions populars, quedant així només la figura del nostre Crist, que des de

temps del còlera anava acompanyat per Sant Pere, cap d'altar, i Sant Joan, per ser en el seu dia quan el còlera va desaparèixer. Des de sempre el Crist eixia del carrer Resurrecció perquè diu la història que en aquest carrer no va morir de còlera cap veí. Continuava el seu itinerari pel carrer dels Furs, València, Peris i Valero, *Baixaeta*, Baixauli Crehua, València, Joan de Joanes, *Baixaeta*, Verge del Remei, Carrer Major i plaça de l'Església. Aquest seria el recorregut antic.

En 1965 Massanassa es preparava per a celebrar el primer centenari dels fets històrics. Els encarregats d'organitzar la festa varen creure oportú canviar l'itinerari per ampliar el seu recorregut al mateix temps que el Crist de la Vida anés acompanyat per totes les imatges, per donar-li més rellevància a l'acte. Des de aleshores es va decidir que el recorregut quedés així: Resurrecció, Furs, Constitució, Joaquin Seguí, Constantí Llompart, Pi i Margall, València, Peris i Valero, *Baixaeta*, Baixauli Crehua, València, Joan de Joanes, *Baixaeta*,

Verge del Remei, Constitució, Carrer Major i plaça de l'església. Aquest és l'itinerari que actualment es manté.

Respecte a la proposta que comentàvem adés, m'agradaria plantejar la possibilitat de fer dos itineraris diferents per a la processó, per poder realitzar-los en anys alterns. La cosa quedaria així: un any, l'itinerari de costum, i el segon any, línies rectes: Resurrecció, Furs, Joaquin Seguí, Orba, Comptes de Trigona, Pi i Margall, València, Constitució, carrer Major i Plaça de l'Església. Si Alfafar ha aconseguit fer dos itineraris i cada any celebra la seua processó en un sector diferent de la població, per que no ho intentem fer nosaltres? D'aquesta manera els voltants de la plaça de l'Ajuntament podria acollir l'itinerari de la processó. Queda la proposta en l'aire, per poder estudiar el seu plantejament i debatre-la, buscant actualitzar-nos i que el nostre reconeixement al Crist de la Vida augmente. ■

Vicent Moncholi Baixauli

Quan la fragilitat es “quebra”

Vaig entrar farà ja com uns 3 anys en una fase de malaltia de càncer del meu company. La paraula càncer, ja de per se, trenca l'equilibri en el que tot ser humà aspira a viure. S'obria per a mi un període de gran sensació de fragilitat i de la pràctica de les cures des de la perspectiva d'una demanda que feia “quebrar-se” la línia incerta en la que vivia l'equilibri: havíem viscut una pandèmia, havia passat per la recol·locació en això de fer-se gran i jubilar-me d'un ofici viscut amb intensitat, la meua filla i el meu fill eren grans i la casa sense ells la notava de vegades immensa..... sens dubte un munt de canvis que aportaren un desenfocament davant de situacions noves del viure de cada dia que ja portava incorporat i que compartia amb molta altra gent amb eixe buscar en allò nou la recerca de la vida i el pensament.

Però la malaltia m'obligava a pensar de vell nou al voltant de la fragilitat i el cuidado si no volia que el vertigen s'apoderara de mi.

He buscat en la lectura i el pensament d'altres, punts de llum. Remedios Zafra en “Fragiles” i Victoria Camps en “Tiempos de cuidados”, m'ajuden a la reflexió. Vaig a poc a poc dialogant amb elles des de l'experiència que visc i no sempre és coincident, però l'experiència necessita ser pensada i orientada per a que siga fructífera i no coincidir no significa sempre un obstacle.

En elles i moltes altres he trobat que quan s'acosten a la fragilitat i les cures ho fan quan la vida es trenca, quan ens sentim desemparats, quan la feblesa té aquest signe d'interrupció d'un equilibri en el que tractem de sostenir-se, és a dir, quan les cures són un crit d'auxili per la supervivència. És quan apareix l'evidència de la nostra fragilitat i en

sabem de la necessitat de l'altre, de l'altra en qui sostenir-nos. Així també, com a experiència escolar, reconeixia que es parlava de la fragilitat i la cura davant la ferida de la discapacitat o la carència (té igual des d'on es presente aquesta carència: econòmica, familiar, social, corporal, intel·lectual...)

Hem crescut en la cultura social de la prepotència, del jo soles puc amb tot, de l'agressió a l'altre, a l'altra quan ens és hostil, a sentir que ser feliços és una obligació i que mostrar-se fràgils és signe de feblesa i tanmateix tothom aspirem a sentir-nos cuidats, cuidades pels altres sempre.

Aquestes pràctiques de cuidar la vida, són pràctiques que al llarg de la història han cultivat les dones. Han estat reduïdes a l'espai de l'àmbit familiar o en les relacions personals, les hem valorat en l'espai d'allò sanitari, educatiu, però ja és l'hora d'incorporar-les a l'espai públic, a la vida sencera. És l'hora de pensar que les cures tenen un sentit universal que orienta la vida allà on aquesta es manifesta. No sols dels éssers humans, també el planeta és fràgil i la natura i les coses. Som fràgils i la relació amb els altres i en allò altre, basada en les cures és des de que naixem una necessitat i des de l'existència i la relació, un imperatiu civilitzatori que hui volem fer present en la vida social, política, de treball... Quan el cuidado no es dona, tot roda malament i les persones, la vida del planeta, les coses que ens envolten patim i desitgem ser cuidats.

És la fortalesa, la força interior que dona energia per travessar el desert, els mals moments o les dificultats, una bona acompanyant. No té la prepotència de poder amb tot. És una invitació a viure la feblesa com una condició humana. Tots estem necessitats dels

altres, ens fem entre d'altres i necessitem que aquesta relació tinga el component de cura per compartir la vida.

La fragilitat no li lleva bellesa a una flor, ni un ocellet és menys que una lleona. ■

Pilar Tormo

Dones Progressistes de Massanassa

▲ Fallera Major Infantil 2023
Xiqueta Rocio Candel I Escusol.

▲ Fallera Major 2023
Senyoreta Brenda Martinez I Martinez

Junta Local Fallera

Com a Presidenta de la Junta Local Fallera i en nom de tota la directiva i les Falleres Majors de la mateixa, vullc aprofitar estes línies que ens brinda la revista La Terreta per tal d'un any més poder donar-vos la benvinguda a tots els veïns i veïnes de Massanassa a les nostres benvolgudes festes de Sant Joan en honor al Santíssim Crist de la Vida, festes que en tantes ganes i il·lusió duquem un any esperant.

És el moment de fer colla, de fer germanor, eixa que tant ens caracteritza a

les falleres i fallers del nostre poble i fer-la extensiva a tots els veïns i veïnes de la nostra població, per tal de gojar de tots i cadascun dels actes que s'ha organitzat des de l'Ajuntament i en els que, amb molt de gust, any rere any participem de manera molt activa: cavalcada, ofrena, processó i per suposat totes eixes nits que compartim a la Plaça de les Escoles Velles junt a tots vosaltres.

Les nostres Falleres Majors Rocío i Brenda han gaudit del seu regnat durant este any representant al nostre poble

allí per on han passat, aprofite per donar-lis des d'ací les gràcies i vos convida a tots a que sigau participants de l'acte d'acomiadament que tindrà lloc durant les pròximes festes de Sant Joan, així com poder també donar-li la benvinguda a les que seran les pròximes representants.

Passeu unes bones festes de Sant Joan 2023. ■

Wanda Machado Recio
Presidenta de Junta Local.

Falla El Divendres

Hola a tots,

Com cada any s'acosta l'estiu, els dies són més llargs, i comença a fer calor. Tot aquests ens asenyalen una única cosa, que, des de temps immemorials, està en el cor dels Masanasers. S'acosten les nostres festes patronals, en Honor al Santíssim Crist de la Vida. És moment de pintar les nostres façanes, de fer la neteja d'estiu, de preparar les nostres cases i tot el poble per a iniciar aquest període en el qual tots ixen al carrer i gaudeixen de moments molt especials, amb amics, família, etc. Les associacions es visten de gala per a participar en tots els actes, en col·laboració amb l'Exm. Ajuntament intenten donar suport al programa festiu preparat pel departament de Cultura. Cadascun aporta el seu granet d'arena.

Els veïns preparen els carrers, per als actes, els balls, els sopars en la plaça, les orquestres, els músics ixen al carrer, la seua música inunda l'aire i ens fa a tots gaudir.

La nostra associació, prepara amb il·lusió, la nostra participació en les festes, amb la col·laboració en el repartiment d'orxata, amb la nostra Haima, que sempre està plena, en els actes oficials, amb els nostres representants, Mari Carmen Belmonte, presidenta, Amparo Martínez Fallera Major, Lucia Chinchilla, Fallera Major Infantil i José García president Infantil. I amb tota la comissió.

Amb la il·lusió que la nostra Associació Cultural Falla el Divendres, posa en totes les coses, amb la col·laboració del nostre gran nombre d'associats i sobretot amb les ganes de gaudir que sempre tenim, volem convidar-vos a disfrutar amb nosaltres de tot el programa que ha preparat el nostre Ajuntament, que és molt variat i intens.

Anem junts a disfrutar de les nostres festes patronals

Us esperem amb els braços oberts ■

Falla Jaume I

Des de la comissió de la Falla Jaume I és un orgull i un plaer el poder un any més tornar a saludar-vos a tots els veïns i veïnes del poble de Massanassa des d'aquest article de la Terreta, revista cultural i festiva, la qual degut al seu significat i rellevància, any rere any, en tantes ganades esperem tindre-la tots els massanassers i massanassers.

Un any més l'estiu arriba i amb ell com no podia ser d'altra manera, també arriben les nostres tradicionals i benvolgudes festes de Sant Joan en honor al Santíssim Crist de la Vida.

Festes que com sempre en tantes ganades tots estàvem esperant, com no podia ser menys un any més traurem als nostres carrers l'alegria, la diversió

i la germanor per tal de fer vibrar cada punt del nostre poble i en especial a la Plaça de les Escoles Velles, punt neuràlgic d'aquesta festa i on s'ajuntem, falles, associacions, filaes, amics i veïns, per tal de fer que tot açò siga una realitat, arriba el moment d'anar tots junts de la mà i fer que les nostres festes siguen cada any més especials i rellevants i per suposat el moment de fer poble.

Per això la comissió de la Falla Jaume I una vegada més serà particip d'una manera o altra de tot el programa que per a aquest fi s'ha organitzat des de l'Ajuntament, per tal de poder col·laborar en mantindre i gaudir de la nostra cultura, tradició i festa tant Massanassera i Valenciana de la mà de tots els veïns i veïnes de Massanassa.

Per tant, especialment volem aprofitar estes línies per convidar-vos a tots de gaudir junt a nosaltres d'aquestes festes de Sant Joan, d'animar-vos a que passeu per la Plaça de les Escoles Velles i junt a nosaltres poder celebrar tots açò junts.

Per últim recordar que vos esperem a tots el dia 23 de Juny en la Foguera i graellada de Sant Joan, que tant gustosament, any rere any, prepara la nostra comissió. ■

Un salut de part de tota la comissió de:
Falla Jaume I.

Falla l'Alqueria

Un any més la comissió de l'associació cultural Falla l'Alqueria, volem aprofitar les festes de Sant Joan per a participar de tots els seus actes, tant festius com solemnes.

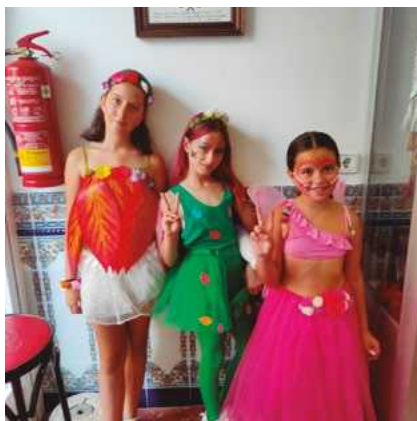
Des d'aquestes línies, un any més volem fer-vos partícips del sentiment que és formar part d'aquesta comissió tan familiar, única i especial. És difícil expressar amb paraules el que sentim després de tants anys lluitant i treballant per mantenir les portes del nostre casal obertes, per mantenir la nostra tradició col·laborant a mantenir viva aquesta passió que desde fa uns anys, per fi, es va reconèixer com a patrimoni immaterial de la humanitat.

D'altra banda l'esforç com a comissió també es veu recompensat amb el Primer d'ambdós monuments, realitzats pel nostre artista faller de capçalera i membre de la nostra comissió, Josué Beitia Cardós.

Sols ens queda convidar al poble de Massanassa a compartir aquestes festes majors amb nosaltres, a vindre a la plaça i a participar dels actes que s'organitzen al voltant de la setmana gran del nostre poble.

AC Falla l'Alqueria

Associació Cultural

Falla Poble Massanassa

Un any més des de la revista "La Terreta", l'Associació Cultural FALLA POBLE tenim el plaer de poder dedicar unes paraules a tots els massanassers i massanasseres i estar presents en les festes en honor al Santíssim Crist de la Vida.

Aquest any hem gaudit d'unes festes Josefines acompanyades per les nostres falleres majors: Fallera Major Infantil, xiqueta Nadia Navarro i Tàrraga i Fallera Major, senyora Elisabet Tàrraga i Torres. Acompanyades per les seues corts d'honor, les dues falleres majors, han participat amb molta il·lusió de tots els actes programats des de Junta Local i des de la nostra comissió.

En la nostra falla, a més de la setmana fallera celebrem altres activitats i festes per a que el món faller no es base només a la setmana fallera. Només passen les falles, tenim "l'apuntà", on aquest any hem ampliat el cens faller amb molta gent jove i xiquets. També celebrem la fira d'abril, halloween, visita a l'artista faller... i molts més.

Centrant-nos en el que són les festes majors del poble, ens sentim participants de molts actes on l'Ajuntament ens convida com a associació del poble de Massanassa, com és la cavalcada, l'ofrena i la processó. A més, compartim amb altres associacions unes setmanes de germanor amb els sopars a la Plaça de les Escoles Velles. També participem en els play-backs i repartint orxata i fartons.

Només demanem a tota la població que agafeu les festes amb més il·lusió i intensitat que mai, i que participeu i gaudiu d'aquestes festes del poble.

Una abraçada i salutacions a tota la població de part de tota la comissió.

La Junta Gestora

Intercomparsa de Moros i Cristians de Massanassa

Un año más, desde la Intercomparsa de Moros i Cristians de Massanassa, compuesta por las filaes EL CID, LES FORQUETES, MANZIL NASR y IBN AL-ABBAR, queremos dar las gracias a La Terreta por brindarnos la oportunidad de poder saludar a todos los vecinos, antes de la celebración de nuestras fiestas patronales.

El pasado día 22 de Abril, celebramos la tradicional "entradeta" con la participación de todas las filaes y finalizando en la plaza de les Escolles Velles, donde se realizó el cambio de capitanía, pasando de la fila IBN AL-ABBAR representada por Eugenio Sanchis a manos de la fila LES FORQUETES, siendo nombrado Capitán para 2023 José Comes, al que aprovechamos para felicitar y desearle tenga una gran capitanía junto con todos sus compañeros de fila. Al finalizar el acto se realizó una cena de hermandad en la misma plaza y a continuación disco-móvil.

El día 23 por la mañana, realizamos una gimkana fotográfica (en artículo aparte os dejamos los detalles de la actividad), que tuvo una excelente acogida, tanto por el número de participantes como por los premios que se repartieron, visto el éxito esperamos se consolide como actividad más, dentro de los actos programados en el fin de semana del cambio de capitanía. Como finalización de los actos se celebró una comida hermandad en la misma plaza.

El próximo día 17 celebraremos la entrada de moros y cristianos, con el recorrido habitual, día que ya se ha convertido en todo un referente dentro de nuestras fiestas y que aprovechan muchos vecinos de otras poblaciones para visitarnos y disfrutar del desfile, llenando las calles del recorrido que año tras año y con gran esfuerzo hemos ido mejorando y perfeccionando. Acto que este año encabezará el bando moro con la capitanía saliente IBN AL-ABBAR, a continuación la fila

MANZIL NASR dando paso al bando cristiano encabezado por la fila EL CID y a continuación la capitanía 2023 la fila LES FORQUETES con su capitán José Comes y su dama Eva Martínez.

Desde aquí aprovechamos para dar las gracias al Ayuntamiento de Massanassa, ya que sin su colaboración resultaría muy difícil el poder organizar todos estos actos, así como para invitar a todos los vecinos a disfrutar y participar des estos maravillosos días de fiesta y hermandad en la plaza de les Escolles Velles.

Intercomparsa de Moros i Cristians de Massanassa

I Gincana Fotogràfica con teléfono móvil

Este año desde Intercomparsa formada por las filas Les Forquettes, El Cid, Mazil Nasr y Ibn Al-Abbar, hemos decidido crear una nueva actividad que hiciera que la población se integrara más en uno de los actos más importantes que tenemos, como es el cambio de capitanía. Para ello creamos la "I Gincana Fotogràfica con teléfono móvil" cuya temática este año estaba relacionada con las fiestas de Moros y Cristianos. Queremos agradecer principalmente al Ayuntamiento de Massanassa su colaboración y soporte, así como a las personas que se han apuntado y que deseamos que lo hayan pasado tan bien participando como nosotros preparándolo. También nuestro agradecimiento a los miembros del jurado formado por Pepe La Creu y Beatriz Rodriguez (@beatrizroclim.art)

Estos han sido los premiados:

¡Os esperamos el año que viene en la II Gincana!

1º Premio: Equipo The Menuts Teacher's

2º Premio: Equipo Ocio

3º Premio: Equipo Riojamar

Filá Mora Manzil Nasr

Nos gustaría que nos acompañara a dar la bienvenida a estas fiestas tan importantes para nosotros. En esta ocasión somos los más jóvenes de la fila los que os invitamos a que disfrutéis las fiestas como nosotros lo hacemos.

Las bandas Moras y Cristianas volverán a sonar, las banderas volverán a estar colgadas por las calles, nuestros trajes dejarán un rastro de color allí por donde vayan y la alegría se derrochará por cada rincón del pueblo.

Nuestra filá ya lleva más de diez años desfilando y cada año lo gozamos más que el anterior, ahí nos damos cuenta de que son más que unas simples fiestas, son nuestras fiestas en las que todas las filás dan lo máximo de ellas mismas.

En el tiempo que llevamos nos hemos podido dar cuenta de que no solo son unas personas con las que compartimos filá, sino que son nuestra familia.

Desde este texto, aparte de dar la bienvenida a nuestras queridas fiestas de San Juan, queremos dar la bienvenida a que todas las personas se unan a esta gran familia.

Gonzalo López e Isabel Gómez

Filá Cristiana **El Cid**

iBienvenidas de nuevo nuestras Fiestas Patronales!

Como pasan de rápido los días y los años, sin darnos cuenta. Este año, nuestra Filá Cristiana "El Cid" celebra su 15º aniversario.

Tal y como esperábamos, este año va a ser un año de plena normalidad, dejando atrás los dos años de pandemia y el pasado año de pre-normalidad.

A los componentes de nuestra Filá quiero darles las gracias por su comportamiento como grupo, ese grupo alegre y festero que ha sabido disfrutar de nuestras fiestas y que siempre ha tratado de que, todos juntos, con los compañeros de las otras Compar-

sas, podamos ofrecer unas excelentes fiestas de Moros y Cristianos a nuestra población.

Nuestro saludo especial a los compañeros de las demás Filás y Comparsas y decirles que pronto podremos estar todos juntos y celebrar, con buena armonía y compañerismo, nuestras fiestas.

Queremos felicitar a la comparsa mora **Ibn Al Abbar** que el año pasado ostentó la Capitanía y a su Capitán **Eugeni Sanchis**, por el esfuerzo realizado y la excelente "**Entrá de Moros i Cristians**" que nos ofrecieron.

Aprovecho también para felicitar a **José Comes Tamarit**, el Capitán de

este año, cuya Comparsa **lauradors Filá Les Forquetes** ostenta por tercera vez **La Capitanía** y desearles que la disfruten. Estamos seguros de que con su veteranía, esfuerzo y buen hacer van a disfrutar del momento y a hacernos disfrutar a todos, sabemos de antemano que será un desfile espléndido.

Con la ilusión de siempre, la Filá "El Cid" os desea unas felices fiestas Patronales, 2023 y que disfrutéis de todos los actos que vayan a realizarse.

Vicente Palomeque López.

Filà Cristiana “Les Forquetes”

Es per a nosaltres tot un plaer poder saludar de nou aquest any des d'aquestes pàgines de La Terreta i donar les gràcies al poble i l'Ajuntament de Massanassa per la col·laboració amb les festes.

Enguany és un any molt especial per a la nostra filà, Filà Les Forquetes, ja que enguany tenim la nostra tan esperada i desitjada Capitania.

Com a president d'aquesta filà, m'agradaria donar les gràcies a tots per l'esforç i dedicació que any rere any estem tots junts fent per a poder gaudir d'aquesta la nostra festa.

També m'agradaria donar la benvinguda als nous membres de la filà: Manuel Duran i Gallardo, Francisca Llop i Alfonso, Fernando Gimeno i Martínez, Encarnación Gimeno i Gimeno, Ana Maria Gómez i Gimeno, Mónica Mirabela i Maier.

Des d'ací, donem l'enhorabona a la Capitania 2022, filà Ibn Al Abbar, al seu Capità Eugeni, al costat de la seua favorita Nuria i sobretot a tots els seus membres que, després d'una llarga espera a causa de la pandèmia, pogueren fer una gran capitania.

Com a Capità i al costat de la meua dona i favorita Eva, així com amb tots els membres de la filà, ens agradaria convidar a tota la població o pobles propers a gaudir de les nostres festes i, sobretot, de la gran entrada de Moros i Cristians que es celebrarà el proper 17 de Juny.

Desitgem que siguem uns dies d'harmonia i satisfacció per a tots.

Que passeu tots unes bones festes de Sant Joan 2023.

Jose Comes i Tamarit
President de la Filà Les Forquetes

Filà Mora Ibn Al Abbar

Estimats veïns i veïnes de Massanassa

Des de la filà mora Ibn-Al-Abbar, volem dirigir-vos unes paraules, als veïns de MASSANASSA.

Un any més s'acosta la nostra festa major i volem seguir formant part d'ella, amb la il·lusió que ens caracteritza.

En primer lloc, volem agrair a l'Ajuntament per donar-nos l'oportunitat de poder dirigir-nos a tots els veïns i veïnes del nostre poble, mitjançant el llibre de festes LA TERRETA.

En segon lloc, agrair als nous membres de la filà, l'entusiasme i ganes de participació en la festa, ja que aquest any la nostra família mora ha crescut i estem molt satisfets per aquest motiu.

Com no podria ser d'altra manera, donar l'enhorabona al Capità José Comes i la seva dama Eva Martínez de la Filà "LES FORQUETES", que aquest any ostenten la capitania que ens representa a totes les filaes.

Enguany, tornarem a retrobar-nos en les nostres Haimes, desfilarèm pels nostres carrers davant de les nostres bandes de música i, amb vosaltres com espectadors, viure dies de juntar-se amb els amics, de dinars i sopars en la plaça, d'eixir al carrer i participar en tots els actes que ens ofereix el nostre Ajuntament.

Des de la nostra filà mora Ibn-Al-Abbar volem desitjar-vos unes bones festes i emplaçar-vos als carrers a què disfruteu amb nosaltres, ja que d'alguna manera treballam tot l'any perquè pugueu disfrutar de l'espectacle, que de manera desinteressada us mostrem.

MASSANASSERS va de bo.

Us desitgem bones festes de SANT JOAN.
Filà Mora Ibn-Al-Abbar

La Penya “El Carro” de Massanassa

Veïns i veïnes de Massanassa, la Penya el Carro vos desitja unes bones festes patronals, amb pau i tranquil·litat, una forma d'entendre la festa tan pròpia del nostre poble.

Aquest any els socis de la Penya estem molt satisfets per la rebuda que han tingut el conjunt d'actes organitzats. Començarem la vespra de Sant Antoni amb la tradicional “entrada del pi” fent el recorregut de sempre, des de l'Orà fins a la plaça de l'església, on desenganxarem els cavalls per tallar i amuntar la llenya al so del tabal i la dolçaina de la colla “A Quatre Quaranta”. Mentrestant a l'Hogar Parroquial s'estava coguent un suculent perol d'horta per a quaranta cinc comensals, socis i amics de la penya. A les quatre de la vesprada les dones voluntàries de la penya començaren a preparar el xocolate que es repartiria per la vesprada. Després de la missa dedicada al Sant, a les huit de vesprada, la gent vingué a gaudir del foc i el xocolate amb ensaimades. La nit era gèlida però el foc i les ganes de festa va superar l'assistència.

El segon diumenge de febrer es va celebrar la benedicció dels animals. L'oratge acompanyà i la gent passejà els animalets de companyia. Hem de dir que aquest any s'han superat totes les previsions. Respecte a les cavalleries del poble i les de fora han sigut nombroses, arribant a vindre d'altres pobles més que altres anys. Des d'ací voldríem donar les gràcies a totes les entitats col·laboradores que ens ajuden en els obsequis com són: Arrosseries Pons, Cooperativa Agrícola Sant Pere, Valgrasa (Soria), Joieria Duato, Forn del Catalano, Policia Local, Protecció Civil, i com no a l'il·lustríssim Ajuntament del nostre poble.

La nostra penya també participa en l'entrada de la murta, encapçalant la cavalcada de Sant Joan, sent Massanassa l'únic poble que manté aquesta

tradició d'engalanar els cavalls amb les mantes barroques. A més aquest any hem fet dos tirs i arrossegaments en la pista que tenim al poliesportiu i que avui en dia és la millor de tota l'horta.

També, la vespra de Sant Josep, com ja es costum d'altres anys, passegem en carro als xiquets i xiquetes de la Falla el Divendres.

Per últim comentar que aquest any l'Ajuntament de Massanassa, a petició d'una esmena del grup socialista, ha aprovat per unanimitat declarar la

festa en honor a Sant Antoni d'interès turístic local, donant-li el rang de festa oficial i a la Penya el Carro un motiu més per continuar treballant amb il·lusions renovades.

Sense més, donem les gràcies a la gent del nostre poble que són els veritables autors de la festa. El seu suport i caliu humà són els que a nosaltres ens empenya a seguir. ■

Bones festes.

El President

La personalidad de un pueblo y sus sonidos

Las campanas con sus sonidos han marcado la sociedad, regulando la vida cotidiana y acompañando una comunidad que vivía al compás de los golpes de campana. Antiguamente, cuando no existían los relojes ni los teléfonos móviles, las campanas con sus toques controlaban las jornadas, es decir, el día se seguía a ritmo de campanadas. Unas campanadas marcaban las horas y otras los momentos de oración o recogimiento. Al igual que también marcaban la jornada laboral. Por la mañana con el toque de oración se comunicaba que era hora de ir a trabajar, al mediodía con el toque del ángelus, que era la hora de comer y por la tarde con el toque de oración se marcaba que la jornada laboral concluía.

La evolución de nuestra sociedad ha ido en los últimos años a una velocidad vertiginosa y de este modo también lo ha vivido el mundo de las campanas.

En nuestra localidad y con la pérdida del oficio de sereno se mermaba la tradición y uso de los toques, la industrialización convertía los yugos de las campanas de madera a hierro y la modernización llevaba a la mecanización de los toques. Nuestra evolución no siempre es inteligente y con los años vimos el tremendo error tanto técnico como cultural de estos rápidos cambios mal enfocados

Un llamamiento en 1993 a recuperar los toques manuales de campanas hizo surgir un pequeño grupo que muy poco a poco realizaba una labor poco conocida y poco vista, pero muy oída y sobre todo sentida en el corazón y la memoria porque marcaba la peculiaridad e idiosincrasia de todo un pueblo. Así nació la Colla de Campaners de Massanassa que realizaba año tras año una labor por mantener cultura e identidad:

- ▶ La conservación y mantenimiento de todos los elementos que forman

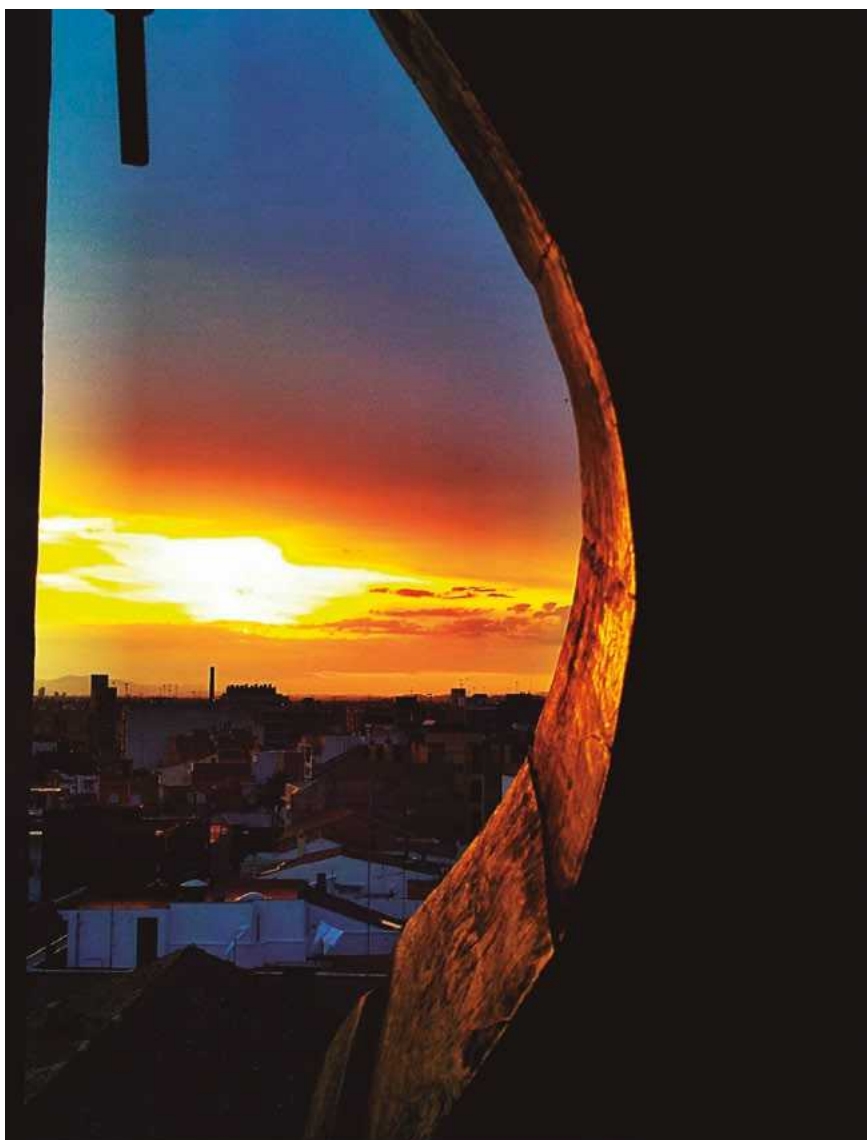
el conjunto del campanario y sus campanas

- ▶ La recuperación de una consuetud de toques propios de nuestra localidad aprendida de generación tras generación
- ▶ La restauración de los yugos de campanas a madera en 1995
- ▶ La restauración de la torre campanario con su remate final a su figura original en 2004-2005
- ▶ La constitución como asociación legalmente inscrita en el Registro de asociaciones culturales en 2005
- ▶ La relación y convivencia con el resto de campaneros de toda la

Comunidad en continua formación, aprendizaje, unión y ayuda

- ▶ La recuperación del "toc de vespre" como muestra de toque singular y diferenciado de nuestra localidad
- ▶ Y además, hoy día y gracias a la labor de Hispania Nostra, Campaners d'Albaida y el respaldo de todos se ha conseguido que la UNESCO haya declarado como Patrimonio Inmaterial de la Humanidad el toque manual de campanas. ■

Colla de Campaners de Massanassa

CAMPANAR DE L'ESGLÉSIA PARROQUIAL DE SANT PERE APÒSTOL DE MASSANASSA			
CALENDARI DE TOCS MANUALS DE CAMPANES PER A 2023			
Dia	Motiu	Hora	Tocs
12 de Febrer	BENEDICCIÓ DELS ANIMALS	12:00	
22 de Febrer	DIMECRES DE CENDRA	19:00	Repic i Vol
6 d'Abril	DIJOUS SANT	19:00	Repic i Vol
9 d'Abril	DIUMENGE RESURRECCIÓ	0:30	Vol general
3 de Maig	CREU DE MAIG	19:30	Repic i Vol
13 de Maig	VESPRA MARE DE DEU	20:30	Repic i Vol
14 de Maig	MARE DE DEU DESAMPARATS	11:30	Repic i Vol
27 de Maig	VESPRA DE PENTECOSTA	19:30	Repic i Vol
3 de Juny	VESPRA CORPUS	13:00	Repic i Vol
		20:00	Toc de vespre
4 de Juny	CORPUS CHRISTI MISSA PROCESSO CORPUS	11:30	Repic i Vol
22 de Juny	Últim dia NOVENA DEL CRIST	21:30	Repic i Vol
23 de Juny	VESPRA SANT JOAN	13:00	Repic i Vol en fum
24 de Juny Crist de la Vida	MISSA AL CRIST DE LA VIDA FINAL DE MISSA PROCESSO DEL CRIST	13:00	Repic i Vol en fum
		---	Vol general
		21:00	Joc de repics
		22:00	Repic i Vol Vol de processo Repic i Vol
29 de Juny	SANT PERE	19:00	Repic i Vol
19 Setembre	BEATA FRANCISCA CUALLADO	19:00	Repic i Vol
15 Octubre	SANTA TERESA DE JESÚS	19:00	Toc de difunts
1 Novembre	TOTS SANTS	19:00	Toc de difunts
2 Novembre	DIA DE LES ANIMES	19:00	Repic i Vol
7 Desembre	LA PURÍSSIMA (vespra)	19:00	
25 Desembre	NADAL	11:30	Repic i Vol
		13:00	Vol general
31 Desembre	ORACIÓ PER LA PAU - CAP D'ANY	00:00	Campanades

Colla Despertades Massanassa (desde 2007)

Con la llegada de las fiestas de San Juan, la colla Despertades sigue manteniendo las tradiciones y la pólvora de Massanassa un año más, y ya van dieciséis en los que año tras año mantenemos viva la pólvora en Massanassa.

Este año mantenemos nuestros actos ya tradicionales para estas fiestas, como el repic de la vespra (junto con la colla de campaners), la despertà del día de Sant Joan, y la traca correguda que dará inicio a la mascletà ese mismo día.

Y no solo en San Juan, la colla Despertades, también en verano, el segundo domingo de septiembre con la celebración de Sant Roc, nuestro patrón,

también con la tradicional despertà, su procesión y misa en la iglesia de San Pedro o con 'el dimoni', 'la roda' y 'la bici' en la cabalgata de reyes.

Este año también cumplimos récord de miembros con más mujeres que nunca, aún que nos gustaría que todavía se unieran más massanasseras dispuestas a disfrutar de la pólvora y las tradiciones, haciendo un llamamiento a todas aquellas que quieran unirse.

Comentar también, que el día 24 de junio, en la procesión, está todo el mundo invitado a participar con nosotros y salir acompañando a Sant Roc. ■

La directiva.

Gimnasia Tercera Edad

La edad es una actitud

De señoras y señores
Este es un grupo ideal
Pasional y divertido
Y sobre todo genial.

Sabemos que el movimiento
No se puede postergar
Y en el Polideportivo
Venimos a practicar.

Es un recinto magnifico,
Espacioso y soleado
Que nos acoge en gimnasia
Y lo hace con agrado.

En una edad avanzada
Hemos de tener cuidado;
Aparece de repente
El factor "estar parado".

No podemos consentir
Que se instale a nuestro lado
Y aquí, en el Poli, ponemos
Los medios para lograrlo.

El director es Juan Carlos,
Tiene tesón y es atento.
No hubiéramos encontrado
A nadie con más talento.

Hace animadas las clases,
Pone música estupenda
Y aunque nos dé mucha marcha
Lo seguimos con destreza.

Movemos brazos y piernas
Músculos y abdominales
Y también el equilibrio
Casi siempre, bien nos sale.

Nos marcamos buenos pasos
Incluida la Bachata;
La mente se reconforta
Con la música tan grata.

La edad es una actitud
Que hay que reconocer;
Según como tú la afrontes
Ella te va a responder.

Actitud, siempre actitud.
Sintonía cuerpo y mente
Admisión indestructible
Que nos invade y nos mece.

Rodearte de personas
Que te afronten buena "vibra"
Sentirás su compañía
Cuando estés de baja forma.

Sigue tu vida normal
Sin llegar a obsesionarte.
Hoy es tu momento bueno
Abrázalo, no se escape

Y si por algún casual
Te encuentras en horas bajas,
Reacciona, no te hundas
Que aquí, pronto, todo pasa.

Se conciente que hoy es hoy,
Y que mañana no es nada.
Valora lo que ahora tienes,
Que el día de hoy se escapa. ■

Carmina Vidal Blasco

Associació Local de Jubilats i Pensionistes U.D.P. «La Plaça»

Aprovechamos la oportunidad que se nos brinda, como es habitual todos los años, desde nuestra centenaria Revista Festiva i Literaria «La Terreta» para poner unas palabras sobre nuestra Asociación.

Por fin hemos podido disfrutar de un año de normalidad y aunque el COVID no se ha ido del todo, al menos nos permite volver a reunirnos y disfrutar de bailes, viajes y demás actividades con total normalidad.

Así, durante el año 2022, esta Asociación ha celebrado 6 cenas con baile amenizado con cantante en directo en las que ha habido una gran participación, limitada por causas de aforo del local.

También nos hemos ido de viaje en nueve ocasiones con una participación total de 616 socios.

Pudimos tomarnos chocolate y buñuelos en nuestra tradicional merienda fallera y el 1 de octubre celebramos el Día Internacional del Mayor con la tradicional Comida de Hermandad en Casas Ibáñez.

Con el Ayuntamiento hemos colaborado en actos como la Semana del Mayor, las Fiestas de San Juan y las del 9 de octubre.

Hemos realizado 8 talleres, de memoria, de salud, sobre el uso del móvil, de seguridad on-line, de ajedrez, ... La que más participación obtuvo y la que esta dando buenos resultados, fue la que se impartió nuestro socio José Antonio Martos sobre los complementos de paternidad y el complemento de jubilación anticipada. Hay tramitados varios expedientes y se prevé que podrán conseguir un aumento en su pensión.

Los contactos mantenidos con entidades bancarias para que nos den mejor servicio y atención también esta dando

sus frutos. Recientemente se ha firmado un Convenio de Colaboración con una entidad bancaria y la Federación Provincial de Valencia UDP. Tenemos que agradecer la labor de nuestro socio y miembro de la Junta Directiva de la Federación Provincial, Juan Español, en la consecución de este Convenio.

Finalmente, en diciembre, se entregaron Cajas de Navidad a 892 socios. Este año se sortearon dos Cestas de Navidad ofrecidas por Sierra de Padelma y Óptica Iris visión, los afortunados fueron Gregorio Claverias y Teresa Barba.

La Junta Directiva de la Associació Local de Jubilats i Pensionistes «La

Plaça» os desea unas felices fiestas patronales. ■

Rafa Bou
Presidente Asoc. Jubilados

Penya Barcelonista Massanassa

Inscrita el 28 de julio de 1993 en el Registro d'Associacions de la Generalitat Valenciana.
Soci Fundador i President d'Honor a títol pòstum: Josep Lluís Alonso i Comes "El Rumbi".
Tlf. 621 03 00 26. Mail: penyabarcelonistamassanassa@gmail.com

La Junta Directiva de la Penya Barcelonista Massanassa vol desitjar a tot el poble de Massanassa unes Bones Festes de Sant Joan 2023, passarem a enumerar totes les activitats que hem realitzat des de l'última edició d'aquesta revista.

29 ANIVERSARI 22/07/22 El 22 de Juliol vam celebrar el 29 Aniversari de la Penya Barcelonista Massanassa, en la nostra seu de la Societat cultural i recreativa "La Terreta". Aprofitarem per a homenatjar a **Vicent Moreno**, entregant-li una placa per la seua trajectòria i per portar el nom de Massanassa per tots els camps de primera divisió. A l'acte i al sopar de germanor també van assistir Paco Comes l'Alcalde de Massanassa i Pepe Payá, el president de La societat La Terreta.

GAMPER 2022 06/08/22 El cap de setmana del 06 i 07 d'Agost vam assistir a la Festa de les penyes on l'acte central era una reunió de totes les penyes amb Joan Laporta i part de la seva directiva per informar de la situació de les penyes a Barcelona. També varem assistir a la presentació de l'equip

per a la temporada 2022-23 i el Trofeu Joan Gamper amb el resultat final de 6-0.

DINAR 16/10/22 El diumenge dia 16 d'Octubre aprofitant el partit contra el Reial Madrid es va realitzar una paella per a tots els penyistes que s'apuntaren.

COMIAT DE PIQUE 05/11/22 El dissabte dia 05 de Novembre la penya Barcelonista Massanassa va estar present en el comiat de Gerard Piqué, jugador que sempre formarà part de la millor plantilla de la història amb 30 títols aconseguits amb el FC Barcelona.

CAMPAÑA SOLIDÀRIA NOVENBRE El mes de Novembre passat, la penya va col·laborar amb la campanya per recollir roba d'abric, mantes i menjar no perible per Ucraïna juntament amb l'associació de bombers pel món, Gràcies a l'ajuntament de Massanassa que també va col·laborar en la difusió de la campanya per les seves xarxes socials va ser tot un èxit.

XV APLEC DE LA NOSTRA FEDERACIÓ 18/02/23 La Penya Barcelonista Massanassa va estar present en el XV Aplec de la federació de penyes barcelonistes de comarques de València i Marina Alta a la població de Xeraco i Gandia, on es va commemorar el 30è aniversari de la primera copa europea en wembley i 30è Aniversari de la PB Massanassa.

CALCÓTADA 05/03/23 El Diumenge dia 5 de Març organitzarem una Calcòtada abans del partit contra el Valencia. Va ser un dinar de germanor i de gran ambient Barcelonista.

ASSEMBLEA GENERAL ORDINÀRIA 24/03/23 El dia 24 de Març, vam celebrar l'assemblea general ordinària on es va debatre la data i els possibles actes del 30 aniversari de la penya entre altres temes d'interès... Després va haver el seu corresponent sopar.

Esportivament parlant no és un mal any... Som campions de la Supercopa espanyola, hem arribat a semifinals de la copa del Rei i en aquets moments al lliurament d'aquest escrit lidere de la lliga a 12 punts del segon classificat.

Sols ens queda dir que si eres simpatitzant del Barça i encara no eres de la Penya, apunta't i suma't als més de 115 penyistes que ja hi som Pertànyer a una penya oficial del FC Barcelona et permetrà obtindre entrades a preus especials, avantatges exclusius i descomptes, així com veure tots els partits del FC Barcelona amb un gran ambient de Barcelonisme. Si vols més informació només has d'escanejar el codi QR de l'escut que tens baix d'aquestes línies. ■

Club Deportivo Cazadores de Massanassa

El club deportivo de caza de Massanassa, enraizado en su doble tradición humana y deportiva, como agrupación social de vecinos y practicantes de deportes integrados en la naturaleza, felicitan las fiestas de San Juan a todos los vecinos de Massanassa.

Temporada de caza

La temporada de caza no ha sido nada satisfactoria ya que los depredadores, zorros y huracas están haciendo estragos entre los nidos, devorando los huevos y sus polluelos, merma que se hace notar en las aves adultas.

Amada y odiada la caza así suele ser. La caza también despierta recelos entre las asociaciones ecologistas, precisamente en la temporada de caza reclaman mayor vigilancia para proteger a las aves acuáticas, y los cazadores lo defienden, porque son los más interesados en respetar los ciclos de la naturaleza y algo saben al respecto. Nadie gana, el problema es que el progreso no va bien con la naturaleza, hay demasiados faros de coches y gente introduciéndose en las zonas valladas donde los animales están tranquilos y en reposo.

Gala del deporte

Tuvo lugar en el pabellón polideportivo homenajeando este año a nuestro querido amigo Emilio Martínez Sebastià, por su apoyo y colaboración a esta Sociedad.

Manifestación en Valencia 6 de mayo

El pasado 6 de Mayo estuvimos en Valencia, fue una marea naranja ya que cazadores de toda España nos identificamos con ese color para manifestarnos en defensa de la caza. Mas de 50.000 cazadores de toda España nos reunimos allí para reivindicar el derecho a cazar e impedir las políticas anti-caza del Gobierno. La caza es una actividad necesaria y no puede ser criminalizada.

Tiro a blancos

La tirada de blancos se llevó a cabo en el campo de tiro de Alginet, junto con las sociedades de Catarroja y Albal, en perfecta armonía y mucha deportividad.

Transcurrió el día acompañado de un fuerte viento de poniente, lo que derivó a que ninguno alcanzara los 15 blancos de la tirada. Quedando como campeón Bertomeu Vazquez Ridaura con 13 blancos. Enhorabuena campeón.

Se proclamaron también campeones de veteranos con 8 blancos José Campoy Barba y el superveterano Juan Quiles Tarazona.

Tiro de hélice

Tuvo lugar en el campo de tiro "La Valenciana" de Cheste. Una modalidad nueva, que gustó a todos los participantes, ya que tienes que estar muy rápido en el tiro, pues la línea que marca si es válida está muy cerca, y si la hélice cae fuera no cuenta.

Se proclamó campeón Jorge Vellber Pardo, y en segundo lugar Manuel Madrigal. En tercer lugar Rafael Catalá Alós.

El campeón de veteranos fue Juan Quiles Tarazona.

Gala social y entrega de trofeos

La gala social y entrega de trofeos tuvo lugar en el Restaurante Polideportivo, pudiéndose hacer esta gala gracias a la importantísima colaboración de todas las empresas colaboradoras que nos ayudan cada año aportando su granito de arena.

La gala estuvo presidida por el Excelentísimo Sr. Alcalde de Massanassa, Paco Comes Monmeneu. ■

Colla de Córrer El Parotet

"El més important de l'esport no és guanyar, sinó participar, perquè l'essencial en la vida no és l'èxit, sinó esforçar-se per aconseguir-lo".

Baró Pierre de Coubertin

Estimats conveïns:

Voldria començar este escrit al·ludint a la imatge del cartell del "5K Massanassa per la igualtat 2023", que vam córrer el passat 4 de març; en ella es recrea a tot color la imatge de Kathrine Switzer, aquella dona que el 19 d'abril de 1967 va fer història. No sols per convertir-se en la primera dona que va córrer una marató de manera oficial –la de Boston– (una competició exclusiva per a homes). Sinó perquè també va aconseguir un canvi en la situació de les dones en l'esport. Sense ser conscient, en eixe moment va trencar un sostre. Hui és tot un referent de l'esport i de la igualtat entre dones i homes.

Des de temps immemorials l'home sempre ha intentat trobar la pedra filosofal, eixa substància alquímica que a més de convertir els metalls en or, evita l'envelliment i fins aconsegueix la immortalitat. Ja no busquem una pedra, però d'alguna forma continuem creient en l'elixir de la vida, en la forma de conservar-se joves i sans el major temps possible.

Després de molts anys d'investigació, tot apunta al fet que, per a arribar a ser superiaio, no fa falta gastar-se ni un euro: és qüestió de tindre una actitud positiva cap al futur i portar una vida físicament activa. Així que ja saps. A somriure i a córrer.

Són molts i variats els moments d'inspiració i superació que ens proporciona el córrer. I fins i tot imaginar que es compleixen els nostres somnis o

inventar-nos les nostres pròpies històries i contes mentre recorrem amb les nostres cames carrers i senderes.

Com si en cada pas anàrem passant les fulles d'un llibre que estem escrivint amb la nostra suor i esforç. I en el qual els nostres pensaments van prenent forma fins a convertir-se en els reptes que cada corredor es planteja. Creant històries personals tan vives i boniques com col·locar-se un dorsal per primera vegada i travessar la línia de meta.

Recorda, qualsevol tipus d'activitat física, tant moderada com intensa, és beneficiosa per a la salut i, sobretot, per al nostre cor, el nostre motor. Entrenant en la teua zona de ritme cardíac no sols aconseguiràs una millor qualitat de vida sinó que aprendràs a conèixer el teu cos, a ser autoreferent, és a dir, a escoltar-ho i saber fer els ajustos necessaris per a sentir-te bé.

Qué té això del running que arrastra?, en la Colla El Parotet ho sabem perfectament. Les 77 dones i els 156 homes que integren actualment la Colla, vivim apassionadament els valors de l'esforç, sacrifici, amiat i orientació a l'assoliment que tant transmet la vivor dels nostres colors.

Com us haureu advertit, anem incrementant a poc a poc el nombre de components de la Colla, destacant l'augment de dones en les nostres files, quan fa uns anys hi havia solament una o dos. Això ha revitalitzat a tots, donant alegria i companyerisme.

Les carreres van augmentant i quasi sempre hi ha algun parotet o paroteta en elles i hi ha molts que es desplacen fora de la nostra Comunitat i fins i tot a altres països.

Seria molt extens citar els pobles i carreres, tant de pla com de muntanya, en les quals ha participat algun membre de la Colla; com a curiositat citaré a aquelles en les quals algun runner ha pujat al podi. Aquestes són: Emperador, Meliana, Museros, Rafelbunyol, Albalat dels Sorells, Massamagrell, Favara, Castellar, 10K de Beniparrell, Solla, L'Enova, Almussafes, Foios, Gran Fons Massanassa, Marines Vell Trail, 10k de Fuentealbilla, Circuit de L'Horta Sud, Marató dels Dements, Sagunt, Circuit de l'Albufera, Trail de Bronchales, Marató de València, Trail de Senyera, Trail de Caudiel i 10K Picassent. Segur que aquest llistat, quan isca a la llum "La Terreta", haurà augmentat considerablement.

Molts de nosaltres correm per superació, uns altres ho realitzen per natural impuls competitiu, molts per gust i prou per exclusiu esplai per l'entusiasme de divertir-se donant camallades, preparant-se amb els companys.

Alguns parotets i parotetes estan fent marques molt bones, però és just ressaltar a les nostres atletes: Laura Castillo Ibáñez, de 19 anys, amb un palmares impressionant. La seua prova és de velocitat, 200 m llisos. Ja ha representat a la selecció autonòmica absoluta dos anys consecutius; en estos tres últims anys ha sigut campiona autonòmica absoluta. En 2022 va ser subcampiona d'Espanya sub 20 i ja en este 2023 ha sigut quarta d'Espanya en categoria sub23 i sisena d'Espanya en la categoria absoluta. La seua marca personal del 200 m llisos realitzada en pista coberta és de 24'31". i Alicia González Cebrián de 16 anys; està en la categoria sub 18. Competeix habitualment en la prova de 800 metres llisos. Ha finalitzat la temporada de pista coberta enguany, sent campiona autonòmica sub 18 i campiona autonòmica absoluta en la prova de 800 m. La seua millor marca d'aquesta temporada és 2'12''52 que suposa ser la segona mi-

llor marca espanyola de la temporada en la seua categoria.

En la Colla El Parotet, per a aconseguir el propòsit esportiu de cadascun de nosaltres, comptem amb un entrenament funcional per a millorar la forma física i el rendiment en les carreres, a diferents nivells, en el qual poden participar lliurement tots els membres de la Colla que ho desitgen, els dimarts i dijous a les 20,00 h, sota la direcció d'un tècnic llicenciat en Ed. Física i Esport.

També està el BAC (són les sigles de Braços, Abdominals i Cames). Els veterans, en sessions de bon matí, els dimarts i dijous, completen l'entrenament de resistència amb un treball de força, flexibilitat i coordinació.

En un altre ordre de coses tenim la 32 Volta a Peu a L'Albufera el passat 5 de març, amb 98 parotets i parotetes, donant la volta al nostre llac (43,5 Km) i el XXXIII Gran Fons a Massanassa, que va ser un gran èxit de participació.

Ara estem preparant el nostre XXXIV Gran Fons a Massanassa, el dissabte 3 de juny de 2023. La població, com sempre, s'esforça, en esta gran ce-

lebració de l'atletisme popular; uns col·laborant en l'organització i altres ovacionant i donant ànims als esportistes, amics i companys en quantioses competicions, que ompliran els nostres carrers.

Ja enteneu, que realitzar una prova d'esta magnitud, representa molt esforç, sacrifici i organització, així com cooperació, per la qual cosa desitge concloure donant les gràcies a tots els que contribueixen perquè puguem finalitzar amb èxit aquest Gran Fons: persones, Policia Local, Protecció Civil, empreses i establiments i sobretot al nostre Ajuntament, ja que sense el seu suport, seria impossible fer una competició com esta.

En nom de tota la Colla, una forta abraçada i felices i esportives festes patronals. ■

Pascual Pastor Codoñer
collaelparotet.org

Club de Petanca Massanassa

▲ Foto liga interclubs 2023

El club desde estas líneas quiere animar a los Massanasseros/as a que participen de este bonito deporte no solo como deporte, además como ejercicio para la tercera edad que contribuye al mantenimiento del estilo físico, siendo este no muy agresivo, más bien moderado. Nuestro club participa en la mayoría de competiciones de L'Horta Sud obteniendo muy buenos resultados os animamos desde estas líneas a hacer deporte y en especial a la petanca, Participa. ■

Amas de Casa y Consumidores Tyrius

Como todos los años, las Amas de Casa y Consumidores Tyrius, deseamos a todo el pueblo de Masanassa unas felices fiestas de San Juan.

Este año deseamos que disfruten las fiestas, dejemos lo malo atrás y con familiares y amigos pasenlas lo más alegre y feliz posible.

Comunicarles que estamos a su entera disposición en nuestra sede, los jueves de 5 a 7 de la tarde, donde atenderemos todas sus consultas.

Somos una asociación no lucrativa desde hace 50 años, trabajando siempre para el pueblo y para quien nos necesite.

Tenemos actividades muy variadas: Excursiones culturales, talleres de ri-

soterapia, de memoria, corte y confección, bordado, Tai Chi y aquello que nos piden las asociadas. También colaboramos con la Asociación Contra el Cáncer y Cáritas ayudando en todo lo que podemos.

Desde nuestros corazones les deseamos felices fiestas de San Juan 2023. ■

La Junta

Grup d'Esplai Veterans Massanassa

Un año más desde el GRUP D'ESPLAI VETERANS MASSANASSA, deseamos a todos los vecinos y vecinas de Massanassa que disfruten de las fiestas de San Juan e invitamos, a todo aquel que quiera venir, a nuestro partido festivo que se celebrará el día 17 de junio a las 9:00 horas en el polideportivo de Massanassa "2º Trofeo Miguel Ángel Santos Serrano".

Al mismo tiempo y como no, queremos agradecer a todo el equipo del Ayuntamiento encabezado por nuestro Excmo. Señor Alcalde Francisco A. Comes Monmeneu y seguido de Mara Barberán Baixauli del Area de Deportes el apoyo y la ayuda que nos brindan para que este grupo de amigos y deportistas podamos seguir practicando el deporte que tanto amamos. ■

*Presidente Grup D'Esplai
Veterans Massanassa*
Miguel Ángel Santos Garcia

Club Bàsquet Massanassa

Un año más, la revista la Terreta, proporciona a la junta directiva del Club Bàsquet Massanassa el poder dirigirnos a todos vosotros: jugadores, familiares, aficionados y aficionadas al baloncesto en general para contaros que en este nuestro dieciséis aniversario, nuestra labor más importante y nuestro compromiso sigue siendo, el de seguir trabajando para fomentar el deporte del Bàsquet en nuestro pueblo, poniendo al alcance de nuestros jugadores los mejores medios para mejorar su educación y formación física.

Hemos puesto a disposición de los jugadores un preparador físico en cada categoría, para mejorar su rendimiento y su estado físico.

Este año que ya hemos vuelto prácticamente a la normalidad después de estos últimos duros años de pandemia, el Club ha celebrado el Trofeo Federación durante las fiestas del pueblo y disfrutado de las competiciones de la temporada 2022-2023.

Os animamos a que vengáis a los partidos para que os divirtáis y animéis a los equipos.

Además, nos gustaría que sigáis inculcando a vuestros hijos y hijas cualquier deporte, y, por supuesto, si es el baloncesto mejor.

El Club informa que para la próxima temporada 2023-2024 cuenta con equipos sénior en varias categorías y estamos buscando jugadores y jugadoras para hacer un equipo junior y un equipo femenino, la temporada comenzara la primera semana de septiembre 2023, animamos a los jóvenes que se apunten a este divertido deporte donde:

“La fuerza del equipo está en cada miembro individual. La fuerza de cada miembro está en el equipo”. (Phil Jackson, trece veces campeón de la NBA y entrenador de Michael Jordan, Kobe Bryant o Pau Gasol entre otros)

iiii OS LO PASAREIS GENIAL!!!!

Por último, el Club Bàsquet Massanassa, su directiva y su equipo técnico, quisiéramos desearles unas Felices Fiestas de San Juan y unas Felices vacaciones. ■

Muchas Gracias,

Un saludo,

La Junta Directiva

El actual Club, equipo técnico y P. Físico están compuestos de:

Categoría	Entrenador
Sénior Preferente	Juan Ramón Pastor Cortina
Sénior 1º Zonal	Roberto Ramos Lozano
Sénior 2º Zonal	Roberto Ramos Lozano / Alejandro Rubio Monfort
Preparador Físicol	Roberto Ramos Lozano

Directiva:

Presidente	Enrique Gimeno Soto
Secretaria/Tesorera	Elizabeth Traba Cifres
Vocales	Andrés Lucero Romero Ignacio Isidoro Pla Luis Alfonso Robledo María Amparo Martínez García

▲ Senior 1º Zonal

▲ Senior Preferente

▲ Senior 2º Zonal

Club Futbol Sala Atlètic Massanassa

Un bon ambient

El Club Futbol Sala Atlètic Massanassa desitja a tota la població que passen bones festes.

Per als que no ens coneguen, som un club que es dedica a l'ensenyament del futbol sala a partir dels 4-5 anys.

Aquest any, volem aprofitar l'espai que ens ofereix la revista "La Terreta", per posar en valor les famílies que tenim al nostre club.

És cert, que nosaltres treballem amb xiquets i xiquetes, però d'arrere d'aquets, estan les famílies que han confiat en la nostra tasca i valors.

Quan parlem de famílies ens referim als pares, mares, iaies, tios, ties i en general, als acompanyants dels jugadors/es que els recolzen tant a l'entrenament com als partits.

Sabem que feu un gran esforç quan passeu hores i hores a la grada veient entrenaments, o quan matinegeu per arribar a la citació d'un partit.

Encara que, els xiquets/es són els i les protagonistes, vosaltres sou l'exemple de la seua educació. Ells i elles són el vostre reflex i és ben cert, que l'ambient de l'Atlètic és de respecte, harmonia i gaudi.

És fonamental seguir practicant la tolerància i l'animació per part del públic com una part més de la competició i el joc net als partits de cada cap de setmana. És allò que necessiten els i les futbolistes per fer-ho bé i sentir l'estima de la seua gent, però sobre tot, per gaudir de l'esport que més els agrada.

I a tot açò, no resta que comencem a ser un club en boca d'àrbitres i entrenadors rivals "molt competitiu". A conseqüència, de la gran tasca realitzada pels entrenadors i entrenadores que trauen el màxim partit als seus equips i que aprofitem per felicitar-los i agrair-los el seu compromís. I tot açò es fa notar, quan observem la posició dels equips del club a les classificacions que publica la Federació de Futbol de la Comunitat Valenciana.

Per anar acabant, agrair també a l'Ajuntament de Massanassa per seguir mantenint el conveni amb el club que ens aporta poder fer ús de les instal·lacions municipals i rebre una subvenció econòmica per a les famílies.

Per últim, animar a tots els xiquets i xiquetes de la població que vulguen aprendre a jugar a futbol sala i adquirir un bon domini de baló, a apuntar-se a l'Atlètic. Ho passareu molt bé!

Podeu informar-vos a través del correu: fsatleticmassanassa@gmail.com ■

1,2,3...Atlètic!
La Directiva

Massanassa Club de Futbol

Un any més tornem a agrair l'oportunitat que ens dona la Terreta per dirigir-nos al nostre veïnat i resumir la nostra brillant temporada. Escriure de la temporada 2022-23 del nostre club ens desperta un gran somriure, ja que després de consumir les 30 jornades lligueres, hem aconseguit l'ascens de categoria a la nova primera FFCV.

No era ni molt menys un objectiu marcat a principi de temporada, però el grup de Santi Sposito es va proposar el repte d'estar sempre a la part alta de la classificació i les ganes i el bon joc del planter han fet la resta. No es començà gens bé la lliga, allà per mitjans de setembre de l'any passat, amb derrota mínima a l'estrena al poliesportiu davant l'Apolo. Però l'equip es refà i guanya 2 partits consecutius a domicili per assentar-se ja per a tota la competició a la part mitja alta de la taula classificatòria. De fet, el nostre club ja no torna a perdre a casa fins al mes

de març amb uns grans registres al poliesportiu on sols s'encaixen 2 gols en contra desde setembre fins a març. Ací destaquen la victòria 4-0 davant l'Alcàsser que al mes de desembre ens visitaba com a líders invictes. La bona dinàmica de l'equip com a local es veu acompanyada per entropèçades dels equips capdavaners i a principi de març, abastim el liderat del grup guanyant el derby a Alfafar 0-2. Per davant quedaven 9 jornades i justament ahí canviem la dinàmica de resultats, on el nostre equip guanya tots els partits a domicili, menys la visita al coliste Benifaió que ens complica l'il·lusió de l'ascens. En aquest tram de competició punxem en 3 partits consecutius al poliesportiu per el que es trobem a la penúltima jornada visitant Alcàsser 3 punts per darrere. El partidàs que el nostre club es marca a Alcàsser amb un ambient i condicionants en contra, ja que sols ens valia la victòria (guanyarem 0-2) ens dona l'opció d'enfocar l'última jornada lliguera al nostre

municipal *Vicent Moreno*, depenent exclusivament de nosaltres. Ens valia una victòria nostra o una ensopegada de l'Alcàsser per pujar de categoria i els nostres xicons no volgueren fer cabales i finiquitaren a la Llosa en 5 minuts espectaculars a la primera part, per un resultat final de 3-1 que ens donaria el premi de l'ascens.

No trobavem millor manera que arredonar la temporada davant de la nostra gent que junt a la plantilla i el cos tècnic van celebrar per tot l'alt l'ascens de categoria. Hem que donar l'agraïment als pocs, però fidels aficionats que ens han acompanyat durant la temporada per aconseguir allargar la història del nostre club i també als xics de l'escola que en partits claus en casa ens han recolzat. L'enhorabona per suposat a la plantilla i cos tècnic pel seu esforç col·lectiu (SOU MOLT GRANS) i aprofitem aquestes línies per desitjar al poble unes Bones festes 2023. AVANT MASSANASSA! ■

Colla Ciclista El Cremaet

Les persones de manera natural necessitem relacionar-nos amb altres persones. Massanassa és un poble on naixen colles i associacions prou sovint. És el cas de la "Colla el cremaet".

Aquesta Colla va nàixer no fa molt, però està plenament consolidada. Som persones que ens ha unit l'estima per l'esport i en aquest cas per la bicicleta.

Alguns som corredors de la "Colla de Córrer El Parotet" que alternem el córrer amb la bicicleta, doncs en aquest cas la bicicleta ens ofereix més possibilitats esportives que de vegades per l'edat no tenim amb el córrer.

Som persones de "certa edat", quasi tots jubilats, que tenim clar que hem de seguir fent esport, hem d'estar actius, però amb l'objectiu d'esport salut.

Aquesta colla ix de ruta tots els dimecres i divendres si l'oratge ens ho

permet. Setmana a setmana fem rutes diverses. Anem per camins i carreteres no generals, per anar més tranquils.

L'objectiu del dia és esmorzar a meitat de ruta. L'esmorzar és un acte social important. Solem anar a Benicull, Pinedo i Romaní (Volta a l'Albufera), Alfarp, Montserrat, Toris, Godelleta etc. Les distàncies que fem no solen passar dels 70 Kms màxim.

Per fer un poc d'ambient i canviar de les zones esmentades, un dia al mes ens n'anem prou més lluny, carreguem les bicicletes a un camionet o furgoneta (segons la quantitat de bicicletes a transportar), i anem de ruta a zones com La Vall d'Ebo, la Vall de l'Aguar, la Vall de Pop, Ojos Negros, Serra Mariola, etc. Eixes rutes són de tot el dia i més llargues però sense passar dels 100 kms. A aquestes, especialment solem convidar a amigues i amics ciclistes que no solen vindre durant els dimecres i divendres.

De vegades també agafem el tren com a transport i fem altres rutes com la Canal de Navarrés, Xàtiva-Genovés-Pinedo, Carcaixent-Simat-Pinedo etc.

També en tenim de llargues del mes que eixim directament des de Massanassa, com per exemple anar a Sagunt directament. La foto que adjuntem és d'eixa ruta.

Esperem poder continuar molts anys amb aquest esport salut i el bon ambient que tenim. Hem fet bona colla d'amics. ■

D. Emilio Laiz Campos, escultor vinculado a la localidad de Massanassa

Don Emilio Laiz Campos fue un escultor nacido en Vicálvaro, el 27 de diciembre de 1917 y fallecido en Madrid el 21 de septiembre de 1983. Con tan sólo ocho años de edad inició su aprendizaje en el estudio de D. Lorenzo Coullaut Valera, en donde preparó el ingreso a la Escuela de Bellas Artes de Madrid.

▲ D. Emilio Laiz Campos

No había cumplido los 15 años y ya hizo su primera e importante escultura, recibiendo con ella los primeros elogios de crítica y prensa. Se trataba de un busto del famoso torero D. Juan Belmonte (padre) que el escultor le entregó en la plaza de toros de Madrid el día en el que se despedía de los ruedos, acompañando al torero y mostrando dicho busto en su vuelta al ruedo. Su relación con el mundo taurino quedó patente en otras obras como el busto de Agustín Parra "Parrita", el busto del Doctor Alexander Fleming en la plaza de toros de Las Ventas de Madrid o el que realizó de Antonio Bienvenida y que donó al Museo Taurino de Madrid. En su primera exposición, celebrada en el Palacio de Cristal del Retiro de Madrid (1940), se le concedió el título de Mérito de la Asociación de Pintores y Escultores de Madrid.

▲ El Dr. Fleming ante la escultura de agradecimiento del mundo del toro a su persona

En la edición de 1944 recibió la Primera Medalla de Escultura. Fue nombrado caballero de Alfonso X el Sabio, de Isabel la Católica, de Simón Bolívar, y obtuvo la Medalla de Andrés Bello y la Medalla de Arte Litúrgico de Roma. En los meses de junio-julio de 1963, se celebró una exposición en el Instituto de Cultura Hispánica, con cuarenta esculturas, con motivo del IV Centenario de la fundación de Caracas. Entre otras piezas, destacan bustos de Marineida Muñoz

Alejo, Esperanza Díaz de Girón, César Girón, Curro Girón, Mirna Girón Ricard, M.ª Rosa Martínez Fa, Laura Álvarez Colomo, M.ª Gloria Jiménez Manileño, Malo Navarro Zuvillaga, Torcuato Luca de Tena, Alberto Martín Artajo, Raimundo Fernández Cuesta, Gregorio Marañón Moya, Dr. Fleming, Jacinto Benavente, Diego Méndez, Santa Teresa de Jesús, y un Cristo de la Paz.

▲ La girondina

Para la plaza de toros de Maracay (Venezuela) realizó una escultura de Manolete y la que, sin duda, sería su obra más importante en esta temática, que concluyó días antes de morir. Se trata de "La Girondina" dedicada al torero venezolano Cesar Girón que se encuentra en la explanada principal de esa plaza. En esta obra Laiz representa al torero iniciando el pase largo circular con la derecha, que el torero realizaba con maestría y que pasó a tener esa denominación. Acompaña la escultura un hermoso y bien dotado astado apodado "Presumido".

▲ Escultura de mujer

Una de las características más significativas de la obra de Laiz Campos es el realismo de sus expresiones. "Ilusión" "Náyade" y "Ensueño" son una serie de estatuas de figuras de mujer en donde recoge la forma humana en movimiento dentro de la expresi-

sión más robusta y correcta. Laiz es capaz de plasmarlas con una armonía de ritmos y masas en donde lo vital guarda equilibrio con lo expresivo.

Otro de sus retos más profundos es el retrato. Sus mármoles de niños donde el material está caldeado con la tibia blancura de la infancia ("Primavera" retrato de la niña Gloria Jimenez Manleón o el que realiza en mármol de Carrara del hijo de D. Efrain Casas). Los bronce de figuras conocidas (D. Enrique Loewe, el Marqués de Lozoya, D. Diego Méndez, arquitecto del Valle de Los Caídos, o D. Torcuato Luca de Tena) donde el adulto acusa con la rotundidad de su perfil de medalla toda la plenitud de su profundidad vital.

▲ *Maria Gloria Pujol*

La temática religiosa también la trabajó destacando por ejemplo la estatua de San Francisco de Sales que se venera en la iglesia de San Martín en Madrid, la de San Juan de Dios en Vélez (Málaga) o el Cristo de la Paz.

Como otros grandes escultores de su época, Laiz Campos también realizó conjuntos escultóricos de personajes históricos de carácter militar. Es el caso de la estatua que realizó en Cartagena de Indias del Almirante Blas de Lezo, considerado uno de los mejores estrategas de la Armada Española. Fue conocido como "Patapalo" o más tarde como "Mediohombre" por las muchas heridas sufridas a lo largo de su vida militar. La más importante dentro de este tipo de escultura es la ecuestre que realizó de Simón Bolívar. Fue el tercer intento de rendir homenaje a este libertador pues dos iniciativas anteriores no fructificaron.

El proyecto se llevó a cabo en 1967 gracias a una labor conjunta del Doctor Marañón como presidente del Instituto de Cultura Hispá-

▲ *Blas de Lezo*

▲ *Escultura de San Francisco de Sales, venerada en la iglesia de San Martín de Madrid*

nica, el entonces alcalde de Madrid Arias Navarro y diplomáticos de varios países hispanoamericanos. Se instaló en el Parque del Oeste inaugurándose en 1970. El autor realizó varias copias para Colombia y Venezuela y otra para Sevilla, emplazada en el Parque de María Luisa.

Además de la estatua que realizó de Vasco Núñez de Balboa para Jerez de los Caballeros, Laiz Campos dejó varias obras en Extremadura. Es el caso del monumento al poema "La Nacencia" de Luis Chamizo que era un bajorrelieve y que se instaló en los años 60 en el Parque de la Legión de Badajoz. Lamentablemente la desidia y el abandono han hecho que sólo se conserve el mural de mampostería sobre el que se instalaban las esculturas. También en los años 60 y gracias al Instituto de Cultura Hispánica y el Ayuntamiento de Badajoz, Laiz Campos realizó un busto en bronce de este escritor extremeño situándose en el Parque de Castelar.

▲ *Bajorrelieve La Nacencia de Luis Chamizo*

Una aproximación al catálogo de la obra realizada por Emilio Laíz Campos arroja como obras principales las esculturas de San Francisco de Sales (1946, Asociación de la Prensa de Madrid); Doctor Fleming (1964, Plaza de Toros de las Ventas, Madrid); Toreros (1967, Plaza de Toros de las Ventas, Madrid); Antorcha Olímpica (1967, parque de la Casa de Campo, Madrid); Busto de Amparo Sagrera (1968, colección particular, Salamanca); Busto de Araceli Aparisi Guardiola (1969, colección particular, Madrid); Simón Bolívar (1970, parque del Oeste, Madrid); Vasco Núñez de Balboa (1975, Jerez de los Caballeros, Badajoz); Justo Arosemena (1978, parque del Retiro, Madrid); Eugenio María de Hostos (1980, parque del Oeste, Madrid); Simón Bolívar (1981, Sevilla); Fray Junípero Serra; Santiago Ramón y Cajal; Juan José Celaya; Marqués de Lozoya; Marqués de la Valdavia; Severino Aznar; Gómez Aparicio; García Nieto; Juan Belmonte; José Ortega; Antonio Bienvenida; Agustín Parra; Juan Ignacio Luca de Tena; Nuestra Señora de los Ángeles (ermita en Navacerrada, Madrid); Nuestra Señora de la Esperanza (parroquia de la Concepción, Madrid); Cardenal Cisneros (Torrelaguna, Madrid); San Juan de Dios (Vélez-Málaga, Málaga); Simón Bolívar (Cádiz); Rey Guanarteme de Gran Canaria (Calatayud, Zaragoza); Madre Soledad (colegio Divino Maestro, Madrid); Torcuato Luca de Tena (parque de María Luisa, Sevilla); Arturo Dupier (Pedro Bernardo, Ávila); Antonio Bienvenida (Sanatorio de Toreros, Madrid); Bondad (El Escorial, Madrid); Andrés Bello (Real Academia Española, Madrid); Andrés Bello (Universidad de La Laguna, Tenerife); Josefina Romo Arregui (Benidorm, Alicante); Antonio de Andrés (Madrid).

Entre sus obras fuera de España destacan: Manuel Rodríguez, "Manolete. Su último brindis", Premio Especial en la Exposición Nacional de Arte Taurino (Plaza de Toros de Maracay, Venezuela); Almirante Blas de Lezo (Cartagena de Indias, Colombia); Nuestra Señora de la Merced (talla policromada en madera entregada a Pío XII); Obispo Rosendo Salvador (Misiones de New Norcia, Australia); Simón Bolívar (Bucaramanga, Colombia); Nuestra Señora de Lourdes (Caracas, Venezuela); Isabel la Católica (La Habana, Cuba); Isabel la Católica (Valparaíso, Chile); Fray Francisco de Vitoria (Lima, Perú); Sagrado Corazón de Jesús (Caracas, Venezuela); Andrés Bello (Bogotá, Colombia); César Girón (Plaza de Toros de Maracay, Venezuela); Jacinto Benavente (plaza de San Juan, Puerto Rico); Miguel de Cervantes (Nicaragua); San Marcos (San Agustín, Florida, Estados Unidos).

Obras de : San Francisco de Sales, Asociación de la Prensa de Madrid, 1946; Doctor Fleming, Plaza de Toros, Madrid, 1964; Toreros, Plaza de Toros, Madrid, 1967; Antorcha Olímpica, parque de la Casa de Campo, Madrid, 1967; Amparo Sagrera, 1968, colección particular, Salamanca; Araceli Aparisi Guardiola, 1969, colección particular, Madrid; Simón Bolívar, 1970, parque del Oeste, Madrid; Vasco Núñez de Balboa, 1975, Jerez de los Caballeros, Badajoz; Justo Arosemena, 1978, parque del Retiro, Madrid; Eugenio María de Hostos, 1980, parque del Oeste, Madrid; Simón Bolívar, 1981, Sevilla; Fray Junípero Serra; Santiago Ramón y Cajal; Juan José Celaya; Marqués de Lozoya; Marqués de la Valdavia; Severino Aznar; Gómez Aparicio; García Nieto; Juan Belmonte; José Ortega; Antonio Bienvenida; Agustín Parra; Juan Ignacio Luca

de Tena; Nuestra Señora de los Ángeles, ermita en Navacerrada (Madrid); Nuestra Señora de la Esperanza, parroquia de la Concepción, Madrid; Cardenal Cisneros, Torrelaguna (Madrid); San Juan de Dios, Vélez-Málaga (Málaga); Simón Bolívar, Cádiz; Rey Guanarteme de Gran Canaria, Calatayud (Zaragoza); Madre Soledad, colegio Divino Maestro, Madrid; Torcuato Luca de Tena, parque de María Luisa, Sevilla; Arturo Dupier, Pedro Bernardo (Ávila); Antonio Bienvenida, Sanatorio Toreros (Madrid); Bondad, El Escorial (Madrid); Andrés Bello, Real Academia Española (Madrid); Andrés Bello, Universidad de La Laguna (Tenerife); Josefina Romo Arregui, Benidorm (Alicante); Antonio de Andrés, Madrid; Manuel Rodríguez, "Manolete. Su último brindis", Plaza de Toros de Maracay (Venezuela); Almirante Blas de Lezo, Cartagena de Indias (Colombia); Obispo Rosendo Salvador, Misiones de New Norcia (Australia); Simón Bolívar, Bucaramanga (Colombia); Nuestra Señora de Lourdes, Caracas (Venezuela); Isabel la Católica, La Habana (Cuba); Isabel la Católica, Valparaíso (Chile); Fray Francisco de Vitoria, Lima (Perú); Sagrado Corazón de Jesús, Caracas (Venezuela); Andrés Bello, Bogotá (Colombia); César Girón, Plaza de Toros de Maracay (Venezuela); Jacinto Benavente, Plaza de San Juan, Puerto Rico; Miguel de Cervantes, Nicaragua; San Marcos, San Agustín, Florida (Estados Unidos).

La razón por la que este amplio artículo se publica en la centenaria Revista "La Terreta", de Massanassa, es rocambolesco, del cual paso a relatarles los acontecimientos.

▲ Santa Teresa de Jesús Fundadora y Andariega - 1963

La Cofradía de las Hijas de María y de Santa Teresa de Jesús, ante la decisión por parte de la Junta de la Cofradía de darse de baja como Cofradía, deseaba que tanto la iglesia de San Pedro como la iglesia de San Antonio de Padua pudieran tener una imagen de Santa Teresa de Jesús. Ya la Iglesia de San Pedro posee una espléndida imagen, a tamaño natural, de Santa Teresa de Jesús, Doctora de la Iglesia. Pero la iglesia de San Antonio de Padua carecía de una imagen de la santa, a la cual se le profesa gran devoción. Las casualidades de la vida hicieron que se fijaran en una imagen escultórica, en madera, que se encontraba en un anticuario de la ciudad de Barcelona. En pleno verano del año 2022, una de las formantes de la Junta de la Cofradía se desplazó a Barcelona y adquirió dicha escultura, que justamente fue realizada por mi padre en 1963, bautizándola con el nombre de "Santa Teresa, Fundadora y Andariega".

▲ *Santa Teresa de Jesús, y D. Emilio Laiz Campos*

Este año 2023 se cumplen 60 años de la escultura que mi padre realizó de Santa Teresa para la exposición que, en los meses de junio y julio de 1963, se celebró en el Instituto de Cultura Hispánica, de Madrid, con motivo del IV Centenario de la fundación de Caracas. Lamentablemente, mi padre, fallecido hace casi cuarenta años, no podrá conocer la ubicación definitiva de su obra escultórica en este entrañable pueblo de la huerta de Valencia, pero desde donde esté, sé que se sentirá muy orgulloso de ello.

Su hija, Margarita Laiz Abia.

Fuentes:

J. Fernández Delgado, M. Miguel Pasamontes y M. J. Vega González, *La memoria impuesta*, Madrid, Ayuntamiento, 1979;

F. Portela, C. Sambricio y F. Torralba, *Historia del Arte Hispánico. El siglo xx*, Madrid, Editorial Alhambra, 1980

E. Cerezo Roder: *Madrid monumental*, Madrid, Ayuntamiento, 2003.

Luis Miguel Aparisi Laporta : <https://www.youtube.com/watch?v=8tWeG6AdCys>

<https://www.rtve.es/play/videos/revista-imagenes/creacion-artistica/2851112/> Video en donde D. Emilio Laiz Campos aparece en plena ejecución de la escultura de San Francisco de Sales, patrón de los periodistas.

L'Arxiu Municipal de Massanassa

"Un dia es posarà el temps groc sobre la meua fotografia"
Miguel Hernández

El passat és un espill al qual mirar ja siga per curiositat, interès cultural, científic o pel fet simplement d'entendre millor el present. I és que, com ja va dir Miguel Hernández en el seu vers anteriorment citat, el temps altera la nostra història. És per això, que del nostre passat com a éssers socials, la qual cosa queda de la nostra herència, són les empremtes dels nostres recorreguts en la societat que ajuden a configurar un paisatge determinat.

En aquest cas l'actual edifici Arxiu Municipal de Massanassa ha sigut un espill d'aqueix pas del temps i la seua reconversió en funció dels temps esdevinguts.

Actualment es tracta d'un edifici municipal situat al carrer Pi i Margall, número 24. Compta amb dos despatxos i una sala de depòsit documental. L'edifici està flanquejat per una porta de fusta original que ha sigut objecte de restauració i conserva en la seua façana de tall modernista elements arquitectònics del seu passat com a seu del gremi d'obriers.

Conèixer el passat és conèixer el present i el futur però la memòria de l'ésser humà és fràgil i enemiga del temps, deixant buits sense cobrir que de vegades deterioren l'entendiment del present, les fonts escrites són una font lleial que lluita per revertir aqueixos buits. En aquest cas, l'escassetat de documents escrits i visuals, de fonts primàries i secundàries, ens fan tenir una visió esbiaixada de la vida de l'edifici en qüestió.

Actualment es conserva com a vestigi material dos inscripcions que flanquegen l'edifici, d'una banda la que es troba just a la porta d'entrada a l'edifici amb les sigles UMO 1926, com a reflex de l'activitat que albergava en el seu interior sent seu dels obrers de la Vila i d'altra banda, es conserva el frontó circular superior la denominació de "societat d'obriers".

Tal com apunta Vicent Arnal, Massanassa és una localitat que conjuga elements rurals com urbans donant com a resultat un nucli intermedi². Els canvis demogràfics i econòmics esdevinguts en la segona meitat del segle XX van tenir com a conseqüència un creixement poblacional repercutint en la configuració urbanística i generant una necessitat de mà d'obra per a poder satisfer les necessitats socials sorgides amb l'augment poblacional. Tot això encaixa dins en el context de la dictadura de Primo de Rivera, qui pretenia desenvolupar la producció i incentivar la industrialització augmentant de manera significativa les infraestructures i un creixement industrial, per este fet al poble es van promocionar importants obres públiques en busca d'una transformació social.

1 Vers extret d'Hernández, Miguel; "El raig que no cessa"; v.2, 1934-1937.2

2 ARNAL ANIORTE, V.(2011); "Massanassa: configuració d'un poble valencià", La Terreta, 2011.

A Massanassa, al igual que a altres municipis, tindria lloc la construcció de projectes públics per a millorar la qualitat ciutadana com els que van tenir lloc l'any 1926 al construir-se de la plaça del mercat, la font així com el motor de Sant Agustí, a més d'iniciar-se la inversió en il·luminació i salubritat en les aigües a nivell local. Per tot això, juntament amb la incipient ampliació urbanística justificaria l'existència d'una societat obrera en concret del gremi dels obrers per a donar resposta als projectes municipals i tenir un millor control de les activitats. L'any de la signatura de l'entrada a l'edifici, coincideix amb la publicació del codi del Treball en 1926 que pretenia regular les condicions de treball mitjançant llei a nivell estatal. Actualment no tenim dades que al·ludisquen a la configuració del moviment obrer municipal, però l'existència d'un edifici sent la seu d'un col·lectiu denota que van ser un grup amb un cert pes social sent un sector precari però incipient tot i que era el que més accidents patia era el que més mà d'obra necessitava. L'activitat estaria regulada per normes i fins comuns

per a fer complir i supervisar la normativa laboral, l'activitat i donar suport al sector constructiu.

La pèrdua, la destrucció o l'espoliació de documents documentals va ser una constant en determinats períodes històrics en funció dels successos esdevinguts. Els documents han sigut des dels seus orígens, fidels testimonis de les activitats humanes i d'ací radica el seu especial interès. Des dels documents notariais, registres, llibres d'actes... tots ells, podien oferir informació sensible per a condicionar i justificar les actuacions exercides.

Durant el conflicte bèl·lic que va sacsejar Espanya entre 1936 i 1939, van tenir lloc saquejos i destruccions de documents en el municipi com assenyalen els registres de la Causa General peça destinada a Massanassa,³ al igual que va succeir a la resta de localitats. Amb la posterior instauració de la dictadura de Francisco Franco, tota documentació anterior al règim així com certs edificis privats i públics, entre els quals es troba el cas de l'objecte d'estudi, van ser confiscats als antics propietaris per motius ideològics.

L'edifici passaria a les mans del nou comitè i posterior règim polític dissolent-se qualsevol activitat no afí als principis ideològics del nou marc polític.

No serà fins a 1956 quan es proposa un projecte de construcció d'un local destinat a Jutjat de pau, Arxiu i Biblioteca, quedant aprovat en la sessió de 17 de maig de 1956. El consistori justificava la inversió amb l'objectiu de mitigar l'atur obrer en la localitat a causa de les gelades i pèrdues dels cultius esdevinguts en la tardor del mateix any. El projecte inicial situava les dependències destinades a l'Arxiu en la planta baixa de l'antic Ajuntament (actual Carrer Major, 15) estimat un cost total de 30.541,65 pessetes.

En 1968, el consistori municipal va iniciar un altre projecte d'adequació de l'actual edifici situat en carrer Calvo Sotelo actual Pi i Margall amb la finalitat d'instal·lar diferents dependències municipals. L'habitatge comptava amb dues altures i una superfície de 142,84 m² suposant un cost de 410.987,21 pessetes.

Amb poques referències relatives a l'activitat de l'edifici, caldrà esperar que siga de nou reacondicionat per a albergar la llar dels jubilats exercint aquesta activitat durant uns anys per a passar posteriorment a ser seu de la casa de la joventut del poble.

L'any 2019 l'edifici va patir un nou recondicionament amb la finalitat de convertir-se en l'actual arxiu municipal que progressivament va ser incorporant serveis tant tècnics com de millora en les instal·lacions, comptant actualment amb un dipòsit amb prestatgeries mòbils donant una major qualitat al servei i funcionament en la gestió documental.

3 Causa general ramo separado: Masanasa, pàg. 10

A l'actualitat, les administracions públiques requereixen de sistemes d'informació amb la finalitat de crear, conservar i donar visibilitat de la seua activitat satisfent les seues obligacions legals. Els arxius s'han contemplat al llarg del temps com a guardians de la memòria però hui en dia exerceixen una funció superior. El cas de l'arxiu de Massanassa actualment ofereix suport tècnic a la gestió administrativa del municipi i preten ser un centre de trobada social i suport a la investigació a més de ser el repositori per a la preservació documental local adaptant-se als ritmes socials municipals. L'era digital actual és una realitat diària que ens manté connectats. La relació dels ciutadans amb l'administració electrònica mitjançant mitjans electrònics està tipificada segons la Llei 11/2007, de 22 de juny, d'accés electrònic dels ciutadans als Serveis Públics. Amb aquesta i altres normatives, l'edifici entès com a arxiu pareix ser que queda en segon pla, quedant relegat a un lloc on custodiar documents passats en paper no obstant això l'arxiu ha evolucionat en la seua

versió digital com a centre de processament de dades i d'informació diferenciant el contingut del continent. No obstant això malgrat els canvis introduïts en l'administració, l'arxiu entès com a institució no ha perdut la seua essència de ser un espai amb uns serveis i funcionalitats. Actualment conserva un fons de més de 2000 unitats d'instal·lació en paper de divers contingut, des de llibres de "quintes" de 1937, llibres de registre d'eixida de documents de 1937 fins a documents més actuals, que conviuen amb els documents creats i gestionats electrònicament.

Per tot això, l'arxiu municipal devem concebre-ho com un element viu, un cofre que conserva l'essència d'una identitat passada però també l'anhel d'un futur. Per això, la seua preservació dins de la estètica local fa evolucionar a una societat de la informació, del saber en definitiva de progrés.

Laura Gómez Giménez

La fusteria de Vicent Casañ Laplaza (Chirlot) i fills

“La fusta és una de les coses més grans i necessàries en el món que la gent necessita i no pot prescindir”

La majoria dels veïns de Massanassa, són coneixedors que el taller de fusteria dels germans Casañ, no ha obert les seues portes després de la Pandèmia. Es tanca així un capítol important de les tradicions més antigues del nostre poble.

Els veïns trobem a faltar, el soroll al alçar la porta d'entrada al taller, o de les màquines en tallar o raspallar la fusta, així com l'olor característica que despenia l'activitat.

Posat en contacte amb Vicente i José, quedem en el taller; allí envoltats de màquines: Fregadora, Serra de cinta, perforadora, Tupi+Fresadora, a més de raspalls, enformadors, xerracs, gúbies, gats de treball i fins i tot un munto de virutes al costat de la serra. Ens situem al voltant del banc de treball i em van contant la seua història.

Esta comença en una altra ubicació, al costat de la casa on vaig nèixer jo, al carrer Hernán Cortes núm. 7 de Massanassa, el carrer de les moreres, com antigament era conegut; allí el seu pare tenia la fusteria, davant mateix de la seua casa familiar en la qual estava la seua iaia Pepica i en la qual les seues germanes Pepica i Amparo tenien un taller de costureria. Jo era xicotet, només tenia 5 anys, però tinc un record del lloc, perquè passava molts moments en ell.

Vicent Casañ Laplaza “Chirlot”, com era conegut, bon amic del meu pare, treballava la fusta fent productes de gran utilitat com taules, portes, mobles en general, a més d'utensilis de l'època per al camp com a pales, cherugas i arades.

Tal com va ocórrer en temps molt remots, la fusta, aquest noble material, sempre ha estat associat a resoldre múltiples necessitats com habitar, navegar, obtindre energia entre moltes altres.

Cada eina ofereix l'oportunitat d'explotar la fusta baix una perspectiva diferent: la mordassa permet posar a prova la flexibilitat d'una taula; l'enformador deixa percebre l'estructura fibrosa de la fusta; la fregadora permet notar la diferèn-

cia entre la fusta al fil i la fusta a contrafil, totes les coses a les quals una mà nua no té accés.

En el taller, es treballaven moltes classes de fustes, però sobretot el pi, que és una de les fustes més abundants i de major qualitat, ja que compta amb una textura uniforme i un cost baix en comparació a altres fustes. A més és fàcil de treballar. Però la més benvolguda, per la seua duresa i bellesa és la fusta de Mobila; esta engloba els pins gros del sud d'Amèrica del Nord, un conjunt de quatre espècies "Pinus", i rep aquest nom pel fet que es portava importada des del port de la badia de Mobile (els EUA).

Em conten que, principalment, les importacions es descarregaven en el port de València des de finals del segle XIX fins a principis del XX. Actualment esta espècie es troba repartida en la zona del llevant espanyol i instal·lada en estructures portants actuals de tota classe, com a portes, forjats, cobertes etc.

A causa de la seua composició majoritària de duramen i el seu alt contingut de resina, no és susceptible a ser atacada per organismes xilòfags (tèrmits, corcons etc.), per la qual cosa és comú trobar-la en multitud d'inspeccions estructurals en molt bon estat de conservació.

També entrava en el taller la fusta de faig, ja que aquesta presenta propietats inigualables que la converteixen en la fusta perfecta, no sols per al seu ús en estructures, sinó també per al seu ús en tota classe de fusteria interior i exterior: finestres de fusta, mobles, talles, tornejats, xapats, tarimes...

Continuem parlant, desgranant tots els secrets d'aquesta professió artesana.

Per raons d'espai es traslladen a l'actual taller al carrer Pi i Margall de Massanassa, era cap a l'any 1956/57. Vicent Casañ, pare, té molta activitat en el taller, i diversos operaris l'ajuden en el treball, fins que els seus fills Vicent i José acaben els seus estudis i s'incorporen al taller, aprenent del seu pare tot el relacionat amb aquesta professió artesanal.

Continuen fent mobles a mesura, "waseries", portes i finestres per als habitatges, però es van especialitzant en la rehabilitació d'edificis antics, com l'actual Ajuntament de Catarroja, el Palau del Comte Salvatierra, al carrer Trinquet de Cavallers de València, l'urna de la Verge del Rocio en el Monestir de Gilet, Les Escoles velles del carrer de l'Església de Catarroja...

Era un taller viu, al qual acudia la gent quan es feia o rehabilitava la seua casa, però per desgràcia, el cap de família cau mal i mor en 1995, deixant el taller orfe de la seua presència, però com a bon mestre, els seus dos fills sabedors del seu ofici.

Però la crisi pegà dur a tots els tallers i se lamenten del que passa.

"Ara es fabriquen mobles en sèrie que no són el mateix que abans, però ix més barat i tiren cap avant, ixen les coses com a xurros, baixen els preus i encara que no siguen les mateixes qualitats la gent va a això", sostenen en la xarrada.

Hem passat de treballar amb les mans, emprant fusta natural, eines i maquinària tradicional a un procés tan mecanitzat i artificial en el qual les fustes que s'usen en fusteria són sintètiques i imitacions, ja no existeixen les virutes en el sòl, ni fa olor de fusta en el taller, les serradores han desaparegut, l'operari que treballa en la fusteria sap més d'informàtica que de fusta o a penes disposa d'un mínim contacte amb l'article que s'està construint. Em diuen lamentant-se.

Acabe la conversa, donant-los ànims per a adaptar-se a la seua nova vida de jubilats.

Gràcies Vicent i José.

Pascual Pastor Codoñer

L'Altar major de l'Església de Massanassa

Quantes vegades hem entrat a la nostra església parroquial i em eixit sense adonar-nos del gran valor que té; de l'harmonia i la lectura que porten les seues pintures o dels elements que formen el seu Altar Major. En aquest cas, els tres cossos que el componen, si s'observen detingudament, suposen una obra majestuosa: les columnes corínties envoltades de fulles de llorer, la llum que reflexa la seua policromia i les seues pintures, la central, les laterals i la del remat final. El que molts no sabran és que són obres totes de fills del poble. En aquest escrit voldríem fer memòria de totes aquelles persones que feren possible la recuperació, no només de l'Altar Major, sinó de totes les obres materials, escultòriques i pictòriques, incloent el campanar, després de la desfeta del 36.

L'any 40 fou encomanada la imatge del Santíssim Crist de la Vida a un fill del poble que se dedicava a esculpir, Jose Raga Crehuà "el tio Penó". Anys més tard eren encomanades altres imatges per a l'església a un altre escultor de Massanassa, Antonio Martinez Penella¹. Realment va ser una gran sort poder comptar amb aquests dos veïns, doncs gràcies ells tenim escultures de fusta que són vertaderes obres d'art.

Per la seua banda, corria l'any 1945 quan va ser creada una comissió del poble per dur a terme la construcció de l'Altar Major. Aquesta comissió seria l'encarregada d'arreplegar els diners necessaris i administrar-los. Dos anys abans, Jose Vila Raga² ja va dibuixar un esbós de com seria el retaule tallat en fusta de 14 metres d'alçada sostingut per quatre pilastres en els cos principal i dues més xicotetes en el cos final. La fusta d'aquest immens retaule, per mediació de Jose Moreno Olmos "el policia", provenia d'una casa antiquíssima del carrer de Sant Vicent de València anomenada "Casa de les Beguines" –la història i la forma de vida alternativa d'aquestes dones cristianes resulta curiosíssima i algun any parlarem d'elles.

L'Altar Major es va inaugurar l'any 1955. «Inaugurado el día de la Epifanía, bendiciéndolo el Señor cura párroco D. Jose Alba Alba y actuando de padrinos D. Jose Moreno Olmos

(Policía) y D. Rosa Vázquez Bernabé donante de los cuadros por ella ejecutados. La comisión que ha trabajado en la liquidación del altar y han hecho posible esta obra: D. Benjamín Vázquez Olivert, alcalde, D. Juan Pons Pastor, D. Jose Pons Puchades, D. Jose Moncholi Crehua, D. Vicente Raga Vázquez, D. Francisco Raga Chisvert y D. Francisco Baixauli Comes».

La part de baix del primer cos de l'altar és una obra de mamposteria, obra feta amb pedres o maons per sostindre i afermar tot el pes de la fusta de l'altar. Els quatre basaments quadrats estan revestits de marbre roig amb plaques verdes i negres realitzat per el picapedrer Jose Pastor³, veí de Massanassa. Arranquen d'aquesta base les quatre columnes quadrades que serveixen de basament per a les quatre columnes corínties del cos central. Aquestes primeres van decorades amb quatre tetramorfs que simbolitzen els quatre evangelistes: l'àguila de Sant Lluç, el bou de Sant Mateu, el lleó de Sant Marc i l'àngel a Sant Joan. Al centre quedarà el manifestador. La confraria del Crist de l'any 2002 va costejar l'embelliment de les seues portes amb pa d'or, encarregant l'obra a Javier Raga, que ha deixat una vertadera obra d'art.

Les primeres representacions pictòriques estan situades a les portes laterals de l'Altar. Van ser pintades i donades per Rosa Vázquez Bernabeu⁴. Les dos estan dedicades a la caritat. La porta de l'evangeli està representant a Sant Vicent de Paul, fundador de l'orde de les Germanes de la Caritat. L'altra, que dona accés al transaltar, representa el bisbe de València, Sant Tomás de Villanueva, "l'almoier", popularment anomenat així perquè tots els dies eixia per la porta romànica de la Seu a donar almoïna al pobres. És per això també que la plaça a que dona accés la porta rep aquest nom caritatiu. Podem observar en aquesta pintura com Sant Tomas va vestit amb hàbit de franciscà en senyal d'humilitat i porta la mitra al cap i el bàcul en la mà.

La decoració del retaule és d'estil plateresc, emprant plata colrada aconseguint un efecte propi de Remigio Soler. Aquest artista, fill d'Agres, es prestaria a un article per ell

1 Veure l'escrit "L'escultor Martinez Penella" de La Terreta any 2016.

2 Jose Vila Raga va néixer el 20 de febrer de 1922 a Massanassa. Fill de fusters, on va aprendre a tallar fusta, les seues obres es troben repartides per molts municipis, destacant el d'Albaida, l'Olleria, Navarrés, Borriana, Pego i Guardamar del Segura. També fou l'escultor de moltes de les andes de l'església, entre elles l'anda del nostre Crist de la Vida. Va morir en 1999, deixant la seua obra per a la posteritat.

3 Jose Pastor Mestre, pedrapiquer des de molts anys. Tant ell com el seu gendre Blai foren autors de moltes làpides del nostre cementeri. Va morir en l'any 1978.

4 Rosa Vázquez Bernabeu. No tenim dades sobre ella però la recordem com una dona solitària que vivia al final del carrer Colom, en el barri de l'Orà, en una casa amb un gran hort vora barranc. Aficionada a pintar, va ser germana del Capità Vázquez i cap de la Falange. Sent encara jove es va retirar al seu l'hort fins a la seua mort.

mateix que deixarem per a una altra ocasió. A més, Remigio era familiar de D. Josep Alba, per la qual cosa té varies obres pintades en la nau central, la capella de la comunió, en les voltes del cor de Jesus, a més del quadre del bateig de Sant Joan. Però tornem a l'Altar Major. Aquest té huit representacions pictòriques, totes elles realitzades i donades per Rosa Vázquez Bernabeu, com ja s'ha comentat adés. La principal, de grans proporcions, està dedicada a Sant Pere Apòstol, per ser cap d'altar. Es pot observar un Sant Pere senzill, en actitud senyorial, amb una bellesa realçada als vestits. Està representat amb un crepuscle i al fons, la seua pròpia crucifixió. En la part alta del quadre s'observa una tiara romana realitzada amb plata colrada que mostra tres corones que representen els tres països catòlics: França, Espanya i Itàlia. Aquestes són les tres corones que componen la Tiara de Sant Pere amb les Claus del cel. Per mig d'un sistema de politges, el llenç s'alça i queda al descobert el camerí on es troba una escultura de grans dimensions del sant apòstol tallada en fusta l'any 1985 per Francisco Penella Moreno, escultor local, acomplint l'encàrrec sufragat per la Cooperativa Agrícola Sant Pere de Massanassa, sent president Jose

Maria Valero; la fusta del sant i de la porta d'entrada fou donada per Vicent Baixauli (el Cansalaer).

Entre les quatre columnes del cos central hi ha, als laterals, quatre pintures sobre taula. La pintures de la part esquerra representen la vida gloriosa de Jesús (La magdalena es troba amb Jesús, també coneguda com el "*Noli me tangere*" de Correggio) i la vida dolorosa (L'oració en l'hort de Getsemani). Les pintures de la dreta exposen la vida d'infància (La sagrada família, copiada d'un quadre de Jose Muñoz, de traçat flamenc) i la vida pública (La temptació de Jesucrist pel dimoni). Tots quatre tondos són de talla treballada i colrada amb pa d'or i dalt porten la figura d'un angelet.

La part alta que completa i remata l'Altar va portar molts mal de caps perquè no se sabia com culminar aquella lectura evangèlica. Va ser D. Josep Alba, un home molt culte i preparat en teologia, qui va argumentar que deuria ser dedicat a l'ascensió de la verge Maria, mare de Déu. Es va triar aleshores copiar un quadre de Mateo Cerezo, pintor barroc espanyol. Es tracta d'un obra espectacular: mentre els apòstols observen la tomba buida, és la figura de Sant Pere qui, alçant la vista amunt, es queda atònit mirat a la Verge Maria portada pels àngels assumpta al cel. L'Altar s'enllesteix amb l'escultura de dos àngels sense ales portant les

al·legories de Maria i Jesus. Aquestes figures estan realitzades amb fusta d'arpillera o cartró pedra sense ningun valor escultòric. Com a últim detall d'aquest monument, apareix en la zona més alta l'Esperit Sant i l'escut del poble de Massanassa.

Si de tota l'església haguérem de destacar un dels elements més significatius, aquest seria sens dubte el que tanca l'interior de la nau: l'Altar Major. Els valors d'aquest retaule són nombrosos. Crida l'atenció la intensitat dels colors i la lluminositat, degut a les llums situades enfront de l'obra, que reflecteixen d'una manera lluidora sobre els daurats i les policromies que omplen aquest altar. Gràcies a la lluminositat, es mostra la capacitat dels detalls, les lluïssors, els matisos lluminosos de qualsevol fragment, fins i tot el més petit, que inspira el conjunt de l'obra. L'espectador deurà de situar-se en un punt d'observació llunyà per poder veure tota la seua esplendor i la gràcia de tots els seus elements.

Vicent Moncholi Baixauli

Història del Sant del carrer Sant Antoni

Com era tradició per aquells temps en molts dels carrers i el de Sant Antoni no era una excepció, el carrer estava presidit pel sant que li donava nom al carrer. Era la imatge de Sant Antoni de Pàdua, en aquest cas estava situada a la façana de la casa número 10.

Aquestes imatges religioses es col·locaven com a mostra de devoció i fe dels propietaris de la casa i per a protegir la casa i als seus habitants dels perills i dels mals esperits. També es creia que els sants brindaven beneïdes i favors a la família que vivia a la casa.

Relació i dades del **carrer Sant Antoni** el 1924 trets del llibre "Topografia mèdica de Massanassa" escrit del doctor Vicente Navarro Soler.

- ▶ Habitants: 108
- ▶ Homes: 57
- ▶ Dones: 51
- ▶ Casats: 49
- ▶ Vidus: 9
- ▶ Saben llegir i escriure: 33
- ▶ Analfabets: 69

Mes tard, en 1936 quan esclatà la guerra civil espanyola, la imatge que hi havia del Sant va desaparèixer de la façana. Passà el temps i els meus avis, Francisco Comes Muñoz i Ana Mª Ridaura Alcaide, van voler arreglar una casa al mateix carrer però al número 17 per a casar a una de les seves filles, Francisca Comes Ridaura amb Aurelio Martínez Rodrigo (mes tard es coneixeria aquella planta baixa del número 17 com "El taller de motos Aurelio"). Mentre arreglaven la façana van pensar en posar una imatge de Sant Antoni de Pàdua com temps arrere havia presidit el carrer; organitzaren un viatge amb carro a Manises per comprar-la però una vegada allí, va ser impossible trobar una imatge del Sant, en canvi, van trobar una imatge de Sant Antoni Abat en taulellets (o dels animals, normalment aquest Sant es solia ficar als estables o corrals per a protegir els animals de la casa) i van decidir comprar els taulellets.

Aquesta es la història que contava la meva "tia Paquita" dels meus avis; en 1974 vaig posar-me a viure jo, Jose Mª Moncholi Comes al casar-me amb la meua dona Ana Alfonso Muñoz a la casa número 17 del Carrer Sant Antoni, on el Sant segueix presidint el carrer.

Mes endavant, la meua dona va sol·licitar a l'ajuntament que posaren llum al Sant com hi havien a altres carrers del poble. Va ser el 1983 a la legislatura de Joan Quiles Tarazona on es va il·luminar el Sant del carrer Sant Antoni. I com tot en aquesta vida es va modernitzant... (els Sants També) en

aquest any 2023 en la legislatura de Paco Comes Monmeneu la llum que il·lumina el Sant l'han posat amb tecnologia LED.

Amb aquest escrit vull donar les gràcies a la meua dona que amb els tràmits realitzats amb l'ajuntament, el Sant va poder estar il·luminat les nits més fosques...

"I allí segueix el Sant roman impassible testimoni mut d'un carrer en constant canvi, passen els anys, els veïns i el temps inexorable, però la seua imatge continua allí fidel al seu arrelament i llegat."

José María Moncholí Comes
Ana Alfonso Muñoz

Colegio San José y San Andrés

Guanyadors

Concurs Ploma i paper 2023

Una mirada hipnotitzadora

Raquel Onrubia Pérez

(1r premi de la Categoria A)

Fa 5 anys, un arqueòleg anomenat Pau Navarro vivia a València amb les seues filles, Lola i Paula i amb la seua dona Rosari. Eren molt feliços fins que Pau va rebre un missatge que deia que havia d'anar a una excavació a Egipte. Ell va acceptar, perquè era un gran projecte i estava especialitzat en Egiptologia.

– Pare, has d'anar-te'n? –Digué Paula.

– Sí, Paula, ho sent. Tinc un treball molt important sobre Egipte –va dir Pau.

– Però si acabes de vindre d'una altra excavació! –va dir Paula.

– Ja, però soc el que més sap de Egipte en tot el meu centre d'arqueologia i he d'anar –digué Pau

– Ves-te'n, però has de tindre precaució amb les malediccions de le mòmies, que m'han dit que de vegades et maten –digué Lola.

– Lola, t'he dit que les malediccions no existeixen... –digué Pau.

– D'acord, el que tú digues... –digué Lola.

4 dies més tard, Pau ja havia preparat les seues coses per a anar-se'n a Egipte, així que la seua família i ell varen anar al centre d'arqueologia, on Pau treballava fent investigacions molt importants. Allí hi havia avions, així que l'equip de Pau, el pilot i ell varen començar un viatge que de segur els canviaria la vida.

Pel camí a Egipte, hagueren de parar per culpa d'una tempesta molt forta. Varen parar a Grècia, exactament a Atenes. Per sort, varen trobar un lloc per a poder dormir i pel matí tornar a anar cap a Egipte. El lloc on es varen quedar a dormir tenia goteres perquè era un lloc vell, per tant, no van poder descansar bé. Pel matí varen continuar amb el viatge, perquè només els quedava 1 hora i 50 minuts.

Quan varen arribar, ja estaven al Cairo les màquines d'excavació que anaven a utilitzar. Pau va proposar a la resta dels treballadors que primer anaren a excavar a 10 metres de la piràmide de Kefren, perquè ell intuïa que prop d'allí hi hauria algun objecte antic.

Literaris

– Cap a la dreta es veuen elevacions, podríeu provar per si de cas hi ha algun objecte - va dir Pau

– D'acord, el que digues, tu ets l'expert! - digué Pablo, un treballador.

Justament, al lloc que ell havia dit hi havia un objecte que Pau no podia identificar sense el seu material, perquè estava ple d'arena. Quan ja havia netejat l'objecte, havia pogut identificar una figura d'or de Cleopatra.

– Mireu, xics! Hem trobat una figura d'or de Cleopatra! No és impressionant? - digué Pau.

– La veritat és que sí, perquè acabem de començar... - va dir Carles, que era un treballador.

– Vinga! Ara anem a veure si prop de la piràmide Keops hi ha un altre objecte – Digué entusiasmat Pau.

Aleshores, varen excavar on Pau havia dit i esta vegada no trobaren un objecte, sinó que trobaren 7 objectes. Un d'ells era un atuell, un altre era un collaret d'or, l'altre era un bàcul d'or i els demés eren atuells xicotets que estaven molt trencats.

– Que vos pareix si busquem dins de la piràmide Keops?

– No sé... - digué desconfiat un treballador anomenat Pablo.

– D'acord, em pareix interessant – va dir un treballador anomenat Carles.

– Així que llavors entrem ja per a no perdre més temps – va dir Pau.

– D'acord, però... anem a agafar llanternes per si de cas està massa fosc – va dir Carles.

– Em pareix bona idea – digué Pau.

Quan varen allunyar-se de l'entrada, varen sentir una gelor que els va fer un calfred, perquè varen escoltar sorollets que desconeixien.

– Què ha sigut això? - digué Pablo.

– No ho sé, però hem de continuar – digué Pau.

Varen arribar a una zona ampla sense ningun passadís. Allí hi havia coses escrites en les quals posava que ningú podia tocar el sarcòfag que hi havia en eixa habitació, i si ho feia, li cauria una maledicció que li faria la vida impossible.

– No us espanteu, perquè les malediccions no existeixen – digué Pau.

– D'acord, però és que està fosc i hem escoltat sorollets que desconeixem... - va dir Pablo.

Mentres Pau intentava desxifrar un altre text que hi havia al costat de l'altre (el de la maledicció), un treballador anomenat Juan, tenia curiositat per tocar el sarcòfag, així que ho va fer. Quan el va tocar, es va obrir sense que ell ho fera, així que es va desmaiar. Pablo es va apropar a Juan per a ajudar-lo, i va veure com era la mòmia que hi havia dins del sarcòfag. La mòmia va alçar-se, i va hipnotitzar a Pablo, de la forma en la qual es va fer una mòmia. La resta dels treballadors, se'n varen anar corrent perquè havien vist el que havia passat. L'únic treballador que es va quedar amb Pau va ser Carles, que no va veure el que va passar perquè estava desxifrant el missatge amb Pau.

– Per què està desmaiada Juan!? I per què no estan la resta?! – digué Carles.

– No ho sé! Han desaparegut! Quan ha passat! No me n'he adonat! – digué Pau.

– Crec que han obert el sarcòfag, però no està la mòmia. Serà veritat la maledicció? – va dir Carles.

– Ara mateixa sí que podria ser veritat, però per molta por que em done, no vaig a anar-me'n d'ací fins que tinga informació o objectes – digué Pau.

– Jo vaig a eixir per a veure a on estan els altres, torne prompte – va dir Carles.

–D'acord Carles –digué Pau.

Aleshores Carles va anar-se'n de la piràmide, però només eixir va veure una mòmia que el va hipnotitzar i el va convertir en mòmia. Quan Pau es va adonar que Carles tardava molt, va deixar de desxifrar per a anar a buscar-lo. Va veure a l'eixida que ell estava momificant als treballadors, així que va tornar a entrar dins de l'habitació del sarcòfag per a mirar si hi parlava més de la maledicció. Es va adonar que hi havia una part en la qual posava que només amb una fulla de palmera aconseguiria salvar als seus companys de treball. Així que va fer un pla per a anar-se'n de la piràmide sense ser momificat. El pla era el següent: ell havia d'agafar una pedra o qualsevol cosa que fera soroll per a distraure a les mòmies, i quan estigueren distretes, anar-se'n corrent lluny d'elles. Així, que es va posar en marxa, i tot va ocórrer com ell imaginava. Va observar que hi havia palmeres a 10 metres, així que va anar corrent. Quan va arribar, va veure que estava molt alta, així que es va posar a espentar la palmera per a veure si queia alguna que estava solta, però no va funcionar, així que va intentar escalar, i ho va aconseguir. Després d'agafar la fulla, es va anar a un llac que hi havia prop, perquè per a fer la poció necessitava aigua. L'aigua la va agafar amb una corfa de coco que s'havia trobat. Va fer la poció, i va anar amb cura a tirar-li-la per a què desapareguera la maledicció, i per sort, ho va aconseguir.

– Pau, ens has salvat! Gràcies! –digué Carles.

– De res, ha sigut divertit i entretingut –va dir Pau.

Pau va proposar a la resta que se n'anaren a casa, perquè ja havien estat un parell de dies allí per a investigar i havien aconseguit objectes i també havien descobert que les malediccions existeixen. Així que varen tornar a casa amb les seues famílies.

Una finestra a l'esperança

Mar Burriel Muñoz

(1r premi de la Categoria B)

Mai havia presenciat una cosa igual. Sempre que ho recorde em cau el món damunt i se m'estafurra la pell. Vuitanta-tres anys després, soc capaç de contar-ho. Va ser un temps de misèria en el qual vam patir molt i sols volíem que acabara. Sí, estic parlant de la Guerra Civil. La maleïda Guerra Civil. Van ser els tres pitjors anys de la meua vida, tres anys que van deixar històries terrorífiques que ara puc contar.

Tot començà el 1936, quan es van enfrontar el bàndol republicà i el nacional. Jo tan sols tenia 11 anys quan va arribar la guerra ací, a València. Recorde perfectament la sensació que tenia moments abans d'eixir del refugi, eren com papallones a l'estómac, però us assegure que no eren de felicitat. Després de tants dies en aquell refugi, escoltant els bombardejos i crits de les persones, tot es tornava asfixiant. A més, vivíem sense saber què anàvem a trobar en eixir, com estaria la meua casa, el carrer, com estaria la meua família. No en sabíem res. I aquesta angoixa feia tant de mal com la por a rebre una bomba.

Quan pensava que res més podria anar pitjor, em van dir que mon pare havia mort a la guerra. I a les dos setmanes d'aquesta dolorosa notícia, van començar a arribar autobusos que passaven pels pobles, arplegant xiquets i ancians, perquè no hi quedaven hòmens amb l'edat establerta per a enviar a la guerra.

Quan em van fer pujar a aquell autobús em vaig girar per a acomiadar-me de ma mare i vaig veure el sofriment que transmetien els seus ulls. Amb la meua partida ho havia perdut tot: els seu home primer, i ara el seu fill.

Al meu poble van arregar 7 xiquets que probablement tindrien entre 9 i 11 anys, i dos ancians. En entrar a l'autobús es sentia la por corrent per tots els costats, ningú parlava i tots tremolaven de por per una incertesa que ho sotmetia tot. En tots els pobles recollien xiquets, però en arribar a l'últim poble abans del camp, un ancià va obrir una finestra com va poder i ens va dir que fugírem. Vaig actuar sense pensar-ho, vaig córrer com mai ho havia fet. I quan vaig veure un lloc ple d'arbres i arbustos prou allunyat, m'hi vaig quedar amagat, mentre intentava controlar els batecs desbocats del meu cor.

Em vaig quedar quiet, sense respirar a penes, al voltant de sis hores, les sis hores més llargues de la meua vida. I quan per fi es va fer de nit, vaig tindre la voluntat d'alçar-me i eixir d'aquell amagatall. Em sabia perfectament el camí de tornada a ma casa, sempre hi anava per allí amb mon pare, a caçar. Però en aquelles circumstàncies era molt complicat. Havia d'anar en compte per a poder arribar sense que m'agafaren. Vaig estar tota la nit fent camí, dissimulant la meua presència entre amagatalls.

Quan el primer raig de sol del dia va il·luminar el meu rostre brut i cansat, vaig decidir amagar-me fins que es tornara a fer de nit i així poder descansar. En tot el dia no va parar de passar gent, com era normal, però de sobre escolté una veu seguida d'un lladruc d'un gos que em va sonar molt familiar. Era ell. La Comandància de reclutament havia enviat un inspector a buscar-me. Un tal Jeroni Gosalves, de famosa mal llet, i un ajudant, un gos llebrer, de nom Espurna. El cas és que poc després d'escapar-me van començar a buscar-me. Jo ho vaig saber aquella primera nit, perquè vaig

sentir una conversa prop d'un camí amb uns senyors que parlaven sobre mi.

Quan els vaig sentir se'm va paral·litzar tot, no sabia què fer, només podia pensar en la meua mare, en com estaria. En aquell moment em vaig armar de forces i quan vaig escoltar els lladrics llunyans d'aqueix gos, vaig arrancar a córrer fins que em vaig distanciar prou. Aprofitant que havia pogut descansar tot el matí, vaig decidir continuar el meu camí. De sobte, però, em vaig entropessar i vaig caure en una espècie de parany per a animals, estava plena de punxes de ferro que em vaig clavar enmig de la cama. Amb tota la cama ensangonada, vaig haver de posar-me en peu i continuar si no volia que m'atraparen l'inspector i el seu rastrejador.

Després d'una llarga estona, marejat i sense trobar res on poder descansar, vaig topat amb un antic estable ple de cavalls i cabres on hi podria passar la nit. Desesperat i enfambrat, em vaig menjar l'alfals dels animals i em vaig quedar dormit.

Temps després tots els cavalls començaren a renillar. Em vaig alçar molt cabrejat, perquè m'havien despertat. Però no: em van salvar la vida. Era Jeroni, que m'havia trobat. Estava tan cansat que no em vaig adonar del rastre de sang que havia deixat i que Espurna havia estat seguint. No van tardar ni un instant a localitzar-me. I així, Espurna isqué disparat cap a mi. Com no sabia què fer, em vaig pujar a un cavall. Aquell cavall sols feia que pegar voltes i no anava ni cap avant ni cap arrere. Però al moment que Espurna el

va mossegar sí que reaccionà. Li pegà una espenta i isqué corrent fins que vam desaparèixer.

A la nit, vaig continuar fent camí i com era normal, estava mort de fam. L'alfals no m'havia alimentat massa. Així que vaig parar en un arbre amb uns fruits que semblaven dàtils, i vaig menjar com mai ho havia fet. Després, ja fart de menjar, em vaig pujar a l'arbre per a veure si intuïa el camí que havia de seguir. La perspectiva em va ajudar a decidir cap a on em dirigiria. Però també em va fer descobrir una figura humana acompanyada d'un gos, que venia encara lluny, però cap a mi. Així que altra vegada em tocà córrer, i per això se'm va obrir la ferida de la cama, que encara no havia cicatritzat.

Després d'eixos dies tan durs vaig arribar per fi al meu poble, vaig arribar a pensar que mai ho tornaria a fer. Em vaig assegurar que pels carrers no hi havia ningú i ràpidament aní en direcció al meu carrer.

Devien ser les cinc del matí quan per fi vaig veure la façana de ma casa. Hi vaig arribar corrent, desesperat. Vaig cridar a la porta insistentment i va eixir ma mare. Quan la vaig veure, el cor se'm va partir. Tenia aspecte de no haver dormit des de la meua partida però quan s'adonà que era jo, la seua cara va canviar. Em va abraçar tan fort, que els dos ens vam posar a plorar. Segons després em va espentar fins a una habitació que teníem amagada en un armari, on amagàvem el objectes de valor. Li vaig contar tot el que m'havia passat i fins que no acabà la guerra no em va deixar eixir. Vaig passar un total de 3 mesos sense eixir de ma casa. No em puc queixar, ja que, vistes les circumstàncies, era el millor que m'havia pogut passar.

El dia que vaig eixir de ma casa, ja amb la guerra acabada, va ser horrorós. Totes les dones del veïnat estaven destrossades, desgarrades pel dolor de la mort: havien perdut els seus home i fills. Molta gent també havia perdut la seua casa, i no tenien on dormir, ni què menjar, o fins i tot no tenien roba per a vestir-se. Ho havien perdut tot. La tragèdia s'escampà per tot arreu, i el país va quedar sumit en una profunda crisi econòmica. La inestabilitat política es va convertir en un règim opressor. I sobretot, el que més va entristir el cor de la gent va ser la impactant xifra de més de cinc-centes cinquanta mil víctimes innocents que van ténir de dol tot el país.

Vida

Susana Cercós Cubillos

(1r premi de la Categoria C)

La vida.....tan llarga i tan curta al mateix temps. On els dies poden parèixer molt llargs, però els anys son molt curts.

Quan eres jove i tens tota la vida per davant, et sents el rei del món i no penses en que la vida es pot acabar. Creus que ho saps tot.

Això em passava a mi. Estava en la vintena i amb tota la vida per davant, tenia clar com volia que fora la meua vida. O això pensava jo. Que equivocada estava...

Ni se'm passava pel cap que alguna cosa poguera eixir mal.

I com si un somni fora, de sobte, un dia, obris els ulls i et veus a la meitat de la vida. Perquè sí, perquè la vida passa com un sospir.

Totes aquelles coses que creies tan importants, ja han passat fa molt de temps. Pegues un ull al que t'envolta, a tot el que tens i t'adones que poc queda de tots aquells somnis de vida. Ja no pots tornar arrere i tornar a començar. On faries les coses de diferent manera, on canviaries moltes de les teues decisions. Però lo fet, fet està i això no es pot fer. I t'enfrontes a la teua realitat. A la que tens. On pot ser que no quede res de tots aquells somnis de joventut.

En un primer moment, pot ser que no t'ho prengues molt bé. Que no acceptes la realitat. Que no acceptes que les coses no hagen eixit com tu pensaves. I que no t'agrade el que tens.

En eixe punt estava jo. Vivint una vida que no era la que jo havia imaginat. Diferent a la que volia. O que jo creia que volia, més be.

Això em va dur a passar molt de temps enfadada amb la vida. Pegant voltes al cap, preguntant-me per què a mi. I clar, poca resposta pot haver ahí.

En moments com aquests, crec que se'ns ennuvola la ment, no veiem les coses amb claredat i sols som capaços de veure la nostra desgràcia. I així un día darrere l'altre.

Però saps què? Puc dir-te, si estàs passant ara mateix per un moment així, que les coses milloren. Tot passa. I per sort, tenim una cosa al nostre favor, que és el temps. El temps va passant i eixe núvol tan negre que tenim damunt el nostre cap, comença a desfer-se i els dies comencen a tindre color, l'ànima a ser més lleugera i comencem a ser capaços de veure les coses que sempre han estat ahí i no podíem veure.

Quin moment! Saps quina sensació et queda en el cos quan t'adones de totes les coses bones que tens? Que sí, que tal vegada no era com havies desitjat anys arrere, com ho tenies planejat. Però t'has parat a pensar que tal vegada és

molt millor? La felicitat no sempre està on t'han ensenyat. Tal vegada el teu camí siga un altre i no passa res. Tens que saber que està be.

No et pots imaginar la pau que vaig trobar en eixe moment. El moment en el que em vaig adonar de lo afortunada que soc. De tantes coses per les que donar gràcies tots els dies. Saps tot el que tinc ? Tinc més del que mai haguera pogut imaginar.

I lo millor de tot ?.....que ho meresc.

Ara el que pense és: una cosa molt bona hauré fet per a merèixer tant.

No tinc el que sempre havia pensat, sinó que tinc molt més.

Regals de la vida que no tenen preu.

Així que no et preocupes. Segur que a tu també t'arriba el moment en el que veus el sol eixir.

La vida és bonica. La vida és curta. Viu-la com només tu saps fer-ho.

Escola Municipal de Teatre

"Quan vegem que de nou s'aprecia i recompensa a la gent del teatre que porten a l'escenari la generositat, desig, vida orgànica, accions executades lliurement sense desig de recompensa ni por a la censura o la incomprensió, tindrem un dels primers senyals que la manera de la nostra època introvertida i desgraciada ha començat a canviar, i que tornarem a tindre l'anhel i la disposició de contemplar-nos a nosaltres mateixos."

David Mamet

En una xicoteta, gran ciutat o poble, un teatre viu i actiu és signe visible de cultura. L'Escola Municipal de Teatre de Massanassa ha tornat a escena

L'Escola Municipal de Teatre de Massanassa ha tornat a escena amb mol-

tíssimes ganes de treballar i estem demostrant-ho de la millor manera que sabem, que és, dalt de l'escenari.

El dia 1 d'octubre de 2022, vàrem fer la nostra reentré amb el muntatge l'Escola torna a escena i dos mesos després els actors i actrius de l'Escola Infantil continuaren amb la tradició de felicitar els Nadals a tots el nostres conveïns amb l'obra Un Nadal més que complicat.

Continuem el 26 i 27 de maig amb un altre muntatge que és titola Un treball a l'antiga i sense treva els actors i actrius de L'Escola d'adults us oferiran el dia 10 de juny l'estrena d'Homicidi a domicili, an imperfect murder, una comèdia negra o més bé en blanc i negre que esperem que us agrade

tant com a nosaltres ens està divertint muntar-la.

Per altra banda els alumnes de l'Escola Infantil no abandonen el niu i segueixen en els adults el que ens dona una enorme satisfacció, això ens dona esperança al futur teatral del nostre poble.

Seguim amb més ganes que mai d'aportar el nostre granet d'arena a la Cultura i la comunicació del nostre poble.

Us esperem per a compartir la màgia del teatre.

Salutacions teatrals

Elsa Nàcher,

Directora de l'EMT de Massanassa

A vueltas con el pobre pollino

El anecdotario de nuestra querida España, ofrece curiosidades y similitudes. Una de ellas muy entroncada con nuestra querida Massanassa, es la leyenda referida al famoso burro, utilizado para acabar con la mata de hierba que afloró en nuestro Campanario.

Los dicterios son improperios, empleados para ridiculizar al rival, en el caso que hoy tratamos para mofarse de los moradores de la localidad vecina. Anselmo Sánchez Ferra, uno de los mayores investigadores del cuento de tradición oral en este país, sostiene que quizás arranque del Neolítico esta costumbre de meterse con los del pueblo de al lado, cuando nuestros antecesores dejan de ser nómadas y se establecen en un lugar determinado, hace la friolera aproximada de unos 6000 años. Desde tan remota época se ha desarrollado por todo el mundo un rico e ingenioso folklore, quizá debido a la pugna por los escasos recursos económicos.

Si pensábamos que dicho “sucedido” era algo singular y propio de nuestro querido pueblo, estabais “errados” como el propio animal. De hecho una somera investigación histórico antropológica, me ha permitido constatar como debiéramos estar (hermanados?) con las siguientes poblaciones donde dicha anécdota se entronca en la milenaria tradición de la guasa española.

Solsona

Solsona es un municipio y localidad española de la provincia de Lérida, en la comunidad autónoma de Cataluña. Capital de la comarca del Solsonés, es también cabeza de partido judicial y sede de la diócesis de Solsona. Cuenta con una población de 9131 habitantes.

A las gentes de Solsona se les denomina mataburros, ya que según explica la leyenda:

“...en uno de los campanarios de la ciudad crecían unas hierbas, y los solsonins las querían limpiar, y se envió un burro a comérselas. Pero, claro, al ser la escalera tan estrecha, los encargados decidieron hacer subir al pollino colgado... del cuello, como no. Mientras la pobre bestia agonizaba, no pudo aguantar más la vejiga y la vació sobre los presentes.

Por ello, los solsonins, haciendo uso del sentido del humor, empezaron a realizar la “Colgada del Burro” (en catalán: Penjada del Ruc), lógicamente no con un animal de verdad, sino con un burro de cartón-piedra y de peluche, con un mecanismo para simular la última micción de la pobre bestia de la leyenda. Y desde entonces, este acto, que se lleva a término el sábado de Carnaval por la noche, se ha convertido en el emblema de la fiesta y en uno de los momentos más impactantes y emotivos de la misma.

El sábado de Carnaval por la noche, se cuelga el burro al compás de la canción “A Solsona bona gent”, que la gente de la plaza canta mientras se va subiendo el burro hasta arriba del campanario de la Torre de les Hores. La letra, en catalán, es la siguiente:

A Solsona bona gent,
a Solsona bona gent,
si no haguéssin mort el ruc,
si no haguéssin mort el ruc.
Fa molts anys a dalt del campanar,
aquí a Solsona, aquí a Solsona
fa molts anys a dalt del campanar
aquí a Solsona el vam penjar, el vam penjar!!!
Adéu siau, ens en anem
i no sabem quan tornarem.
Som governats per quatre rucs mal educats, mal educats

Curiosamente en 1986, y a raíz de unas imágenes emitidas en algunos informativos, varias personas creyeron que aquello que colgaba del campanario era un burro de verdad, y denunciaron “tan macabra fiesta” en los apartados de cartas al director de diferentes rotativos (20 de febrero en La Vanguardia; [2] [13] y 18 de marzo en El Periódico de Catalunya; [3] [4] marzo de 1986 en el Diari de Terrassa [5]), pretendiendo salvar al asno de tan escalofriante final, y la polémica que originaron fue tal que se impulsó la fiesta hacia una de sus etapas más productivas, convirtiendo la colgada en uno de los actos estrella del Carnaval gracias a esta propaganda.

Samaniego

Samaniego en la Rioja Alavesa, es un municipio y localidad española de la provincia de Álava, en la comunidad autónoma del País Vasco. La capital de la comarca de la Rioja Alavesa, Laguardia, está 10 km en dirección este. La capital provincial, Vitoria, se sitúa a 45 km y la ciudad de Logroño, capital de La Rioja, está a 26 km.

Cuenta la tradición que hace muchos años, en la torre salían “melgas” que son unas hierbas salvajes. Por ello, a los vecinos del pueblo se les llama “melgueros”.

Y, cómo salían tantas plantas, pues a algunos vecinos se les ocurrió subir a un burro con una cuerda, para que se las comiese. Al subirlo, el burro abrió la boca, y uno de los que allí estaba dijo “mirad se las está comiendo”, pero eso no era el motivo por el que el burro abrió la boca, lo hizo porque se estaba ahogando, y el pobre burro se murió.

Perín

Perín es una localidad y diputación del municipio de Cartagena de la Comunidad autónoma de Murcia en España. Se encuentra a 13 km del núcleo urbano y limita al norte con La Magdalena, al sur con el mar Mediterráneo, al oeste con Los Puertos de Santa Bárbara y al este con Canteras.

La leyenda más conocida de dicha localidad es asimismo la del burro, cuando en un tiempo remoto los de Perín descubrieron que brotó una hermosa mata de cerrajón en la torre de la iglesia y para que se la comiera decidieron, ni cortos ni perezosos, atarle una soga al cuello y subirlo hasta allí para que la ingiriera, lo que supuso la muerte del animal.

Esta misma historia, recogida en la obra Ritos, leyendas y tradiciones del Campo de Cartagena, también se narra como protagonizada por los palmesanos, atribuida a la invención de los galileos.

Aunque no salen bien parados los de La Palma quedó incorporada al patrimonio cultural de la colectividad, así un grupo de jóvenes aguilanderos que surgió en la Navidad

del año 1982, entre los que se encontraba un servidor, decidimos titularnos la cuadrilla del Cerrajón, en memoria del supuesto sucedido. Tiempo después una peña festera recuperó este nombre herbáceo para identificarse, siendo su escudo un burro.

Corolario, buceando buceando nos encontramos con que lo que apreciamos como "singular" resulta al final más común de lo que pensábamos, y debiéramos constituir una mancomunidad, o hermanamiento con Solsona, Perín, y Samaniego; que propondría se llamara Mancomunidad del (asno, borrico, rucio, jumento, acémila, pollino) del Campanario.

Enrique Morell Casañ

El proceso del arroz

El proceso para obtener el arroz es una labor grande en la que los labradores han de trabajar 4 o 5 meses para que al final se pueda poner el arroz en la famosa "Paella Valenciana".

Vamos por partes.

1º. Cuando se tiene la semilla

La tierra se tiene que preparar con esmero. Se tiene que labrar para que le dé el sol, dando la vuelta a la tierra. Después, cuando dan las aguas de la Acequia de Favara junto con las aguas de la Albufera (aguas que llegan a las acequias de Rabisancho), se riegan los campos que se tienen que preparar para "barrejar amb gàbies", dejando la tierra disponible para tirar la semilla del arroz que antes ha estado dentro del saco en remojo los días que necesite, para luego tirarlo ("barrejar").

2º. Cuando está la semilla en la tierra

Antes eran los labradores los que lo hacían. Ahora son los tractores los que hacen la faena. Se tiene que cuidar con

esmero pues el viento y la lluvia no son buena señal para que germine.

3º. Después **cuando sale** tiene que estar muy vigilado para que salga bien, además de que tenga el agua suficiente para todo el proceso.

Cuando está la espiga saliendo se pone todo el campo verde y ¡es precioso! Viene el verano y también hay que vigilarlo hasta que la espiga esté dorada, para ser recogida allá por septiembre y las primeras semanas de octubre.

Antiguamente lo hacían los labradores con sus animales que trabajaban como leones. Venían las cuadrillas a la 'Siega del arroz', quedándose en la casa que tenían asignada. Dormían allí con los amos de la tierra. Venían de muchas partes pues se necesitaba mucha gente de los pueblos del interior... No quiero nombrar ninguno pues siempre les teníamos respeto.

La garbas del arroz se hacían con la "corbella de desbarbar". Era grande y con dos manotazos ya tenías la garba

hecha. Luego tenían un carro plano donde ponían las garbas.

El caballo o "rossí", que era grande y macho, las llevaba fuera del campo para la trilladora, donde se sacaba el grano por un sitio y la paja por el otro.

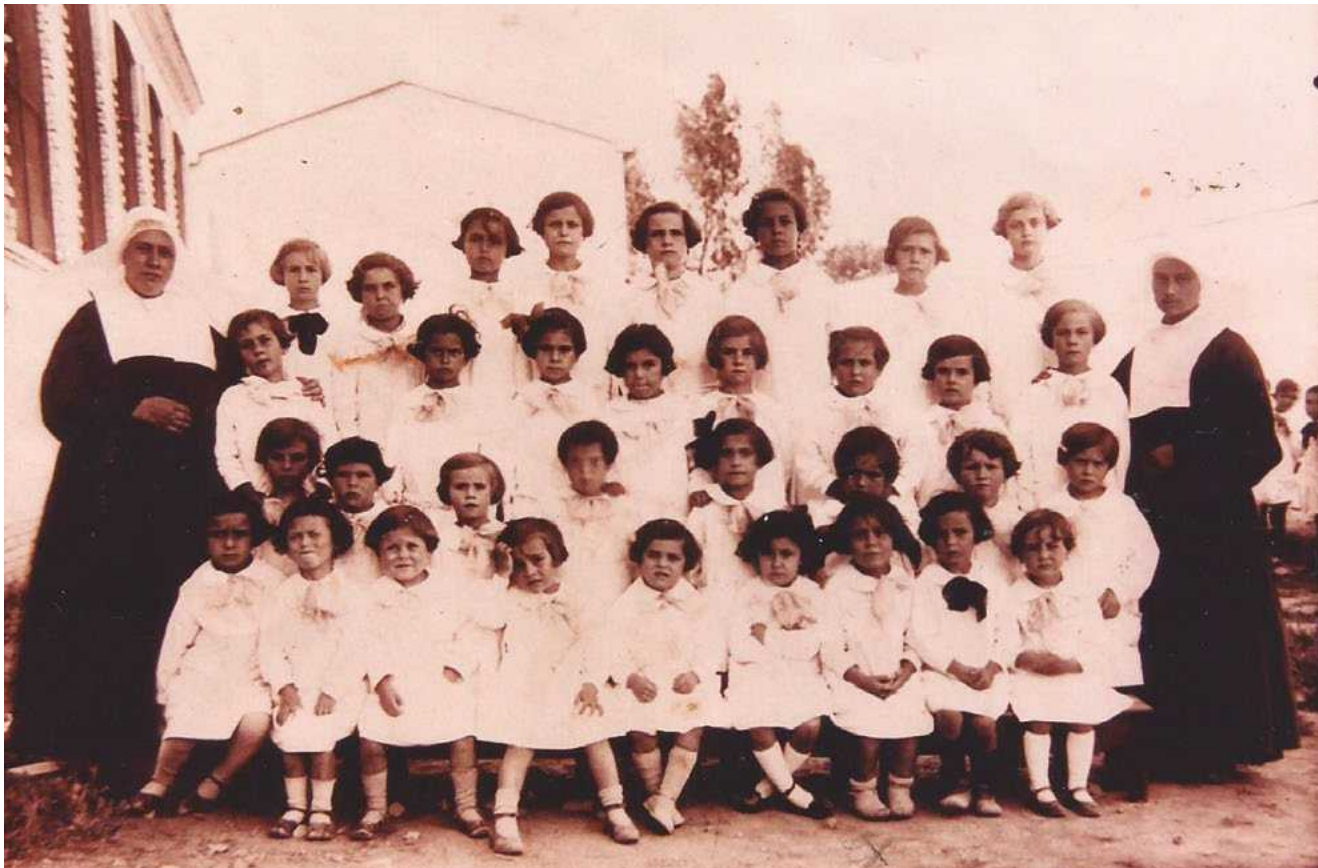
4º. Una vez cosechado, se ponía a secar en los secaderos de arroz, llamados "Sequers".

Cuando estaba seco, se ponía en los sacos y se guardaba en el granero, que entonces eran las propias casas las que guardaban el grano. Si antes no lo habían vendido a algún molino, lo subían a las andanas. Otra cuadrilla cogía los sacos del carro y llevándolo a hombros, lo dejaban esparcido, para luego ser vendido a los tratantes o corredores de arroz. O a los molinos, cuando tenían buen precio.

Ahora todo ese proceso lo hacen las máquinas, tanto para la siembra como para la recogida. El arroz se lleva a las cooperativas y ellas se encargan de lo demás.

Mª Josefa Candel

Recordando a las monjas del colegio

El pasado año 2022 terminaron su misión las pocas religiosas que quedaban en el colegio San José y San Andrés. Tengo entendido que en la orden de la Caridad quedan ya muy pocas.

En el grupo de niñas de 3-4 años que estrenó el colegio estaba mi madre, que este año hubiera cumplido 100 años. Su profesora se llamaba Sor Juana. Presento una foto.

Recuerdo a muchas monjas de mi infancia en dicho colegio, como, Sor Emilia, ya mayor, que sólo tenía niños, porque por aquel entonces los niños no iban a la misma clase que las niñas. En una de las fotos se puede ver a esos niños, ya mayores, haciéndole un homenaje.

También recuerdo a Sor Jacoba, que enseñaba a bordar a las chicas, Sor

Victorina, Sor María Guillem, Sor María Castro, Sor Margarita, Sor Julia, Sor Gloria, Sor Mª Luz, Sor Consuelo...

Pero cuando tenía yo 11 años vino una monja de Pamplona, Sor Carmen Muro, novicia, muy guapa, muy joven (pienso que tendría unos 20-22 años) y con la carrera de magisterio. Desde entonces, de 5 a 7 de la tarde, en el colegio se empezó a impartir bachiller, pues hasta entonces sólo se estudiaba cultura general. Hicimos unos cursos, pero se tuvo que dejar, porque hacían falta maestros. Entonces no había instituto en ningún pueblo y algunas pudieron continuar en otros centros, pero muchas lo tuvieron que dejar, entre ellas una servidora.

Con Sor Carmen siempre tuvimos contacto, pues cuando venía a Valencia de cursillos, nos llamaba y nos veíamos en algún sitio. Presento una foto.

Hoy en día sigo en contacto con ella. Está en Zaragoza, en una residencia en la Plaza del Pilar, cuidando a monjitas mayores, pues ella está muy bien.

De mis compañeras guardo muchos recuerdos. A algunas las veo con frecuencia, otras están lejos y no las veo, y otras ya no están en este mundo. Espero que nos encontremos algún día en el otro mundo.

Después de salir del colegio una servidora estuvo viviendo en otra población, pero he podido conocer a las religiosas que han ido entrando al colegio. Doy gracias a mis padres por haberme llevado al mismo.

Felices fiestas.

Carmen Muñoz Codoñer

Torn de paraula

Lexema i morfema. La paraula.

Des de bolquers fins a l'últim alé, dites o escrites, escoltades o llegides, per sempre paraules pertot arreu.

Les del balbuceig des del bressol incipients, en no res paraules innocents d'amos del corral i del carrer. Agudes, planes i esdrúixoles, hostes del creixement i l'aprenentatge, a ritme d'enteniment pel temps consciència i coneixement. A la que te n'adones, al cap i a la fi milers.

De tant en tant alguna més, la curiositat. En no fer cura altra es perd. No et preocupes, amb bona lletra sabrà tornar. O no.

Solemnes, formals, col·loquials. Quasi mai, ocasionalment, sovint. Pretencioses, malsonants, corrents.

Des del monosíl·lab fins la més llarga del món. De la pedra al paper, al teclat. Per on vullgues rodar. Si per a gustos colors, per a no vore fi paraules.

Les de la ment. Les de comunicar. Les del talent i l'encant. Les que ixen de l'ànima o arriben a. Les que et fas embolic. Les que millor no sentir, més que paraules brams. Les "ni fu ni fa". Les que el vent se'n dugué. D'exclusiva propietat les de la intimitat. Les de l'última voluntat. Les de la posteritat. I les que al tinter s'han quedat.

Més que un fum, ni massa ni poques, fetes servir seran camí.

Les dites com i quan cal, les que val més callar, les que et van definint. La donada, la que es cedix, el "per favor" i les "gràcies". Les que t'has de tragar, "errare humanum est", disculpes, esmena i avant. Per on vullgues anar.

Paraules per a no parar, les d'altres fonemes de més enllà de fronteres, les de llocs llunyans de grafies cridaneres, capgirades o de dalt cap a baix.

Paraules per al record, les de les llengües mortes, amb la deguda consideració. Avantpassades de les actuals. Les de l'antigor, al calaix oblidades o en recuperació.

Paraules titelles, les dels mitjans, les de sainet d'hemicicle, les del "bla-bla-bla".

Paraules del destarifo, les docents al tant per cent amb límit d'autonomia, les captives, amputades i a l'antigo refetes i llançades, les que venen i forasteres vindran i de casa...

Malament deu estar l'assumpte.

Sense paraules ni memòria ni referència. Vuits de tot, desamparats i perduts.

Paraules d'ací les del llevant, de llustre mediterrani, de fer temprat. De xarxes i fulles, de barca i de camp, de tornar a les sis o ser hora d'anar. Arrelades pels anys, paraules de cultura i tradició en heretat. Les de la llengua i la parla, de ningú i de tots, norma, manera i singularitat. Riquesa és donar l'abast.

Jaume Zarzo Genovés

Massanassa...

Mi pueblo, con su entorno, con sus gentes, con sus calles, callejuelas. Cobijado entre marjales, cerca de la hermosa Albufera, próximo al mar, arropado de historias, lleno de vida, bañado por la luz del Mediterráneo.

En él mi vida transcurre plácida y tranquila, sus gentes con sus diferencias, sus fiestas con su fervor, sus Fallas, su música con sus pasacalles.....

Mi pueblo, mi cobijo, mi morada fruto del destino. Han pasado muchos años y todavía recuerdo la primera vez que pise sus calles. Tras de mi dejaba mi otra vida, mi familia, mis amigos, mis raíces, mi juventud, mi infancia....

Llegué temerosa sin saber si lograría adaptarme.... y es ahora después de los años que puedo decir que me siento parte de él, me identifico con sus gentes, su cultura, su idiosincracia.... Mi pueblo "ese" lugar hermoso donde transcurren mis días, dónde he fabricado nuevos anclajes, nuevos amigos....

Mi pueblo que me ha proporcionado felicidad y nuevos recuerdos que suman años.

Mi pueblo al cuál llegué sin saber cómo sería el transcurrir de mi vida y al que ahora llevo muy dentro de mí.

Mi pueblo, Mi hogar... ¡Qué bonita eres Massanassa !

Modesta Benach

Todavía.... Huelo los lilos

Mi mente no descansa, esta hiperactiva, se recrea y me da alas para volver a una niñez que se encuentra muy lejana, pero que mis recuerdos la hacen renacer

Cuando miro hacia atrás y vuelvo a mi pueblo, en el que viví mis primeros años (hasta los 9 años) me quedo ensimismada por la nitidez de los pasajes vividos, por la proximidad y cercanía de mis amigos, por la claridad de los recovecos y parajes tan pisados y amados. Recuerdos tan lejanos y a la vez tan cercanos...

Calles anchas que ahora veo estrechas, rostros que me miran y ya no reconozco.... Mi hogar ya no está....mi calle está falta de risas y carcajadas. El tiempo ha borrado mis pisadas, mis juegos, mi familia, mi inocencia.... El tiempo me ha regalado años para agradecer cada momento vivido, pisado y sentido que almaceno muy dentro de mí...

Cuál tesoro guardado en mi interior sé que mi infancia me acompañará siempre. Sé que mi hermosa niñez ha sido el punto y partida para ser la mujer que ahora soy. Siempre recordaré el amor compartido. Siempre agradeceré cada juego, cada risa, cada anhelo. Siempre mi piel recordará el agua fría de mi hermoso río. Siempre me acompañará el olor de los lilos, el sabor del hinojo, el barro de los caminos.

Y lo más importante para mí, la felicidad que he tenido. Los abrazos que he compartido. El inmenso amor sin paliativos. El inicio de mis recuerdos.... La plenitud de mis sentidos...

Modesta Benach

¡Mediación familiar, sí!

Porque romper civilizadamente es posible

En enero de este año supimos que, según la última estadística del INE, se confirma que la duración media de los matrimonios en España, antes de romperse legalmente, es de 16,5 años. Es más, el 30% de los divorcios se producen tras 20 años de matrimonio.

LA RUPTURA DE UNA PAREJA, SOBRE TODO SI HAY HIJOS POR EL MEDIO, PUEDE SER MUY TRAUMÁTICA.

Para muchos psicoterapeutas, una ruptura o separación no deseada de una persona enamorada puede constituir el acontecimiento más estresante de toda la vida, incluso más que la muerte de la pareja.

Una ruptura de pareja corre el riesgo de convertirse en un carrusel de emociones acompañado de infinidad de reproches entre las partes afectadas e inesperadas secuelas emocionales; En esas circunstancias llegar a acuerdos es muy difícil, por no decir imposible.

Cuando la ruptura es un hecho de lo que se debe tratar es de pasar página de la forma más civilizada posible sobre todo teniendo en cuenta que los más afectados por esta situación van a ser los hijos que, de repente y sin comerlo ni beberlo, ven como su vida va a cambiar sin que puedan hacer nada para evitarlo y sin que nadie haya tenido en cuenta su opinión al respecto.

En el procedimiento de separación o divorcio, así como en el caso de ruptura de pareja en la que existan hijos, se deben regular determinadas cuestiones que afectan a la

guarda y custodia de los menores, régimen de visitas de los mismos, contribución a los gastos de alimentos de los menores, contribución a las cargas del matrimonio, reparto de bienes, derechos y obligaciones...y un largo etc., es decir, una serie de puntos que muchas veces suelen convertirse en grandes escollos insalvables para las partes enfrentadas.

A la hora de afrontar estas cuestiones es totalmente aconsejable tener en cuenta que se deben de adoptar a través de un proceso que beneficie y mejore, o por lo menos no destruya más, las relaciones personales y el vínculo emocional entre las partes ya que SIEMPRE van a ser los menores los que van a salir más beneficiados o perjudicados.

En el caso de existir hijos en común la relación entre los padres no termina con la ruptura de pareja, esta relación va a ser necesaria durante la vida de los niños, se van a dar muchas cuestiones durante el crecimiento de los mismos que va a necesitar de un mínimo dialogo y comunicación entre los padres para hablar y adoptar determinados acuerdos referentes a la Patria Potestad (si toma o no la comunión, a que colegio o instituto va...) en caso de que los padres sean incapaces de ello deben tener presente que la víctima inocente de su negligente comportamiento va a ser su hijo/a y que el ejemplo que le están transmitiendo a su hijo/a es totalmente negativo y devastador para su desarrollo psíquico y emocional.

Para regular dichas cuestiones, podemos adoptar diferentes posturas, hay opciones en las que los implicados pierden el control sobre unas decisiones que van a marcar su vida futura pero para que ello no suceda podemos acudir a la MEDIACIÓN FAMILIAR.

Con la mediación familiar las partes, dirigidos por el mediador durante todo el proceso, deben adoptar por ellos mismos las decisiones que tengan por convenientes teniendo en cuenta sus circunstancias personales y familiares y las de sus hijos.

En todo momento van a tener el control sobre las decisiones que van a marcar su vida futura y van a conseguir un acuerdo que se va a cumplir, casi con toda certeza, al 100% porque han sido ellos, y no terceros extraños, los que así lo han querido.

Como abogada experta en divorcios, he visto como en multitud de ocasiones la vía judicial no es la solución sino el principio de muchos problemas. Por ello me he formado en mediación para poder dar un mejor y más completo servicio a mis clientes.

Me explico, la mayoría de las veces, por no decir todas, en las rupturas de pareja resulta más difícil lidiar con las emociones que con los intereses materiales (hay que tener en cuenta que los sentimientos tienen un gran peso) y en sede judicial ni se puede ni se debe entrar en el terreno emocional.

Mientras el conflicto emocional continúe las partes van a seguir enfrentadas (hay resquemor, odio, venganza, cruce de acusaciones...) y va a ser muy difícil volver a la normalidad. En esta situación de enfrentamiento una de las partes, o las dos, van a boicotear el cumplimiento pacífico de la sentencia dictada por el juez, generándose una serie de denuncias y procedimientos posteriores que llevan a las partes a una contienda judicial que no tiene fin, con el consiguiente ma-

lestar emocional que ello implica y que, por supuesto, se traslada a las relaciones con los hijos, que, en definitiva, son los más perjudicados por la "guerra" de sus padres.

Para que las dificultades que existen y surgen durante un proceso de ruptura de pareja no destruyan para siempre ese nexo de comunicación entre los padres, teniendo siempre presente el bien de los menores, aconsejo totalmente la MEDIACIÓN FAMILIAR.

Muchas veces las partes que acuden a mediación en plena confrontación ven totalmente imposible que esta pueda realizarse porque, te dicen textualmente, "es imposible hablar con él/ella"... Desde mi experiencia tengo que decir que SI se puede y si se consigue.

Terminado el proceso de mediación las partes, la mayoría de las veces, manifiestan su satisfacción personal por haber podido "hablar, escuchar y ser escuchadas" y se sienten reforzadas porque han sido capaces de poder tomar por ellas mismas las riendas de su vida.

En definitiva, con la MEDIACION FAMILIAR son los mismos interesados, y no otros, los que acuerden las medidas que presentarán al juez para su aprobación posterior y normalizan sus relaciones o, por lo menos, minimizan los daños ocasionados por la ruptura.

Saludos y buenas fiestas a todos.

Mayte Ferrer Monfort
Abogada y mediadora

La Gimnasia

Quiero dedicar esta poesía
a mi grupo de gimnasia
todos los martes y jueves
allí estamos a las ocho de la mañana.

Yo les tengo mucho aprecio
y una gran admiración
porque algunos aunque son muy mayores
cumplen con su obligación.

Quieren valerse por sí mismos
y no quieren ser un impedimento
sobre todo para los hijos
que trabajan y no tienen tiempo

Dicen que somos mayores
eso no lo podemos negar
pero todavía nos quedan ilusiones
y mucha vitalidad.

Cuando viene el buen tiempo
no nos da pereza madrugar
porque el fresco de la mañana
para la gimnasia es ideal.

Pero cuando llega el invierno
sobre todo como el frío de ese año
hay que tener valor y coraje
para salir de la cama tan temprano.

No dejemos atrás a los mayores
que aún les quedan tareas que realizar
si vas a la puerta de los colegios
a muchos de ellos encontrarás.

Van a recoger a sus nietos
y lo hacen con mucha ilusión
porque después de sus hijos
ellos son su adoración.

Pensamos que jóvenes no somos
y que el tiempo no lo podemos parar
pero mientras tengamos fuerzas y ganas
la gimnasia no la vamos a dejar.

con la perseverancia de Juan Carlos
y nuestra fuerza de voluntad
son elementos fundamentales
para tener un estupendo bienestar.

E. Villán

Mamá

(poema número 275)

Mamá... ¡que paren la guerra!
que mi hermana llora
y también la abuela...
que han roto las casas
y también la escuela.
Mamá... dice mi amigo
que su mamá está muerta
su papá en el frente
y a su hermana no la encuentra...
Mamá, no me dejes
que me lleven a otra tierra
que yo soy valiente
y voy a parar la guerra

Dama del amor dos RDA
Sofía Marín Loriente

Permíteme

(poema número 161)

Vas a permitirme que recuerde tus caricias
por aquel sueño inalcanzado
por aquellas noches vigilia
escuchando versos, recitados por ti...

Oyendo tu risa, oyendo tus cánticos
escuchando música de amor para mi
es bueno recordar cuando es dulce el recuerdo
y aunque busques el olvido
a él no puedes llegar

Quisiera tener la magia de los sueños
para olvidarte igual que hiciste tu
aunque creo que ya nada importa...
¡permíteme recordar, amor!

Dama del Amor dos RDA
Sofía Marín Loriente

Profesor Francisco Martín Lagos

Quiero desde aquí, rendir un homenaje al profesor Francisco Martín Lagos que él y su señora Amparo fueron mis padrinos de bautizo.

Nació en Granada, en cuya universidad cursó la carrera de Medicina, licenciándose con premio extraordinario.

En junio se examinó en Madrid de las asignaturas de doctorado, leyendo la tesis doctoral que versó sobre el tema de la Contracción Isquémica.

En octubre de 1921, por oposición ganó una beca de la facultad de medicina para la ampliación de estudios, marchándose a Friburgo donde permaneció como asistente durante varios meses. Tiempo después ingresó como agregado en la clínica del Profesor Sanerbruch en Múnich.

A finales de 1924, regresara a Granada donde permanecerá hasta febrero de 1929, como ayudante del profesor Mesa Moles.

En dicha fecha y con el voto unánime del tribunal, ganará la cátedra de Patología Quirúrgica de Cádiz y en Junio de 1929 obtendrá por oposición la cátedra de Valencia donde permanecerá hasta el año 1945.

En el año 1930, será nombrado director de clínicas y en 1939 decano de la Facultad, cargo que desempeñará hasta 1945, año en el que por concurso se traslada a Madrid.

Durante su estancia en Valencia, fundó el Instituto de Medicina Experimental, continuando hoy bajo la dirección del profesor García Blanco.

Creó la revista "Cirugía Traumatológica y Ortopedia, fundó también la biblioteca Traumatológica y Ortopedia, así como la biblioteca de la facultad de medicina obra que fue continuada por su sucesor, constituyendo hoy en día una de las bibliotecas más importantes de España.

Dió un gran impulso a las obras de la nueva Facultad de medicina que se inauguró unos meses después de ser trasladado a Madrid.

Una vez Instalado en Madrid, organizó el Instituto de Cirugía Experimental, agregado al consejo de investigaciones Científicas del que es director.

El profesor Francisco Martín Lagos ha dedicado toda su vida a la enseñanza y a la universidad. Como Premio a su fecunda labor, los estudiantes le ofrecieron un homenaje, colocando en el vestíbulo de entrada del Hospital Clínico de la Ciudad Universitaria de Madrid, siendo el más moderno de los construidos en España, una placa con su efigie. Este Hospital es un vasto edificio ocupando una magnífica situación dentro del recinto de la Ciudad Universitaria

A partir de 1956 y aprovechando la parte de estructura utilizable por los arquitectos y con la dirección técnica del catedrático y director del Hospital, Francisco Martín Lagos, se estudió un nuevo proyecto con arreglo a las modernas exigencias.

Todos los servicios están dotados de los medios más modernos y por primera vez en España, los enfermos de todas clases sociales pueden ser atendidos y beneficiarse de las magníficas instalaciones.

Con motivo de su jubilación el profesor Francisco Martín Lagos, catedrático de Patología Quirúrgica de la Facultad de medicina de Madrid, fue objeto de un cariñoso homenaje. El profesor Carlos Carbone hizo el ofrecimiento del homenaje, la doctora Paloma del Castillo, en representación del clínico pronunció unas palabras de despedida. Una vez terminado el acto se procedió a descubrir una placa en la calle del hospital Clínico con su nombre.

El profesor Francisco Martín Lagos, se hallaba en posesión de prestigiosas condecoraciones nacionales e internacionales, así como la gran cruz del Mérito Civil, que le fue concedida por el Ministerio de Asuntos Exteriores a propuesta del su excelencia el Jefe del Estado.

Conchín Ballester

El niño nuevo

Mariola Alba Baixauli

10 años

Érase una vez un niño llamado Leo que empezaba el curso en un colegio nuevo. Era su primer día de clase y estuvo atento en clase. Cuando llegó a su casa, su mamá le preguntó;

Leo, ¿Cómo ha ido tu primer día de clase en el colegio nuevo?, ¿has hecho nuevos amigos?

No mamá, no he hecho ningún amigo, - le contestó Leo muy triste

Aquella noche, Leo tuvo un extraño sueño. Leo soñó que al día siguiente al llegar al colegio se hacía amigo de Juanito, el niño que sienta a su lado en clase.

A la mañana siguiente, su mamá le llevó al colegio y al entrar al patio, Juanito le saludó y quiso jugar con él a la hora del patio. Leo estaba muy contento, su sueño de la noche anterior se había hecho realidad.

Al terminar las clases, regresó a casa muy contento y le contó a su mamá como había conocido a Juanito. Aquella

misma tarde, hizo los deberes y cenó muy rápido para irse a la cama temprano. Leo quería soñar que todos los niños del colegio eran sus amigos.

A la mañana siguiente, estaba deseando llegar al patio y comprobar si su sueño se había hecho realidad, y de repente... todos los niños del cole eran sus amigos y querían jugar con él a excepción de una chica.

Leo estaba contento por tener nuevos amigos, pero también estaba triste porque había una chica que no quería jugar con él.

Esa misma noche, Leo pensó que podía soñar que la chica del patio sería su novia. Al cabo de los años, Leo aún recuerda las noches en las que soñaba con tener muchos amigos y sonreía feliz al lado de la chica del patio, ahora su novia y su hija.

Moraleja: los sueños hacen realidad, ¡algunas veces!

